

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**SAVJET PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE
HRVATSKE**

IZVJEŠĆE O RADU 2005.

Zagreb, siječanj 2006.

IZVJEŠĆE O RADU SAVJETA PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE 2005.**SADRŽAJ****1. UVOD**

Jerko Rošin: Dvije godine rada državnog Savjeta prostornog uređenja

2. PRIJEDLOG NEOPHODNIH MJERA ZA UNAPRJEĐENJE POLITIKE UREĐENJA PROSTORA – PRIJEDLOG UPUĆEN PREDSJEDNIKU VLADE 7. RUJNA 2005.**3. SJEDNICE SAVJETA U 2005. – RASPRAVLJANE TEME**

3.1. Pregled sjednica savjeta u 2005.

3.2. Usklađivanje problematike prostornog uređenja u djelokrugu ministarstava i državnih institucija

3.3. Mišljenja o zakonima i pravilnicima od važnosti za prostorno uređenje

3.4. Mišljenja o urbanističkim planovima, studijama i projektima

4. USKLAĐIVANJE PROBLEMATIKE PROSTORNOG UREĐENJA U DJELOKRUGU MINISTARSTAVA I DRŽAVNIH INSTITUCIJA

4.1. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.2. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.3. Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.4. Ministarstvo kulture - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.5. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.6. Ministarstvo pravosuđa - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.7. Ministarstvo obrane - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.8. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.9. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.10. Ministarstvo financija - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.11. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.12. Ministarstvo unutarnjih poslova - usklađivanje zakona i pravilnika u nadležnosti ministarstva

4.13. Državni inspektorat

4.14. Državna geodetska uprava

4.15. Državni hidrometeorološki zavod

4.16. Državni zavod za statistiku

4.17. Ured za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske

4.18. Agencija za pravni promet i posredovanje nekretnina

4.19. Agencija za zaštitu okoliša

4.20. Središnji državni ured za razvojnu strategiju

4.21. Središnji državni ured za E Hrvatsku

4.22. Središnji državni ured za upravu

4.23. Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom

5. OBILAZAK ŽUPANIJA 2004.-2005. – STANJE I PROVEDBA PROSTORNOG UREĐENJA

- 5.1. Šibensko-kninska županija (Šibenik)
- 5.2. Zadarska županija (Zadar)
- 5.3. Splitsko-dalmatinska županija (Split, Trogir)
- 5.4. Dubrovačko-neretvanska županija (Dubrovnik, Korčula, Vela Luka, Ston)
- 5.5. Vukovarsko-srijemska županija (Vukovar)
- 5.6. Osječko-baranjska županija (Osijek)
- 5.7. Istarska županija (Pula)
- 5.8. Primorsko-goranska županija (Rijeka, Bakar, Novi Vinodolski)
- 5.9. Ličko-senjska županija (Gospić)
- 5.10. Varaždinska županija (Varaždin)
- 5.11. Međimurska županija (Čakovec)
- 5.12. Grad Zagreb
- 5.13. Krapinsko-zagorska županija (Gornja Stubica)
- 5.14. Zagrebačka županija (Zagreb, Samobor)
- 5.15. Brodsko-posavska županija (Slavonski Brod)
- 5.16. Požeško-slavonska županija (Požega, Pakrac, Lipik)
- 5.17. Sisačka županija (Sisak, Petrinja, Hrvatska Kostajnica, Jasenovac)
- 5.18. Bjelovarsko-bilogorska županija (Bjelovar)
- 5.19. Koprivničko-križevačka županija (Koprivnica)
- 5.20. Karlovačka županija (Karlovac, Duga Resa, Ozalj)

6. OBILAZAK PARKOVA PRIRODE U 2005.**7. PREDSTAVKE UPUĆENI SAVJETU U 2005.****8. PRAĆENJE RADA SAVJETA U DNEVNOM TISKU U 2005.****9. SAŽETAK – SKRAĆENO IZVJEŠĆE O RADU SAVJETA PROSTORNOG UREĐENJA U 2005.**

1. UVOD - IZVJEŠĆE O RADU SAVJETA PROSTORNOG UREĐENJA DRŽAVE OD 22. SIJEČNJA DO 31. PROSINCA 2005. GODINE

Svi razgovori i sva medijska izvješća tijekom 2005. godine potvrđuju da je Savjet svojim radom stekao povjerenje hrvatske javnosti, te da se vjeruje u njegove dobre namjere u cilju ostvarenja općeg dobra. Savjet je prepoznat kao stručno i radno Vladino tijelo, kakvo do mandata aktualne Vlade nije postojalo. Imajući punu podršku Vlade, Savjet je bio u stanju skrenuti pozornost na mnoge zabrinjavajuće pojave diljem Hrvatske, te pokrenuti niz mjera kako bi se sačuvao prostor od daljnje devastacije.

Savjet je i od struke prepoznat kao nešto dobrodošlo u hrvatskoj urbanističkoj i arhitektonskoj praksi. Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (ZOP-u) tijekom ove godine značajno je doprinijela kvalitetnijem planiranju korištenja prostora, bitnom smanjenju manipulacija zemljištem, te pružanja zaštite i davanja uporišta za stručan rad prostornim planerima i urbanistima. Osobita važnost ovoga ogleđava se u činjenici da se veliki broj PPUO/G-a i GUP-ova silom Zakona morao dovršiti i eventualno usvojiti upravo do kraja 2005. godine.

Autoritet Savjeta osjetio se i u njegovoj ocjeni konkretnih urbanističkih planova i pojedinih arhitektonskih projekata čija realizacija ima širi društveni značaj. Savjet je osporio mnoge projekte koje je ocijenio nedovoljno elaboriranim ili protivnim hrvatskim stavovima o karakteru planirane izgradnje. Posebnu važnost i osjetljivost ovakve uloge Savjeta predstavlja činjenica da se uglavnom radi o inozemnim ulagačima koji investirajući žele ostvariti vlastite interese ali ne vodeći računa o mogućim negativnim posljedicama za širi hrvatski interes.

Dosadašnja iskustva s inozemnim ulagačima, bez obzira jesu li do nekretnina došli preko određenih hrvatskih institucija ili neposredno s pravnim i fizičkim vlasnicima, pokazuju kako će se Hrvatska u godinama koje dolaze morati suočiti s velikim poteškoćama kako bi se postigao uravnoteženi razvoj prostora u svim njegovim segmentima, od ekonomskih do socijalnih. Dimenzija poteškoća iščitava se u rasponu od normalne prilagodbe zakonodavstvu i praksi Republike Hrvatske do arogancije i bahatosti.

Savjet je značajno doprinio i radu Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG) dajući mu stručnu potporu u mnogim predmetima upravnog postupka. Nastupima u medijima članovi Savjeta podržavali su i djelovanje samog MZOPUG-a, poglavito u dijelu obračuna s bespravnom izgradnjom. Isto tako, u raspravama unutar Ministarstva dolazilo se do spoznaja o potrebnim izmjenama i dopunama postojećih zakona prostorne tematike, te stavova za izradu novih zakona.

Članovi Savjeta sve češće su zvani na razne stručne skupove kako bi svojim sudjelovanjem doprinijeli njihovoj uspješnosti, ponekad samim nazočenjem, ali češće iznošenjem stručnih stavova kao uporišta za što plodonosniji rad i potrebne zaključke. Nadalje, članovi Savjeta održali su više sastanaka s članovima Komore arhitekata i inženjera u graditeljstvo tražeći način da se Komora etablira kao tijelo koje će pomoći podignuti struku na višu profesionalnu razinu i etičnost, ne bi li time i rezultati ponašanja u prostoru bili bolji.

U drugoj godini rada, Savjeta je održao 45 sjednica, od kojih su mnoge i ove godine održane na terenu. Upravo obilazak županija omogućio je članovima Savjeta da bolje spoznaju problematiku hrvatskog prostora ne bi li mogli predložiti mjere kako da ga se ekonomski unaprijedi, a istodobno sačuva od daljnje devastacije. Posebnu dimenziju viđenog predstavljaju hrvatski krajevi u kojima se očituju posljedice Domovinskog rata i tranzicije vlasništva proizvodnih subjekata.

Ocjenjujući kako smo kroz protekle dvije godine rada Savjeta uspjeli obuhvatiti svu relevantnu problematiku prostora Hrvatske, kako mislimo da znamo što je u dosadašnjoj praksi bilo loše, a moglo bi biti bolje, tijekom veljače 2006. godine Savjet će Vladi predočiti dokument u kojem će iznijeti svoje prijedloge za neophodne zakonodavne promjene, te reorganizaciju rada pojedinih državnih institucija, kako bi nam praksa bila što uspješnija. Sve to bit će sagledano kroz okvir poduzetnog i održivog razvoja, te na način pronalaženja rješenja "kako da, a ne kako ne" nečega što ocjenjujemo mogućim općim dobrom.

Jerko Rošin, dipl. inž. arh.

predsjednik Savjeta prostornog uređenja Države

2. PRIJEDLOG NEOPHODNIH MJERA ZA UNAPRJEĐENJE POLITIKE UREĐENJA PROSTORA – UPUĆENO PREDSDJEDNIKU VLADE 7. RUJNA 2005.

Savjet prostornog uređenja Države uputio je 7. rujna 2005. predsjedniku Vlade Republike Hrvatske, dr.sc. Ivi Sanaderu, prijedlog neophodnih mjera za unaprjeđenje politike uređenja prostora. Prijedlog je obrazložen Predsjedniku Vlade na zajedničkoj sjednici održanoj u Zagrebu 16. rujna 2005.

Savjet je temeljem vlastitih spoznaja kroz rad u proteklom razdoblju, unazad godinu i pol dana, ocijenio da se stanje u prostornom uređenju bitno promijenilo u pozitivnom smislu, te podržava napore resora nadležnog za prostorno uređenje na tom planu i preporuča daljnje unaprjeđenje i intenziviranje započetih radnji.

1. USKLAĐIVANJE RADA DRŽAVNIH MINISTARSTAVA I NJIHOVIH RESORA, KAO I ZAKONODAVSTVA, NA TEMAMA OD VAŽNOSTI ZA PROSTORNO UREĐENJE – PREDUVJET ZA UNAPRJEĐENJE I POBOLJŠANJE STANJA U PROSTORU I BUDUĆEG PROSTORNOG UREĐENJA.

Pojedini neusklađeni propisi i neusklađena provedba zakonodavstva, kao i često puta neusklađeno djelovanje različitih ministarstava, zadiru u problematiku prostornog uređenja s nepoželjnim posljedicama u prostoru (suprotna tumačenja odredbi zakona, formalno pokriće neprihvatljive legalne gradnje i dr.).

SAVJET PREDLAŽE:

- a) Uskladiti postojeće propise i zakonodavstvo kao i djelovanja pojedinih resora različitih ministarstava, državnih ureda i agencija;
- b) Ustrojiti Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva kao stožerno koordinacijsko ministarstvo za provedbu poslova prostornog uređenja;
- c) Prilikom izrade novih zakona i propisa koji reguliraju prostorno uređenje postaviti jasne ciljeve i načela ponašanja u prostoru koji se temelje na stručnim polazištima i afirmativnom pristupu;
- d) Pojačati i dosljedno provoditi kaznene odredbe propisane zakonima i propisima, koje reguliraju izgradnju i zahvate u prostoru.

2. GOSPODARENJE I UPRAVLJANJE PROSTORIMA I ZEMLJIŠTEM U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU I U VLASNIŠTVU LOKALNE SAMOUPRAVE – PREDUVJET ZA RACIONALNO PROSTORNO UREĐENJE U DRŽAVNOM I JAVNOM INTERESU.

Država se sa svojim nekretninama ne ponaša kao dobar gospodar pri čemu ne posjeduje cjelovitu evidenciju zemljišta u državnom vlasništvu. Djelomično je prenijela gospodarenje nad državnim zemljištem na 565 gradova i općina (osobito za poslovne zone) a mnogi od njih nisu u stanju dobro gospodariti državnim zemljištem ili gospodare na način zanemarivanja državnog (javnog) interesa.

SAVJET PREDLAŽE:

- a) Provesti cjelovitu evidenciju zemljišta u državnom vlasništvu;
- b) Uspostaviti sustav prostornog planiranja vezan na gospodarenje državnim zemljišnom imovinom;
- c) Osigurati svake godine u državnom proračunu sredstva za kupovinu zemljišta i nekretnina koja mogu biti od posebne važnosti za očuvanje i unaprjeđenje prostora Države;
- d) Ured za državnu imovinu mora sudjelovati i pratiti proces planiranja u vezi zemljišta i nekretnina u državnom vlasništvu.

3. ZAKON O IZVLAŠĆENJU I URBANOJ KOMASACIJI – PREDUVJET ZA ODRŽIVO PROSTORNO UREĐENJE I GOSPODARENJE PROSTOROM TE POLAZIŠTE ZA NOVI ZAKON O PROSTORNO UREĐENJU.

Važeći zakon o izvlaštenju ne funkcionira zadovoljavajuće na lokalnoj razini te se pristupilo izradi izmjene i dopune. Nepostojanje zakona o urbanoj komasaciji onemogućuje uvođenje reda u prostoru i racionalno planiranje naselja (javnih i prometnih površina), turističkih predjela i svih drugih područja za izgradnju. Postupak urbane komasacije provodi se u europskim zemljama jer u gradovima i naseljima osigurava zemljište za javne građevine i javne prostore. Zakon će omogućiti da svi vlasnici zemljišta, neovisno o planiranoj namjeni, dobiju ekvivalentni iznos kao naknadu po četvornom metru zemljišta.

SAVJET PREDLAŽE:

- a) Žurno donijeti izmjene i dopune zakona o izvlaštenju i zakon o urbanoj komasaciji – kao zasebni zakon ili kao dio zakona o prostornom uređenju;

- b) U okviru problematike predmetnih zakona potrebno je posebnu pozornost posvetiti pomorskom dobru.

4. OSNIVANJE DRŽAVNOG ZAVODA ZA PROSTORNO PLANIRANJE I URBANIZAM – PREDUVJET ZA SUSTAVNI, USKLAĐEN I KONTINUIRAN RAD NA POSLOVIMA PROSTORNOG UREĐENJA OD VAŽNOSTI ZA DRŽAVU.

Potrebno je uspostaviti sustav prostornog planiranja koji će zahtijevati i omogućiti usklađenost svih sudionika čije djelovanje na bilo koji način utječe na procese i izgradnju u prostoru. Nezadovoljavajuće stanje u prostoru ukazuje na potrebu postojanja koordinacijskoga tijela izvan državne uprave koje bi pripremalo i izrađivalo metodologiju, normative i standarde za prostorne sustave (gradogradnja, ruralni prostor, turizam, promet, infrastruktura i dr.), prikupljalo bazu podataka o prostoru, nadziralo događanja u prostoru i osiguravalo kontinuitet ponašanja u prostoru.

SAVJET PREDLAŽE:

- a) Osnovati Državni zavod za prostorno planiranje i urbanizam kao stratešku planersku instituciju koja bi usklađivala interese svih resornih ministarstava i korisnika prostora (ustroj i Program rada Zavoda je pripremljen).

5. NADZOR PRIMJENE ZAKONODAVSTVA I KONTROLA VRSNOĆE – PREDUVJET ZA PROVEDBU DRŽAVNE STRATEGIJE PROSTORNOG UREĐENJA I OČUVANJA PROSTORA.

Zadovoljavajuća izgradnja u prostoru nije moguća samo primjenom zakonodavstva (formalno-pravnih odrednica za izgradnju) već je od presudne važnosti kakvoća potrebne dokumentacije za izgradnju u prostoru te sagledavanje i vrednovanje svih drugih prostornih i ambijentalnih kriterija koji nisu ugrađeni u zakonodavne akte. U posljednje vrijeme često smo suočeni s izgradnjom koja je formalno-pravno pokrivena dozvolama iako je ona prostorno, urbanistički i arhitektonski neprihvatljiva, pa i karikaturna.

SAVJET PREDLAŽE:

- a) Državnu upravu (izdavanje lokacijskih i građevnih dozvola) staviti u sustav nadležnosti Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva;
- b) Uvesti instituciju «gradskog urbanista» koji će kontinuirano skrbiti za prostorni i urbanistički razvoj gradova i naselja;
- c) Osigurati provedbu kontrole kakvoće prostornih/urbanističkih planova i arhitektonskih projekata (revizija dokumentacije) te sankcionirati loše napravljenu urbanističku i arhitektonsku dokumentaciju;
- d) Pojačati odgovornost ovlaštenih arhitekata i inženjera u graditeljstvu;
- e) Pojačati ulogu inspekcije u proceduri izrade i donošenja te provedbe urbanističkih planova.

6. UNAPRJEĐENJE DJELOVANJA GRAĐEVNE I URBANISTIČKE INSPEKCIJE – PREDUVJET OČUVANJA PROSTORA OD GRAĐEVNIH DEVASTACIJA I NEPRIMJERENE IZGRADNJE.

Velik dio izgradnje u Hrvatskoj jest naslijeđena bespravna i «divlja» izgradnja što ukazuje na nužnost uspostave digniteta državne inspeksijske službe i stvaranja svih preduvjeta za djelotvornu primjenu zakona. U posljednjih godinu i pol dana mijenja se u pozitivnom smislu društvena klima u odnosu na bespravnu i divlju gradnju i uređenje prostora. Velikim je dijelom u razdoblju 2004.-2005. godine zaustavljena bespravna gradnja, što dokazuje učinkovitost rada inspeksijske službe koja je tijekom 2005. godine uklonila 660 bespravnih objekata. To pokazuje da nadležne državne inspeksijske službe trebaju uz nastojati i dalje djelotvorno provoditi zakon uz svesrdnu pomoć svih državnih tijela.

SAVJET PREDLAŽE:

- a) Dosljedno provoditi kaznene i prekršajne odredbe zakona koji reguliraju izgradnju i uređenje prostora;
- b) Pobojšati uvjete rada inspeksijskih službi (kadrovski, organizacijski, tehnološki, materijalno), te osigurati pravnu zaštitu i time povećati njihovu djelotvornost;
- c) Uvesti trajno i sustavno praćenje stanja u prostoru koristeći suvremenu tehnologiju (zračne snimke, GIS sustav i sl.)
- d) Nastaviti provoditi inspeksijski i upravni nadzor ispravnosti izdanih dokumenata za izgradnju (lokacijskih i građevnih dozvola i dr.).

3. SJEDNICE SAVJETA U 2005. GODINI

U 2005. godini održano je 45 sjednica, odnosno ukupno 85 sjednica od početka rada Savjeta. Prva sjednica savjeta u 2005. godini održana je kao 41. sjednica (u 2004. godini održano je 40 sjednica). Na sjednicama su raspravljane različite i brojne teme – neke su produbljene od prethodne godine, ali su započete i sasvim nove teme važne za problematiku prostornog uređenja.

3.1. PREGLED SJEDNICA SAVJETA U 2005.

41. sjednica – 1. sjednica u 2005. (12. siječnja – Zagreb)

- gost: pomoćnik Ministra kulture RH doc.dr.sc. KREŠIMIR FILIPEČ

42. sjednica (13. siječnja – Zagreb)

43. sjednica (26. siječnja – Zagreb)

44. sjednica (27. siječnja – Zagreb)

45. sjednica (9. veljače – Zagreb)

46. sjednica (10. veljače – Zagreb)

47. sjednica (23. veljače – Zagreb)

gost: JOŠKO BELAMARIĆ, ravnatelj Konzervatorskog odjela u Splitu

48. sjednica (24. veljače – Zagreb)

49. sjednica (9. ožujka – Zagreb)

50. sjednica (10. ožujka – Zagreb)

51. sjednica (22. ožujka – Zagreb)

52. sjednica (23. ožujka - Zagreb)

gosti: mr.sc. Ninoslav Dusper i Tito Kosty iz Urbanističkog instituta Hrvatske

53. sjednica (24. ožujka – Zagreb)

gosti: JOSIP HREN, viši stručni suradnik u Upravi za zaštitu prirodne baštine Ministarstva kulture; ANDRIJA MIKULIĆ, dipl.ing., pomoćnik glavnog inspektora Republike Hrvatske i mr.sc. DRAGAN KRASIĆ, dipl.ing., načelnik Odjela za rudarstvo Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva RH

54. sjednica (15. travnja – Trogir)

55. sjednica (20. travnja – Grad Zagreb, Gradsko poglavarstvo; Gradski zavod za planiranje razvoja i zaštitu okoliša)

56. sjednica (21. travnja – Zagreb, Park prirode Medvednica, Gornja Stubica)

57. sjednica (3. svibnja – Zagreb)

58. sjednica (4. svibnja – Zagreb)

gosti: ŽELIMIR KRAMARIĆ, pomoćnik Ministra mora, turizma, prometa i razvitka – Uprava za turističku politiku i tržište; ŽELJKO CVRILA, dipl.ing.arh., načelnik odjela za kategorizaciju turističkih građevina

59. sjednica (19. svibnja – Zagreb)

gosti: predstavnici Komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu – Zlatko Hanžek, mr.sc. Saša Randić, prof.dr.sc. Mladen Jošić

60. sjednica (20. svibnja – Zagreb)

61. sjednica (1. lipnja – Zagreb)

62. sjednica (2. lipnja – Zagreb)

gost: VLATKA ĐURKOVIĆ, dipl.ing.arh., pomoćnica Ministrice zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva

63. sjednica (15. lipnja – Zagreb)

64. sjednica (16. lipnja – Zagreb)

gosti: IGOR MALY, pomoćnik Ministra mora, turizma, prometa i razvitka – Uprava za cestovni promet; BRANKO BAČIĆ, državni tajnik za more; Vesna Rajković, dipl.ing.arh., voditeljica odjela zaštite kulturne baštine Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka; BOŽIDAR LONGIN, dipl.ing., pomoćnik direktora «Hrvatske šume»; Grga Ivezić, ravnatelj Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom

65. sjednica (17. lipnja - Zagreb, Samobor)

66. sjednica (29. lipnja – Slavonski Brod)

67. sjednica (30. lipnja – Požega, Pakrac, Lipik)

68. sjednica (7. rujna – Zagreb, gosti: Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ministrica Marina Matulović-Dropulić, državna tajnica Josipa Blažević-Perušić, državni tajnik Davor Mrduljaš)

69. sjednica (8. rujna – Zagreb)

70. sjednica (15. rujna – Zagreb)

gosti: DAVOR MRDULJAŠ, državni tajnik Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva; JOSIP BIENENFELD, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva

71. sjednica (16. rujna – Zagreb) - sjednica kod Premijera dr.sc. IVE SANADERA

72. sjednica (21. rujna – Korčula, Vela Luka)

73. sjednica (22. rujna – Ston)

74. sjednica (5. listopada – Zagreb)

75. sjednica (6. listopada – Sisak, Petrinja, Hrvatska Kostajnica)

76. sjednica (18. listopada – Bjelovar, Koprivnica)

77. sjednica (19. listopada – Zagreb)

gosti: VELJKO OSTOJIĆ, direktor tvrtke «Brijuni Rivijera»; SANJA ČIŽMAR, predstavница tvrtke «Horvath Consulting», JOSIP ZIDARIĆ, pročelnik Ureda za prostorno uređenje Zavoda za prostorno planiranje Istarske županije

78. sjednica (2. studenoga – Zagreb)

79. sjednica (3. studenoga – Zagreb)

80. sjednica (16. studenoga – Karlovac, Duga Resa, Ozalj)

81. sjednica (17. studenoga – Zagreb)

gosti: MARINA MATULOVIĆ DROPULIĆ, ministrica zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva; VLATKA ĐURKOVIĆ, pomoćnica Ministrice zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva – Uprava za prostorno uređenje; JOSIPA BLAŽEVIĆ-PERUŠIĆ, državna tajnica Ministrice zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva – Uprava za inspekcijske poslove

25. studenoga 2005. – sastanak radne grupe za pripremu Izješća o posjetu županijama

82. sjednica (30. studenoga – Zagreb)

83. sjednica (1. prosinca – Zagreb)

84. sjednica (14. prosinca – Zagreb)

85. sjednica (15. prosinca – Zagreb)

3.2. USKLAĐIVANJE PROBLEMATIKE PROSTORNOG UREĐENJA U DJELOKRUGU MINISTARSTAVA I DRŽAVNIH INSTITUCIJA

Tijekom prve godine rada u 2004. godini Savjet prostornog uređenja Države uočio je brojne probleme u području prostornog uređenja Hrvatske. Prilikom obilaska županija, gradova i općina često se moglo čuti mišljenje da bismo već s postojećim zakonodavstvom, kada bismo ga dosljedno primjenjivali,

mogli učiniti puno više za unaprjeđenje stanja i stvaranje reda u prostoru. Istodobno smo uočili - zbog osobnog stručnog iskustva ali isto tako nam je prilikom obilaska terena ukazivano na taj problem - da su brojni zakoni, propisi i uredbе, kao i njihovo tumačenje od strane državnih službenika različitih ministarstava i državnih institucija, često puta u suprotnosti, da nisu usklađeni ili su nedovoljno usklađeni, da nije jasan redoslijed njihove primjene i slično. Posljedice takvoga stanja vidljive su u prostoru jer djelovanje tridesetak državnih resora izravno ili posredno utječe na prostor - na njegov izgled, izgradnju, njegovu zaštitu ili degradaciju. Zbog toga je Savjet toj temi posvetio brojne sjednice, održao je brojne susrete s dužnosnicima ministarstava i državnih institucija, raspravljao o uočenim nedostacima i potaknuo početak usklađivanja zakonodavstva, tumačenja pojedinih odredbi, te međusobnu komunikaciju i dogovaranja kako bismo u što kraćem vremenu i što djelotvornije unaprijedili stanje u prostoru Republike Hrvatske. Toj je problematici posvećeno 4. poglavlje ovoga izvješća.

3.3. MIŠLJENJA O ZAKONIMA I PRAVILNICIMA OD VAŽNOSTI ZA PROSTORNO UREĐENJE

Kvaliteta i stručno utemeljenje zakonodavstva presudno je za poboljšanje stanja u prostornom uređenju Republike Hrvatske. Zbog toga je rad na praćenju i predlaganju izmjena postojećega zakonodavstva i poticanje donošenja novih zakona i propisa trajan rad Savjeta. Usklađivanje hrvatskog zakonodavstva u kontekstu prostornog uređenja događa se u vrijeme kada se cjelokupno zakonodavstvo u Hrvatskoj započinje usklađivati s onim u Europskoj uniji.

Tijekom 2004. godine Savjet je potaknuo ili je konkretnim prijedlozima pridonio donošenju novih i izmjeni postojećih zakona i propisa važnih za unaprjeđenje stanja u prostoru:

- Izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju,
- Izmjene i dopune Zakona o građenju,
- Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora,
- Izmjene i dopune Kaznenog zakona (bespravna izgradnja okvalificirana je kao krivično djelo),
- Izmjene i dopune Zakona o komunalnom gospodarstvu,
- Izmjene i dopune Zakona o otocima.

Tijekom 2005. godine Savjet je raspravljao te je nadležnim ministarstvima i institucijama dostavljao pisana mišljenja s prijedlozima za unaprjeđenje zakona i pravilnika koji su Savjetu dostavljeni na mišljenje:

- Nacrt prijedloga Zakona o turističkom zemljištu (Savjet raspravljao 10. i 23. ožujka 2005.)
- Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o izvlašćenju (Savjet raspravljao 15. rujna 2005.) Prijedlog Pravilnika o stručnom usavršavanju ovlaštenih arhitekata
- Prijedlog Pravilnika o organizaciji i provođenju natječaja s područja arhitekture i urbanizma (Savjet raspravljao 2. i 19. svibnja 2005.).

Savjet je predložio podteme u sklopu teme *Održivi razvoj okoliša* za MILENJSKU DEKLARACIJU UN-a: 1- Povećanje kakvoće stanovanja u naseljima, 2- Održiva gradogradnja, 3- Očuvanje, zaštita, obnova i primjereno korištenje kulturnog i prirodnog naslijeđa, 4- Zaštita i očuvanje voda, 5- Zaštita i očuvanje Jadrana i jadranske obale, 6- Zaštita i očuvanje tla pogodnih za proizvodnju hrane.

Tijekom 2006. godine Savjet će raspravljati i svojim mišljenjem pridonijeti nastajanju novih zakona i praćenje postojećih, posebice onih važnih za prostorno uređenje: novi *Zakon o prostornom uređenju*, novi *Zakon o građenju*, praćenje provedbe *Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora*, te *Zakon o izvlašćenju* (izvlastbi).

3.4. MIŠLJENJA O URBANISTIČKIM PLANOVIMA, STUDIJAMA I PROJEKTIMA

Savjet u svom radu raspravlja i donosi mišljenja o prostornim i urbanističkim planovima, studijama i projektima. Na traženje Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te drugih državnih institucija ili lokalne uprave i samouprave Savjet je raspravljao i po potrebi davao pisana mišljenja o sljedećem:

BRIJUNI RIVIJERA – KONCEPTI NAJBOLJE UPORABE ZA ODABRANE LOKACIJE ZA PROJEKT «BRIJUNI RIVIJERA» (Savjet raspravljao 24. studenoga 2004., te 22. ožujka i 8. rujna 2005.; pisana mišljenja od 30. ožujka i 15. rujna 2005. – Savjet je odbio predloženu studiju)

HVAR - «HVARSKA ŠUMICA» (Savjet raspravljao 9. veljače 2005. i uputio predmet Upravi za zaštitu prirodne baštine Ministarstva kulture RH – Savjet smatra da Hvar treba riješiti potrebe za športskim igralištima ali ne na predloženoj lokaciji)

TROGIR – PJEŠAČKI MOST, CESTOVNI MOST ZA ČIOVO (Savjet raspravljao 9. i 24. veljače 2005., obilazak terena i sjednica u Trogiru 15. travnja 2005.)

MILNA NA BRAČU - HOTEL VISINE P+7 OD 2000 LEŽAJEVA (Savjet raspravljao 9. veljače 2005., predmet upućen na provjeru nadležnoj Upravi Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva)

HALUDOVO – DETALJNI PLAN TURISTIČKE ZONE HALUDOVO-MALINSKA (Savjet raspravljao 10. veljače 2005., pisano mišljenje od 17. veljače 2005. - Savjet je odbio predloženi prijedlog plana zbog prevelikog kapaciteta i neusklađenosti s Uredbom o zaštiti obalnog područja)

BANJOLE - HOTEL (Savjet raspravljao 9. ožujka 2005. i predmet uputio na provjeru nadležnoj Upravi Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva)

OPĆINA TISNO – TURISTIČKI PREDIO SV. NIKOLA NA MURTERU (Savjet raspravljao 10. ožujka 2005., predmet prosljeđen županijskom Zavodu za prostorno planiranje na provjeru i tumačenje)

OPATIJA – GUP GRADA OPATIJE (Savjet raspravljao 23. ožujka 2005. s gostima na sjednici)

STAMBENO-POSLOVNA ZGRADA «ZELENDVOR» u Zagrebu, Ulica A. Žaje 8 (Savjet raspravljao 3. svibnja 2005., pisano mišljenje od 5. svibnja 2005. – Savjet je načelno podržao projekt; zahtjev za mišljenje uputio Grad Zagreb - Gradski zavod za planiranje razvoja i zaštitu čovjekova okoliša)

ŠPILJA U MAKARSKOJ – Projekt disko-kluba na lokaciji «Špilja» (Savjet raspravljao 9. veljače i 3. svibnja 2005. i predmet uputio na provjeru nadležnoj Upravi Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva)

MAKARSKA - HOTEL «PIVAC» (Savjet raspravljao 9. veljače i 3. svibnja 2005., predmet upućen na provjeru nadležnoj Upravi Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva)

MAKARSKA - DPU DONJA LUKA 2 (Savjet raspravljao 3. svibnja 2005. – Savjet je odbio plan jer je izrađen loše i bez uporišta na planu višeg reda)

MOSTOVI: KOPNO-PELJEŠAC, STON-OBILAZNICA (Savjet raspravljao 4. svibnja i 22. rujna 2005.)

NOVI GRAD NA JADRANU – PRIJEDLOG ZA ISTRAŽIVANJE (Savjet raspravljao 20. svibnja 2005. prijedlog za istraživanje mogućeg smještaja novoga grada na Jadranu, pisano mišljenje od 1. lipnja 2005.)

VODNJAN – DPU GOLF IGRALIŠTA (Savjet raspravljao 20. svibnja 2005. – Savjet odbio prijedlog i uputio na daljnju razradu)

ZAMJENSKE GRAĐEVINE U OBALNOM POJASU MORA (Savjet raspravljao 2. lipnja 2005., pisano mišljenje upućeno Ministrici zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva 7. lipnja 2005.)

4. USKLAĐIVANJE PROBLEMATIKE PROSTORNOG UREĐENJA U DJELOKRUGU MINISTARSTAVA I DRŽAVNIH INSTITUCIJA

Tridesetak različitih državnih uprava, ureda, zavoda, agencija i drugih državnih institucija svojom nadležnošću isprepliće se u primjeni i tumačenju brojnih zakona, propisa, uredbi i drugih pravnih dokumenata koji svojim odredbama propisuju i usmjeravaju graditeljske zahvate u prostoru. Budući da ne postoji dovoljna koordinacija njihova djelovanja događa se PREKLAPANJE NADLEŽNOSTI BEZ JASNOG ODREĐENJA HIJERARHIJE PRIMJENE POJEDINIH ZAKONA pa su posljedice često loše za stanje u prostoru. Zato je nužno ustrojiti rad državnih ministarstava i njihovih resora sa stožernim koordinirajućim ministarstvom, koje bi moglo usklađivati sve aktivnosti u prostoru bez štetnih posljedica.

Savjet predlaže Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva kao STOŽERNO I KOORDINIRAJUĆE MINISTARSTVO – ne u smislu nadređenosti ostalim ministarstvima nego stožerno u smislu objedinjavanja informacija o prostoru i koordiniranja djelovanja u prostoru.

Tijekom 2005. godine Savjet je znatan dio svog rada posvetio temi USKLAĐIVANJA DJELOVANJA I ZAKONODAVSTVA U NADLEŽNOSTI RAZLIČITIH MINISTARSTAVA I DRŽAVNIH RESORA. Neke sjednice Savjeta održane su s gostima iz različitih ministarstava i državnih institucija, a predsjednik Savjeta održao je brojne sastanke s ministrima, pomoćnicima ministara i drugim državnim dužnosnicima s ciljem ukazivanja na nužnost koordiniranja svih aktivnosti čije se posljedice osjećaju i vidljive su u prostoru. Redom svi sudionici u razgovorima su i sami u svom djelovanju prepoznali probleme i poteškoće u tom smislu i svi su iskazali spremnost da, osobno ali i njihove institucije koje predstavljaju, djeluju u smislu usklađivanja propisa i djelovanja u prostoru kako bi se pridonijelo unaprjeđenju stanja prostornog uređenja Države. Savjet je organizirao sastanak na koji su pozvani različiti resori ministarstava da bi potaknuo i njihove međusobne sastanke kako bi se krenulo u postupak usklađivanja zakonodavstva i koordiniranog djelovanja.

Nekoliko je tematskih cjelina važnih za USKLAĐENJE:

- Suradnja ministarstava i državnih institucija s ciljem koordiniranog djelovanja na problematici prostornog uređenja,
- Zakonodavstvo - donošenje novih i usklađivanje postojećih zakona i propisa u nadležnosti ministarstava čije odredbe zadiru u uređenje prostora,
- Nadzor provedbe zakonodavstva i praćenje posljedica (od osobitog je interesa Ministarstva financija, Državnog odvjetništva i Državne inspekcije),
- Normativni kriteriji – donošenje normativa iz pojedinih područja gotovo svih ministarstava čija primjena izravno utječe na stanje u prostoru,
- Izvori podataka državnih resora neophodni za planiranje uređenja prostora.

Tijekom 2005. Savjet prostornog uređenja Države prepoznao je brojne probleme, neki su riješeni, neki se rješavaju, a neke tek treba započeti rješavati. Važno je prostor razvijati na opće dobro i u interesu pojedinaca na način postavljanja jasne strategije kako bismo što spremnije dočekali postavljanje uvjeta Europske unije i kako bismo se lakše suprotstavili svim onim zahtjevima koji ne afirmiraju pozitivna nastojanja zaštite i očuvanje prostora Republike Hrvatske.

4.1. MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA, PROSTORNOG UREĐENJA I GRADITELJSTVA - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

Ministarstvo zaštite okoliša prostornog uređenja i graditeljstva po definiciji i temeljnoj zadaći brine za korištenje prostora u Republici Hrvatskoj i za graditeljske zahvate koji se događaju u prostoru. To je ministarstvo koje predlaže temeljne zakone o zaštiti okoliša, prostornom uređenju i građenju te sve druge propise koji iz tih temeljnih zakona proizlaze. Najviše se očekuje od tog ministarstva u pogledu unaprjeđenja stanja u prostoru. Zato Savjet predlaže da se Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ustroji kao KOORDINIRAJUĆE MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE DRŽAVE te da temeljem novog Zakona o prostornom uređenju pokrene utemeljenje DRŽAVNOG ZAVODA ZA PROSTORNO PLANIRANJE I URBANIZAM.

Svi resori Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva brinu o prostoru i njihov je zadatak, između ostalog, rad na usklađenju zakonodavstva, izradi prijedloga novih zakona, uredbi i propisa te kreiranje kriterija za izradu prostorno-planske dokumentacije i drugih zahvata u prostoru. Od osobite važnosti za prostorno uređenje su svi resori Ministarstva: Uprava za prostorno uređenje, Uprava za zaštitu okoliša, Uprava za inspekcijske poslove, Uprava za stanovanje, komunalno gospodarstvo i graditeljstvo, te Zavod za prostorno planiranje. S pravom se najviše očekuje od ovoga Ministarstva u pogledu sređivanja stanja u prostoru.

POKRIVENOST HRVATSKE PROSTORNIM PLANOVIMA – PREDUVJET UVOĐENJA REDA U PROSTORU

Posljednjih godina veliki naponi Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva bili su usmjereni na izradu županijskih prostornih planova i prostornih planova uređenja gradova i općina. Županijski planovi napravljeni su za sve županije u Hrvatskoj. U završnoj su fazi usklađenja županijskih planova s Uredbom o zaštiti obalnog područja za jadranske županije, a neke se županije pripremaju na izradu izmjena i dopuna županijskih prostornih planova. Iako je zakon odredio rok od 31. prosinca 2005. do kada valja donijeti prostorne planove lokalne samouprave još uvijek je veliki broj gradova i općina koji nisu donijeli planove. No, tijekom sljedeće dvije godine OČEKUJE SE DA CIJELI TERITORIJ HRVATSKE BUDE POKRIVEN POTREBNOM I PROPISANOM PROSTORNO-PLANSKOM DOKUMENTACIJOM. Time će se stvoriti i planske pretpostavke za uvođenje reda u prostoru Republike Hrvatske.

POBOLJŠANJE KVALITETE URBANISTIČKIH PLANOVA I ARHITEKTONSKIH PROJEKATA – UVJET ZA POBOLJŠANJE STANJA U PROSTORU

Kao sljedeći strateški korak trebao bi biti usmjeren prema stvaranju pretpostavki za poboljšanje urbanističke i arhitektonske kvalitete projekata i izvedbe svih graditeljskih zahvata u prostoru. U tom smislu valja razmotriti mogućnosti UVOĐENJA FUNKCIJE GRADSKIH URBANISTA I ARHITEKATA, te obvezne REVIZIJE (recenzije) URBANISTIČKIH PLANOVA I ARHITEKTONSKIH PROJEKATA (makar i selektivno). S tim u vezi je i UNAPRJEĐENJE EDUKACIJE URBANISTA I PROSTORNIH PLANERA kojih u Hrvatskoj nedostaje, a mladi ljudi teško se odlučuju za taj posao. Zato su nužni poticaji s razine Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te zajedno sa sveučilišnom zajednicom (Arhitektonskim fakultetima) i nadležnim Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa iznaći prihvatljiva kratkoročna i dugoročna rješenja. Aktualna reforma sveučilišnih programa u duhu Bolonjske deklaracije, ali i svih nižih razina naobrazbe (osnovnoga školstva i srednjoškolske nastave) idu u prilog nastojanjima za poboljšanje edukacije urbanista i prostornih planera.

NEKVALITETNA IZGRADNJA «POKRIVENA» FORMALNO-PRAVNIM ISPUNJAVANJEM UVJETA

Brojni konkretni slučajevi (upoznati prilikom obilaska terena kao i na temelju predavki upućenih Savjetu) ukazuju na pojavu loše i urbanističko-arhitektonski neprihvatljive izgradnje koja je formalno-pravno «pokrivena» i time legalna, ali je svima jasno da je loša i time neprihvatljiva. Istraživanje nekih slučajeva (primjerice: Mirca na Braču, špilja u Makarskoj, hotel Banjole u Istri i dr.) ukazuje na očite pogreške a možda i nepravilnosti u postupku izdavanja lokacijskih i građevnih dozvola što je u nadležnosti županijskih odjela Državne uprave. Katkada je s urbanističko-arhitektonskoga gledišta loša urbanistička dokumentacija na temelju koje se izdaju lokacijske i građevne dozvole. Da bi se stanje poboljšalo potrebno je RAD I DJELOVANJE ŽUPANIJSKIH ODJELA DRŽAVNE UPRAVE STAVITI POD INGERENCIJU NADLEŽNOG MINISTARSTVA zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Time bi se izbjeglo ili barem smanjilo samovoljno tumačenje i ponašanje državnih službenika u postupku izdavanja lokacijskih i građevnih dozvola. Važan uvjet za poboljšanje stanja u prostoru jest POVEĆANJE KVALITETE PLANOVA I PROJEKATA bez čega nikakva regulativa, kao ni korektna provedba zakonodavstva, neće bitno pridonijeti poboljšanju stanja u prostornom uređenju.

UNAPRJEĐENJE EDUKACIJE I ISTRAŽIVANJA U PODRUČJU PROSTORNOG UREĐENJA

U kontekstu reforme sveučilišne naobrazbe u Hrvatskoj i usklađivanja s Bolonjskim visokoškolskim procesom Europske unije Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu ostvario je programske i formalno-pravne pretpostavke za unaprjeđenje urbanizma i prostornog planiranja u znanstveno-stručnom smislu. Od akademske godine 2005./2006. sveučilišni studij nosi naziv Studij arhitekture i urbanizma, a diplomirani stručnjaci bit će *prvostupnici arhitekture i urbanizma* (diploma

preddiplomskog studija), odnosno *magistri arhitekture i urbanizma* (diploma diplomskog studija). Nužno je u takvim novim okolnostima razviti i POJAČATI NAOBRABU IZ URBANIZMA I PROSTORNOG PLANIRANJE ne samo kroz preddiplomski i diplomski studij nego i kroz poslijediplomske specijalističke i znanstvene doktorske studije, u čiju provedbu valja uključiti na odgovarajući način Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, kao i druga ministarstva u onim segmentima koji su važni za edukaciju u području prostornog uređenja. Značajni rezultati u smislu unaprjeđenja edukacije i istraživanja u području prostornog uređenja mogli bi se postići koordinacijom i suradnjom specijalističkih i znanstvenih poslijediplomskih studija i budućega Državnog zavoda za prostorno planiranje i urbanizam. Na tim polazištima bi trebalo i osnivati Zavod koji bi trebao inicirati teme od važnosti za Državu, a koje treba znanstveno i stručno istražiti i obraditi. Osim visokoškolske nastave potrebno je UNAPRIJEDITI I SREDNJOŠKOLSKU NASTAVU strukovnih škola gdje bi u nastavne programe trebalo ugraditi potpuno zanemareno područje urbanizma i prostornog planiranja u srednjoškolskoj naobrazbi.

KRITERIJI I NORMATIVI ZA PROSTORNO UREĐENJE – POLAZIŠTA ZA STVARANJE REDA U PROSTORU

Potrebno je REAFIRMIRATI PROSTORNO PLANIRANJE I URBANIZAM te od pojedinačnog interesa (od vlasništva građevne i katastarske čestice) razviti standard općeg i zajedničkog interesa (briga za javne funkcije u gradu i izgled grada), što ne znači i zanemarivanje privatnog interesa u području prostornog uređenja. Nužno je uspostaviti sustav i redosljed donošenja odluka utemeljeno na znanstvenim istraživanjima i logici struke, a uvažavajući prostor kao neponovljiv resurs sa svojim ograničenjima. Tome može znatno pridonijeti uspostavljanje jasnih strukovnih unaprijed određenih i logičnih KRITERIJA ZA IZRADU PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE, ARHITEKTONSKIH PROJEKATA, izdavanje mišljenja i propisanih dozvola za gradnju i za sve zahvate koji se događaju u prostoru. U uređenom sustavu prostornog uređenja Države postoje ne samo kriteriji nego i NORMATIVI koji pomažu uvođenju reda u izgradnji i ne dozvoljava svojevrijedno i različito tumačenje planova i odredbi. Nekad smo koristili normative u arhitekturi i urbanizmu, a danas smo u situaciji da ih moramo ponovno stvarati prilagođavajući ih europskim standardima, hrvatskoj tradiciji i posebnostima ambijenta. Valja razlikovati dvije vrste kriterija: 1- tehničko-sadržajni kriteriji i 2- funkcionalno-oblikovni kriteriji. Kriteriji su u uskoj vezi sa normativima (standardima) pa je potrebno uspostaviti međuodnos REGULATIVE (zakoni, pravilnici, propisi, uredbе), NORMATIVA (stručna regulativa na bazi kvantifikacija) i KRITERIJA (oblikovni i funkcionalni koncept, stručni stav). Da bi kriteriji i normativi bili primjenjivi potrebno je ostvariti zakonske pretpostavke za urbanističku i prostorno-plansku provedbu koja nije moguća bez novog zakona o komasaciji i zakona o izvlašćenju (izvlastbi). Osim toga INSPEKCIJSKI NADZOR NE BI TREBAO ŠTITITI SAMO ZAKONITOST NEGO I PRAVILA STRUKE.

KRITERIJI ZA IZRADU, PROVEDBU I PRAĆENJE PROSTORNIH PLANOVA

U svrhu unaprjeđenja postojećih pravila za izradu i provedbu prostornih planova predlaže se izrada kriterija primjenjivih za prostor cijele Države, ali i posebne kriterije koji uvažavaju regionalne i lokalne posebnosti.

VRSTE PLANOVA - Zakonski odrediti koji se planovi mogu a koji moraju izraditi te spriječiti izradu planova izvan sustava i propisane hijerarhije prostorno-planske dokumentacije (primjerice: lokalna uprava i samouprava naručuje izradu *Master planova turizma* i sličnih planova koji zakonski nisu regulirani i najčešće predstavljaju nepotrebno trošenje proračunskog novca).

STRUKTURA I SADRŽAJ PLANOVA - Pojednostaviti strukturu i sadržaj planova jer oni nadilaze potrebe i mogućnosti lokalne samouprave te ne omogućuju kontinuirano planiranje koje je važnije od ustrajanja na provedbi često puta zastarjelih postavki plana.

GRANICE OBUHVATA PLANOVA - Ublažiti razlike između administrativnih i funkcionalnih granica prostornih i generalnih planova (PPUO/PPUG, GUP) jer te razlike dovode često puta planerski postupak do apsurdna.

UMREŽAVANJE I USKLAĐIVANJE BAZE PODATAKA - Strukturno i sadržajno planovi uglavnom kvalitetno obrađuju zaštitu okoliša, te prirodna i kulturna dobra. Međutim, prometna, energetska i komunalna infrastruktura u najvećoj mjeri je preslika postojećega stanja. Ozbiljnije objedinjavanje infrastrukturnih pojaseva tek je načelno prihvaćeno. U službama prijenosa i distribucije informacijski

sustavi su nekompatibilni s onim propisanim Pravilnikom o sadržaju (nazivlje, oznake, način prikaza i sl.) – nužno je usklađenje i umrežavanje svih čimbenika u prostornom planiranju.

PRAĆENJE STANJA U PROSTORU - Utvrditi obvezu korištenja jedinstvenog sustava praćenja stanja u prostoru (sadržajno i prezentacijski) – utvrditi obvezne teme koje se moraju obraditi i stručno razraditi u izvješću o stanju u prostoru i u programu mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru (možda u obliku obrazaca čije je podatke lako moguće koristiti za praćenje stanja u županijama i na teritoriju cijele države).

TEKST PLANA - U tekstualnom djelu plana skratiti obvezne priloge na način da se izbjegne prepisivanje odredbi planova višeg reda i ponavljanje istih dijelova teksta na četiri mjesta (polazišta, ciljevi, plan, odredbe). Moguće je objediniti prikaze na način da se svaka tema (područje) pojavljuje cjelovito na jednom mjestu u planu, a zasebno još u odredbama za provođenje. Tekst plana je detaljan (osobito provedbene odredbe), a grafički dio plana nije detaljan i ne može biti detaljan na razini prostornoga plana.

ODREDBE ZA PROVOĐENJE PLANA – Odrediti sadržaj i normative za pisanje odredbi za provođenje plana kako bi se izbjegla sadašnja praksa da svaki izrađivač i svaka jedinica lokalne uprave i samouprave ima različite odredbe za provođenje koje često puta nije moguće uspoređivati niti usklađivati. Odredbe moraju biti oslobođene birokratiziranih formulacija i pisane tako da se izbjegne mogućnost različitog tumačenja. U odredbama se obično navode brojni arhitektonski detalji, a grafički dio označava samo zone. Kada bismo imali normative za gradnju tada bi arhitektonski detalji u odredbama bili nepotrebni.

PODMORJE U PLANOVIMA - Prostorni planovi na Jadranu trebali bi se obuhvatiti i podmorje, a ne samo kopno.

PRIMJENA GIS SUSTAVA U IZRADI PLANOVA - Treba osigurati uvjete za kvalitetnu i suvremenom tehnikom izrađenu prostorno-plansku dokumentaciju. Potrebno je osigurati primjenu GIS sustava u izradi svih vrsta planova za cijeli teritorij Hrvatske - između ostaloga treba osigurati digitalne katastre (a ne koristiti stare austrijske katastre), uskladiti katastar s geodetskim kartama i stvarnim stanjem, raditi prostorne planove na orto-foto kartama i dr.

PROCEDURA SUGLASNOSTI - uključiti u postupak izrade i donošenja plana nadležne državne institucije koje trebaju dati suglasnost na prostorni plan, a ne na kraju kada je plan gotov i kada svaka promjena usporava i otežava završetak plana.

KRITERIJI ZA IZRADU ŽUPANIJSKIH PROSTORNIH PLANOVA

Iako su sve županije u Hrvatskoj donijele prostorne planove neke od njih su već započele s pripremama za njihove izmjene i dopune. Preporuča se tom prilikom uvažiti sljedeće:

STRATEGIJA RAZVOJA - Jače iskazati strategiju razvoja i korištenja resursa u prostoru županije.

OBVEZE IZRADJE PLANOVA - Odrediti za koje gradove/općine treba raditi prostorni plan uređenja (PPU), a za koje ne treba; odrediti za koje manje gradove i mjesta treba raditi urbanistički plan uređenja (UPU) u slučaju ako se ne radi PPU.

STANDARDI ZA IZGRADNJU - Na razini županije odrediti opće standarde za izgradnju u svim gradovima i općinama poštujući njihove posebnosti glede topografskih, klimatskih, kulturno-povijesnih, tradicijskih i drugih obilježja. Posebno treba odrediti tehničke i oblikovne standarde za građevine koje se pojavljuju posvuda na teritoriju županije (vinogradarske klijeti i farme u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, ribarske i poljske kućice na moru i sl.).

ODLAGALIŠTA OTPADA - Utvrditi lokacije za odlagališta svih vrsta otpada (krupni otpad, građevni otpad, biootpad – kompostane, kafilerije i dr.) - postojeća odlagališta, moguća odlagališta, odlagališta za sanaciju i dr. Prepuštanje određivanje lokacije odlagališta lokalnoj samoupravi nije pokazalo zadovoljavajuće rezultate.

SPECIJALISTIČKE STUDIJE - Odrediti obvezne studije koje treba izraditi prije izrade novoga ili izmjena i dopuna aktualnoga županijskoga plana; isto tako odrediti koje predradnje (obvezne studije) treba izraditi prije izrade izmjena i dopuna prostornih planova gradova i općina.

VELIKI REKREACIJSKI PROSTORI - Golf igrališta i drugi veliki športsko-rekreacijski prostori (kao i prostori za ispitivanje za slične sadržaje) trebali bi biti ugrađeni u županijskom planu, a onda i u gradskim/općinskim planovima.

ZAŠTITA OD POŽARA - Postaviti strategiju zaštite od požara, posebice za jadranske županije koje su izložene povećanoj opasnosti od požara. Potrebno je spriječiti da požarni putovi obilježe buduću izgradnju.

MARIKULTURA - Odrediti opće kriterije za marikulturu koje moraju zadovoljiti planovi nižega reda (PPU gradova i općina).

EKO-SUSTAVI - Utvrditi precizne uvjete velikih eko-sustava od državnog interesa koji ne mogu biti prepušteni lokalnoj zajednici.

GRAĐEVNA PODRUČJA – U županijskim planovima ne može se određivati građevna područja unutar granica predviđenih za izradu generalnih urbanističkih planova (GUP) i urbanističkih planova uređenja (UPU).

PLANIRANE POVRŠINE – MAKSIMALNE A NE OBVEZNE – Planirane površine za pojedine namjene predstavljaju najveću dozvoljenu površinu koju nije potrebno izgraditi u cijelosti.

KRITERIJI ZA IZRADU PROSTORNIH PLANOVA GRADOVA I OPĆINA

Prilikom izrade izmjena i dopuna postojećih prostornih plana uređenja (PPU) gradova i općina ili prilikom izrade novih planova preporuča se uzeti sljedeće preporuke:

USKLAĐENOST S PLANOM VIŠEGA REDA (županijskim planom) – Odrediti obveze i moguća odstupanja odnosno moguće interpretacije općih odredbi plana višega reda.

PROGRAM PROSTORNOG RAZVOJA - Prèduvjet za izradu prostornog plana ili izmjena i dopuna prostornog plana treba biti Program prostornog razvoja grada/općine.

OBVEZNE STUDIJE - Propisati koje su obvezne studije koje treba izraditi prilikom izrade novih planova, a koje prilikom izmjena i dopuna planova. Moguće je kod izmjene i dopune zahtijevati izradu onih studija koje su potrebne, a nisu izrađene kod prve izrade plana. Prva generacija prostornih planova lokalne samouprave u pravilu je rađena bez sljedećih studija koje bi valjalo u budućnosti izraditi i koristiti kao polazište za izradu izmjenu planova: vrjednovanje postojećeg krajolika, iskoristivost prirodnih resursa (mineralnih sirovina), zaštite okoliša i ekoloških čimbenika u prostoru, infrastrukturni i komunalni čimbenici u prostoru, kulturno (graditeljsko i prirodno) naslijeđe, društveno-demografski čimbenici, strategija gospodarskoga razvoja, vrjednovanje poljodjelskoga zemljišta (bonitet tla, povoljnosti za pojedine vrste kultura), šumsko zemljište (postojeće stanje, strategija gospodarenja, pošumljavanje novih površina, vrjednovanje), strategija prometa (cestovnog, željezničkog, pomorskog/riječnog, biciklističkog, ...); hidrotehnički, geološki i drugi činitelji u prostoru.

KAPACITET PROSTORA - Izračunati kapacitet prostora za turističku, industrijsku i drugu izgradnju; u sklopu studije zaštite okoliša izračunati kapacitet prostora posebice za gospodarske djelatnosti i za turističke djelatnosti u užoj i u široj destinaciji.

RED GRAĐENJA - Propisati izradu reda građenja (odredbi za izgradnju i uređenje) za gradove, mjesta i sela za koje se ne izrađuju GUP-ovi.

PLANOVI NIŽEG REDA - Propisivanje detaljnih planova uređenja trebalo bi svesti na najmanju moguću mjeru jer nije moguće unaprijed predvidjeti sve potrebe pa se redovito rade izmjene i dopune ubrzo nakon što se plan u kompliciranoj proceduri donese. Zato bi prednost trebalo dati urbanističkom planu uređenja (UPU, regulacijski plan).

AMANDMANI I TOČKASTE IZMJENE - Onemogućiti donošenje amandmana i točkastih izmjena svake godine ili čak dva puta godišnje.

ZAŠTITA ŽUPANIJSKOG I DRŽAVNOG INTERESA - Zakonski bi trebalo ograničiti mogućnosti lokalne samouprave prilikom izrade prostornih planova u onom dijelu kada njihove odluke mogu zadirati u širi županijski ili državni interes

GRAĐEVNA PODRUČJA U PROSTORNIH PLANOVIMA - Treba podrobnije odrediti na koji način se prikazuje građevno područje u mjerilu 1:5000 u sklopu prostornog plana uređenja (UPU) koji se izrađuje u mjerilu 1:25000 – riše li se samo granica ili se razlikuje namjena i drugi urbanistički parametri. Postoji

opasnost da planovi građevnih područja za male općine i mjesta postanu na neki način površni detaljni planovi. Kod malih naselja ne bi trebalo risati granice već ih ograničiti odredbom koja bi propisala uvjete (kolni pristup i komunalna infrastruktura).

PODATCI O LOKACIJSKIM I GRAĐEVNIM DOZVOLAMA - Izrađivač prostornog plana uređenja (PPU-a) bi trebao moći dobiti podatke o izdanim lokacijskim i građevnim dozvolama.

PLAN ZAŠTITE OD POŽARA - PPU bi trebao ponuditi idejno rješenje zaštite od požara temeljeći se na strategiji županijske zaštite od požara.

VRJEDNOVANJE KRAJOLIKA - Polazište za izradu PPU-a trebao bi biti, osim postojećega stanja izgradnje i infrastrukture, vrjednovanje postojećega krajolika.

PRAVILA GRAĐENJA

Na tradiciji građevnih redova od srednjovjekovnih statuta do redova građenja druge polovice 19. i prve polovice 20. stoljeća trebalo bi izraditi SUVREMENA URBANISTIČKO-ARHITEKTONSKA PRAVILA GRAĐENJA koji bi propisivali temeljne stručne odrednice na razini cijele Države, ali uz uvažavanje posebnosti pojedinih regija i pojedinih gradova. Po uzoru na europske gradove, s uporištem na tradiciji, svaki veći grad trebao bi imati urbanističko-arhitektonska pravila za izgradnju kako ne bi izgradnja gradova i naselja ovisila isključivo o trenutnoj politici i poduzetničkim kriterijima.

Suvremeni redovi građenja UJVETOVALI BI odčitavanje urbanističkog i kulturološkog konteksta; oblikovanje javnih prostora (ulica, trgova, perivoja); načela arhitektonskog oblikovanja, suvremene interpretacije tradicije i urbane preobrazbe (za prostore vojarni, napuštenih industrija i sl.); tipološke odrednice regionalnih obilježja za izgradnju obiteljskih kuća; arhitektonske odrednice, konzervatorske, formalno-pravne i komunalne odrednice; standarde za uređenje gradova i sela; standarde prometnih građevina; urbanističke standarde (građevna i regulacijska crta, visine građevina, gustoća izgrađenosti, udaljenosti zgrada i udaljenosti od susjeda, dvorišta i unutrašnjost blokova) i dr.

Pravila građenja ONEMOGUĆILI BI ruralizaciju urbanih naselja i pretjeranu urbanizaciju ruralnih naselja, kao i neprimjerenu izgradnju u povijesnim i ambijentalno-vrijednim prostorima.

KRITERIJI ZA IZRADU PLANOVA NIŽEG REDA (UPU, DPU)

ONEMOGUĆITI IZRADU DPU-A PRIJE UPU-A - Prilikom izrade prostornog plana uređenja grada ili općine predviđi se izrada urbanističkoga plana uređenja (UPU), ali budući da zakonski nije određen rok njegove izrade obično se takvi planovi nikad ne izrade. Trebalo bi zakonski odrediti vremensku hijerarhiju planova kako se ne bi prije UPU-a radili detaljni planovi uređenja (DPU). Izbjegavanje izrade UPU-a koji se nadomještavaju DPU-ovima dovodi do formalno-pravne legalne izgradnje (na temelju DPU-a), ali bez koncepta šireg prostora i sustavnog rješenja komunalne infrastrukture.

ONEMOGUĆITI IZRADU DPU-A ZA JEDNU PARCELU – Nije prihvatljiva izrada DPU-a za jednu parcelu ili za formalno dvije ili više parcela koje su sve u vlasništvu iste fizičke ili pravne osobe. Ako se radi urbanističko rješenje za jednu parcelu u vlasništvu jedne fizičke ili pravne osobe – npr. za turističko naselje, perivoj, groblje, športsko-rekreacijski centar i sl. - tada bi takav plan trebao imati drukčiji naziv te drukčije urbanističke i formalno-pravne kriterije (možda je primjereniji naziv *Urbanistički projekt* ili *Urbanističko-arhitektonski projekt*). U tom slučaju autor takvog projekta mora biti jedna osoba.

KRITERIJI ZA URBANISTIČKU SANACIJU DOSADAŠNJE BESPRAVNE IZGRADNJE

Određivanjem kriterija za urbanističku sanaciju bespravne izgradnje odredili bi se standardi koje je nužno zadovoljiti na isti ili sličan način na prostoru cijele Države. Potrebno je odrediti sadržaj takvog plana te kriterije koje je potrebno ispuniti u svrhu standarda naselja i posebno kriterije koje moraju zadovoljiti pojedine zgrade. Posebno su važni kriteriji koji osiguravaju minimalni standard naselja (primjerice: osiguranje javnog pomorskog dobra, požarnih putova, prilaza do zgrada, minimalne širine ulice, javni prostori i dr.). Bespravna izgradnja ne bi se smjela ozakoniti na vrijednim poljodjelskim tlima, u predjelima zaštite prirode i kulturnoga naslijeđa, na infrastrukturnim pojasevima i sl.

KRITERIJI ZA IZRADU PLANOVA POSEBNE NAMJENE

Za planove posebne namjene potrebno je izraditi posebne kriterije (kao primjerice za nacionalne parkove, parkove prirode, povijesne perivoje, povijesne gradske jezgre, povijesna gradska i seoska naselja i sl.). Trebalo bi jasno utvrditi sadržaj prostornih planova područja posebne namjene od planova upravljanja tih područja jer se u praksi događa da planovi upravljanja ponavljaju sadržaj prostornog plana. Potrebno je odrediti i kriterije za oblikovanje i izgradnju pratećih turističkih i servisnih građevina u područjima posebnih obilježja.

Zbog posebne vrijednosti i opasnosti od budućih graditeljskih zahvata trebalo bi napraviti PLAN POSEBNIH OBILJEŽJA JADRANSKE OBALE. Takvim bi planom trebalo onemogućiti uzdužno kontinuirano planiranje duž obale i usmjeriti gospodarski i turistički razvoj u dubinu prostora. U sklopu takvog plana ponudila bi se strategija i zamisao prenamjene velikih napuštenih gospodarskih građevina (industrija, skladišta, kamenoloma i drugih degradiranih prostora) te bi se odredile kritične točke u prostoru.

KRITERIJI ZA PLANIRANJE GOSPODARSKIH (PODUZETNIČKIH) PREDJELA

Trenutno se u Hrvatskoj grade ili priprema gradnja brojnih gospodarskih predjela (poduzetničkih zona). Tako je primjerice samo u Zadarskoj županiji planirano 97 gospodarsko-poduzetničkih predjela. Male općine katkada planiraju po nekoliko stotina hektara za takvu namjenu što nije ostvarivo. Tako velike planirane površine prijetnja su za prostor, osobito ako se prostor koristi neracionalno. Predlaže se sljedeće:

Planiranje gospodarsko-poduzetničkih predjela treba staviti u REALNE OKVIRE (na temelju kriterija određenih na razini Države i županijskih prostornih planova) te odrediti kriterije zaposjedanja planiranih površina – otvaranje novih površina za izgradnju moguće je nakon izgradnje primjerice 80% postojeće poduzetničke zone (slično kao što je Uredba o zaštiti obalnog područja mora odredila za izgradnju turističkih predjela).

Prilikom izmjena i dopuna županijskih prostornih planova sagledati potrebu, racionalnost i održivost gospodarskih predjela po pojedinim jedinicama lokalne samouprave i dovesti planove gospodarskih predjela u realne okvire uvažavajući očuvanje vrijednih pejzažnih prostora.

ONEMOGUĆITI PODIZANJE RADNIH PREDJELA BEZ PRETHODNO NAPRAVLJENOG URBANISTIČKOGA PLANA UREĐENJA (UPU) koji će osigurati prometnu i komunalno-tehničku opremljenost i racionalnost te utvrditi sve druge urbanističke i arhitektonske čimbenike za izgradnju.

ONEMOGUĆITI IZGRADNJU RADNIH PREDJELA (proizvodnih i trgovačkih hala) NA VRIJEDNIM PEJZAŽNIM PROSTORIMA I U VIZUALNO IZLOŽENIM DOLINAMA.

Odrediti urbanističke kriterije za UDALJENOST GOSPODARSKIH PREDJELA OD AUTO-CESTA I PROMETNIH ČVOROVA te kriterije za arhitektonsko oblikovanje.

Odrediti kriterije u pogledu veličine gospodarskih predjela – «poduzetnički centri» (manji površinom) i veliki gospodarski predjeli («proizvodno-trgovački gradovi»).

KRITERIJI ZA STAMBENA NASELJA

Na razini Države, a uz uvažavanje regionalnih i lokalnih posebnosti potrebno je razraditi kriterije i normative za STAMBENA NASELJA. Predlaže se tipološki razlikovati naselja u velikom, srednjem i malom gradu, te seoska naselja. Kriteriji bi trebali obuhvatiti sve urbanističko-arhitektonski bitne prostorne činitelje: gustoću, tipologiju kuća, parcelaciju, uređenje parcele, javne sadržaje u naselju, promet i dr.

Posebno treba odrediti kriterije za POVREMENO STANOVANJE - vikend stanovanje, zimsko i ljetno stanovanje (ljetnikovci) i sl. Kod povremenog stanovanja vrijedno bi bilo istražiti kriterije za dimenzioniranje građevnog područja, što je posebice aktualno na području morskih županija, ali treba ponovno očekivati i u kontinentalnim dijelovima Hrvatske – osobito u klimatskim lječilištima (toplicama) i uz veće turističko-rekreacijske centre. Kod povremenog stanovanja nije potrebno predvidjeti škole i dječje vrtiće, ali je potrebno takva naselja opremiti drugim sadržajima javnog standarda za što je potrebno izraditi kriterije i normative.

Od povremenog stanovanja za osobne potrebe valja razlikovati **POVREMENO STANOVANJE SA APARTMANIMA ZA IZNAJMLJIVANJE** turistima. Takva naselja postaju komercijalna i svrstavaju se u **TURISTIČKU IZGRADNJU**. Za turističku izgradnju potrebno je razraditi kriterije i normative u skladu s pravilnikom o kategorizaciji turističkih građevina.

Potrebno je razraditi i **KRITERIJE ZA NASELSKE SUSTAVE** – kriterije za planiranje i uređenje gradova i sela. U odnosu na tip grada potrebno je utvrditi kriterije i normative za građevna područja – postotak mogućeg povećanja u odnosu na postojeće stanje, onemogućiti izdužena i u kontinuitetu građevna područja u brežuljkastim predjelima i na Jadranu, onemogućiti raspršenu izgradnju u Slavoniji i tamo gdje to nije nikad bilo, te druge potrebne kriterije.

4.2. MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja u sklopu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva važno je usklađivanje zakonodavstva i djelovanja sljedećih uprava s prostornim uređenjem:

- UPRAVA ZA TRGOVINU (problematika velikih trgovačkih centara),
- UPRAVA ZA ENERGETIKU I RUDARSTVO (kamenolomi, nafta i plin, hidroelektrane, vjetroelektrane, geotermalne vode i dr.),
- UPRAVA ZA INDUSTRIJU (velike tvornice, pilane, industrijski predjeli u blizini gradova, prenamjena napuštenih industrijskih pogona i dr.),
- UPRAVA ZA OBRT (farme, manji proizvodni pogoni – poduzetnički centri i dr.).

Neusklađenost s Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva pokazala se osobito na području **VAĐENJE I KORIŠTENJE MINERALNIH SIROVINA** te na području **IZDAVANJA SUGLASNOSTI ZA GOSPODARSKU DJELATNOST**. Vađenje mineralnih sirovina (kamen, šljunak, pijesak, lapor i dr.) najčešće stvara velike probleme u prostoru zbog neprovođenja zaštitnih radova nakon prestanka korištenja kopova (prema podacima Ministarstva Gospodarstva u Hrvatskoj je evidentirano 606 eksploatacijskih polja i 249 istražnih lokacija, s brojnim nelegalnim kamenolomima). Izdavanje suglasnosti za gospodarsku djelatnost stvara probleme u prostoru ako se suglasnost izdaje prije izdavanja lokacijske i građevne dozvole. Članovi Savjeta razgovarali su o ovim problemima na sjednici na koju su bili pozvani gosti iz Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva: mr.sc. Dragan Krasić, dipl.ing. - načelnik Odjela za rudarstvo i Andrija Mikulić, dipl.ing. - pomoćnik glavnog inspektora RH.

U raspravama su izneseni prijedlozi i razmišljanja u cilju unaprjeđenja stanja u prostoru na području rudarstva:

IZVOZ KAMENA - Cilj je spriječiti ili smanjiti izvoz neobrađenih kamenih blokova, a potaknuti da se kamen obrađuje u Hrvatskoj (posebice na otocima) i onda prodaje.

NEPROVEDBA PROPISA - Problemi s kamenolomima najčešće nastaju zbog neprovedbe rudarskih projekata i propisa: ne saniranja kopova u tijeku vađenja i nakon završetka eksploatacije; komercijalna eksploatacija na istražnim kopovima bez plaćanja koncesije i dr. Kao loši primjeri kamenoloma kod kojih se ne provode mjere sanacije istaknuti su: Tounj u Gorskom kotaru, Kamen-Ingard u Velikoj, te kamenolomi na Medvednici.

SPRIJEČITI ZLOUPORABE - Zakonski je potrebno regulirati «rudarske objekte» i «pozajmišta» jer su česte zloporabe (iz pozajmišta se uzima materijal, a ne ulaže se ništa).

NADZOR OTVORENIH KOPOVA - Potrebno je uspostaviti stalan nadzor nad vađenjem kamena i šljunka (danas je to tehnički jednostavno uz korištenje orto-foto snimaka)

SURADNJA PLANERA I DRUGIH STRUČNJAKA - Potrebno je uspostaviti suradnju između prostornih planera i stručnjaka koji brinu za eksploataciju mineralnih sirovina (rudara, kamenara i dr.).

ORGANIZIRANJE SKUPOVA - Poželjno je organizirati znanstveno-stručne skupove na kojima bi se razmotrile sve aktualne teme s različitih gledišta.

USKLAĐIVANJE PLANOVA I PROJEKATA - Nužno je usklađenje rudarskih projekata, prostorno-planske dokumentacije i zakona o vađenju mineralnih sirovina.

KONCESIJE - Koncesiju za rudarenje ne smije se dodijeliti ako nije izdana lokacijska dozvola.

SPECIFIČNOST PROIZVODNJE KAMENA – Uz nužna opća ograničenja za vađenje kamena valja skrbiti i o činjenici da su neke vrste kamena unikatne (primjerice *brački kamen* ne postoji nigdje drugdje).

4.3. MINISTARSTVO MORA, TURIZMA, PROMETA I RAZVITKA - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja u sklopu Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka važno je usklađivanje zakonodavstva i djelovanja sljedećih uprava s prostornim uređenjem:

- UPRAVA ZA POMORSKI PROMET, POMORSKO DOBRO I LUKE
- UPRAVA ZA OTOKE
- UPRAVA ZA CESTOVNI PROMET (ceste, mostovi, tuneli, benzinske postaje)
- UPRAVA ZA ŽELJEZNIČKI PROMET (željeznica, željezničke stanice i kolodvori)
- UPRAVA ZA ZRAČNI PROMET (zračne luke)
- UPRAVA ZA TELEKOMUNIKACIJE I POŠTU
- UPRAVA ZA TURISTIČKU POLITIKU I TRŽIŠTE
- UPRAVA ZA RAZVOJ TURIZMA (kategorizacija turističkih građevina, usklađivanje stručne terminologije)
- UPRAVA ZA REGIONALNI RAZVOJ
- UPRAVA ZA STRATEŠKE INFRASTRUKTURNE PROJEKTE
- UPRAVA ZA OBNOVU OBITELJSKIH KUĆA

Veća je pozornost trenutno bila usmjerena na: pomorsko dobro, turizam i promet.

Na brojnim sjednicama Savjeta raspravljano je o turizmu – o njegovu utjecaju na prostorno uređenje, o njegovim strateškim polazištima, o nužnosti prilagođavanja turističke djelatnosti kapacitetima prostora i sl. U cilju razvoja turizma i unaprjeđenja prostornog uređenja Hrvatske predlaže se sljedeće:

STRATEGIJA I VIZIJA RAZVOJA TURIZMA – treba izaći iz stereotipnih shema, te omogućiti brze i fleksibilne programe koji se mijenjaju. Strategija mora biti jasna, razvojna i pokretačka, a ne svoditi turizam samo na broj ležajeva i broj noćenja. Ne postoji strategija pojedinih segmenata u turizmu – primjerice: ne znamo koliko luka nautičkog turizma u Hrvatskoj trebamo i koliko ih je održivo s obzirom na gospodarske uvjete i na zaštitu okoliša; ne znamo koliko nam treba i koliki je realan broj golf igrališta i dr. Trebalo bi na državnoj razini imenovati radnu grupu (s interdisciplinarnim stručnjacima) koja bi kontinuirano radila na projektu turističkog razvoja Hrvatske – nije dovoljno napisati tekst kojega se nazove «Strategija» već treba razvijati tu strategiju, prilagođavati ju promjenama i potrebama i stvarati pretpostavke za njenu provedbu i nadzor provedbe. U stvaranju strategije krenuti od vrijednosti u dosadašnjoj turističkoj izgradnji i neponovljivih resursa. Strategiju treba graditi na principu ponude, a ne na principu potražnje (primjerice: trenutno je potražnja za apartmanima, ali to Hrvatskoj ne treba). Prihvatljivi su oni planovi turističkog razvoja koji otvaraju mogućnosti novih radnih mjesta, a ne «zatvoreni» turistički sustavi (privatni apartmani, «odmarališta» stranih tvrtki i sl.).

FONDOVI ZA OTKUP ZEMLJIŠTA - Po uzoru na druge turistički razvijene države na Mediteranu utemeljiti princip fondova kojima Država otkupljuje važna zemljišta (primjerice: dijelove jadranske obale) da ona ne dođu u privatno vlasništvo.

POŠTIVANJE KAPACITETA PROSTORA - Svaka odluka o turistički velikim kapacitetima donosi posljedice vidljive u prostoru – ako se negdje želi napraviti jako turističko središte onda to povlači potrebu primjerice za zračnom lukom, marinom i drugom pratećom infrastrukturom i sadržajima. U tom slučaju nužno je ispitati i provjeriti kapacitet i mogućnosti konkretnog prostora, procijeniti njegovu održivost. Neprihvatljiv je princip donošenja prethodnih političkih odluka. Prostor i njegove mogućnosti odredit će kapacitete na temelju postavljene strategije turističkog i gospodarskog razvoja.

PROSTOR UVJETUJE TURISTIČKU PONUDU - Turistička izgradnja nekog prostora ili lokaliteta treba proizaći iz vrijednosti prostora, a ne polazi od potrebe kapitala i profita – lokacija generira temu. Turizam se treba oslanjati na autohtonosti (graditeljskoj, urbanističkoj, pejzažnoj).

KONTINENTALNI TURIZAM - U Hrvatskoj su velike mogućnosti (lječilišni turizam, agroturizam, ekoturizami dr.), no premalo se djelotvorno potiče i presporo se razvija. Stvoriti zakonske i strateške pretpostavke za jači razvoj kontinentalnog turizma i turizma u unutrašnjosti jadranske obale.

TURISTIČKE INFORMACIJE *IN SITU* – Potrebno je razviti sustav turističkih informacija u konkretnom prostoru – primjerice: kao turist ili prolaznik morate znati da se nalazite u grčko-rimskom Pharosu, da ste u Trogiru – gradu svjetske baštine itd.).

PROFITERSKO KORIŠTENJE PROSTORA U FUNKCIJI TURIZMA - Onemogućiti da strane tvrtke i pojedinci izvan organiziranog sustava nude i ostvaruju projekte za razvoj turizma i «master» planove turizma niske kvalitete i s profilerskim polazištima koji u pravilu ne polaze od očuvanja i racionalnog korištenja prostora.

TURISTIČKI RESURSI – Zakonodavno zaštititi turističke resurse i jasno ih utvrditi nekom vrstom plana i atlasom turističkih atrakcija. Za turizam u Hrvatskoj do sada prostor nije bio resurs, a trebao bi biti. Važan resurs trebalo bi biti i kulturno naslijeđe. Ništa nije turistička zanimljivost samo po sebi već mora ući u sustav turističke djelatnosti. Turistički propisi bi trebali poticati revitalizaciju starih i turistički zanimljivih sela i zaselaka.

PREOBRAZBA DEGRADIRANIH PROSTORA U TURISTIČKU NAMJENU - Poticati i s državnim olakšicama omogućiti preobrazbu degradiranih prostora u turističku namjenu (napuštene kamenolome, napuštene industrijske predjele, brodogradilišta, zatvorena smetlišta i sl.)

INFRASTRUKTURA – PREDUVJET TURISTIČKE IZGRADNJE - Ne smije se dozvoliti turistička izgradnja bez prethodno osiguranog sustava infrastrukture.

PLANOVI I PROJEKTI U TURIZMU - Zakonski regulirati izradu i korištenje tzv. Master planova turizma (odrediti hrvatski naziv plana, tko ih može raditi na temelju ovlaštenja, metodologija izrade, procedura donošenja, usklađivanje s prostorno-planskom dokumentacijom, primjena i formalno-pravna valjanost takvih planova, postupak revizije i dr. Donošenje takvih planova ne smije se prepustiti lokalnoj samoupravi.

KORIŠTENJE HRVATSKOG NAZIVLJA – Posljednjih godina učestala je neprihvatljiva uporaba engleskog nazivlja u turističkoj djelatnosti što ne omogućava razvoj stručne terminologije na hrvatskom jeziku i dovodi do nestajanja stručne hrvatske terminologije. Potrebno je u prostorno-planskoj i arhitektonskoj dokumentaciji koristiti hrvatsko nazivlje (s mogućnošću dvojezičnog opisa ako je potrebno).

POMORSKO DOBRO

Pomorsko dobro je teritorij od posebnog interesa Republike Hrvatske i zato se mora s posebnom pozornošću brinuti za njegovu zaštitu i način korištenja. Pomorsko dobro danas je najnapadnutiji dio hrvatskog teritorija i mora se na djelotvoran način spriječiti svaka uzurpacija pomorskoga dobra i sankcionirati sve slučajeve uzurpacije. Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka najavilo je izvješće o stanju uzurpacije pomorskoga dobra.

U cilju zaštite i očuvanja pomorskog dobra kao zajedničkog i javnog dobra Republike Hrvatske predlaže se sljedeće:

POMORSKO DOBRO – JAVNO DOBRO - Pomorsko dobro ne može biti privatizirano, već ga je moguće davati u koncesiju i to na temelju jasno određenih kriterija kako bi se sačuvao državni interes i javno korištenje. Preispitati pravnu valjanost recentnih slučajeva upisa u posjed na pomorskom dobru.

ZAKONODAVSTVO - Zakonodavstvo koje regulira pomorsko pravo, a time i pomorsko dobro, je podnormirano pa ga je potrebno uskladiti sa stvarnim potrebama i sa ciljem očuvanja javnog interesa. Nužno je u tom smislu izmijeniti postojeći zakon o pomorskom dobru.

DEFINICIJA POMORSKOG DOBRA – Potrebno je osuvremeniti tumačenje pomorskog dobra uvažavajući različita gledišta i stručna polazišta (klasično tumačenje pomorskog dobra kao kriterij uzima visinu plimnog vala; konfiguracija bitno utječe na dubinu pomorskoga dobra). Važno je utvrditi kriterije i za neuobičajene situacije.

KRITERIJI ZA ODREĐIVANJE POMORSKOG DOBRA – Potrebno je utvrditi kriterije za utvrđivanje pomorskoga dobra – drukčiji u neizgrađenim prostorima, a drukčiji u velikim gradovima i lukama (primjerice: Rijeka, Split, Ploče, Metković i dr.). Temeljni je problem kod gradova što se radi o važnim prostorima

za razvoj grada i za afirmaciju javnih gradskih prostora. Imovinsko-pravne probleme gradovi bi mogli riješiti na temelju iz vlastbe.

RJEŠAVANJE PROBLEMA – U dogovoru različitih ministarstava mogu se riješiti neki aktualni problemi kao što su: nadležnost pomorskog dobra, usklađivanje prostornog plana na pomorskom dobru, rješavanje problema plaža i dr.

PROMJENA CRTE POMORSKOG DOBRA – Potrebno je zauzeti stručni stav i postaviti osnovne kriterije u pogledu većih nasipavanja obale te posebice o (ne) mogućnosti stvaranja umjetnih otoka i poluotoka čime se bitno mijenja slika ambijenta i položaj obalne crte.

KRITERIJI ZA TURISTIČKU IZGRADNJU

Turizam je djelatnost od strateškog nacionalnog interesa i od njega se očekuju veliki gospodarski učinci. Posljedica toga jest veliki interes za turističkom izgradnjom. Ona na hrvatskoj obali bilježi prepoznatljivu tradiciju od kraja 19. stoljeća s arhitektonski vrijednim hotelskim ostvarenjima od kraja 1960-ih do 1980-ih godina. Posljednjih petnaestak godina profilerski shvaćena i arhitektonski uglavnom ne vrijedna turistička izgradnja (pretežito izgradnja apartmana) zauzela je velike površine jadranske obale i pri tome degradirala mnoge prostore jadranske obale. Na sreću, ipak je još uvijek sačuvan od izgradnje velik dio obale pa je nužno s posebnom pozornošću, brigom i senzibilitetom usmjeriti daljnju turističku izgradnju na Jadranu. Nedvojbeno je važnost turističke izgradnje na jadranskoj obali, ali ne smije se zanemariti niti turistička izgradnja u kontinentalnim dijelovima Hrvatske - posebice u lječilišnim mjestima (toplicama). Ona trenutno nije aktualna kao na Jadranu, ali uočljivo je sve veće zanimanje za kontinentalni lječilišni turizam za kojega se treba na vrijeme pripremiti i s gledišta prostornog uređenja.

Da bismo kvalitetno i društveno prihvatljivo usmjerili buduću turističku izgradnju ponajprije na obali, a na tragu arhitektonski i gradograditeljski vrijedne tradicije, predlažemo sljedeće:

USKLAĐIVANJE ZAKONODAVSTVA - Uskladiti zakone i propise koji reguliraju turističku izgradnju sa Zakonom o prostornom uređenju, Zakonom o gradnji i drugim propisima iz područja prostornog uređenja.

REVIZIJA DOKUMENTACIJE ZA TURISTIČKU IZGRADNJU - Projektna dokumentacija (urbanistička i arhitektonska) za sve vrste turističke izgradnje morala bi proći stručnu arhitektonsku reviziju kao i kontrolu Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

ZLOUPORABA TURISTIČKE IZGRADNJE - Sprječiti zlouporabu turističke izgradnje – onemogućiti izgradnju stambenih predjela pod nazivom turističkih naselja pri čemu se izbjegava gradnja pratećih javnih i društvenih sadržaja (škola, vrtića, dječjih igrališta i dr.). U turističkom predjelima ne smije se dozvoliti stambena izgradnja kao ni stambena izgradnja za tržište.

VELIKI TURISTIČKI PREDJELI - Hrvatska bi trebala izbjegavati velike turističke predjele (zone) i dati prednost većem broju manjih turističkih cjelina. U slučaju velikih turističkih građevina i turističkih predjela Država bi trebala sudjelovati u izgradnji na principu koncesija i partnerstva sa ulagačima i stranim kapitalom.

RAZVOJNI KARAKTER TURISTIČKE IZGRADNJE – Turistička izgradnja (hotelska naselja, hoteli i dr.) mora imati razvojni karakter što podrazumijeva otvaranje novih radnih mjesta.

TRADICIJSKA NASELJA U FUNKCIJI TURIZMA - Poticati i promicati revitalizaciju malih tradicijskih naselja u unutrašnjosti (otoka i kopna) sa svrhom turističke namjene i tako smanjiti pritisak izgradnje na obali.

OBLIKOVANJE TURISTIČKE IZGRADNJE - Iako je potrebno uspostaviti princip općih kriterija za turističku izgradnju valja uvesti i sustav lokalnih kriterija koji proizlaze iz prepoznavanja duha mjesta, krajolika i ambijenta. Zamisao turističkih predjela (naselja) mora nositi u svom rješenju ambijentalne vrijednosti proizašle iz autohtonih kulturno-povijesnih, graditeljskih i pejzažnih vrijednosti prostora u kojemu se planira izgradnja. Osim urbanističkih i arhitektonskih kriterija potrebno je odrediti i kriterije kojima se propisuje pejzažno/perivojno uređenje pripadajućeg okoliša hotelske zgrade ili sklopova hotelskih zgrada.

KAPACITET PROSTORA UVJETUJE KAPACITET TURISTIČKE IZGRADNJE – Turističku izgradnju treba planirati ovisno o kapacitetu prostora - raniji izračun polazio je od mogućeg broja kupaca na temelju raspoloživog prostora za plažu, te ovisno o tome i broj ležaja u turističkom smještaju. Suvremeni izračuni uzimaju i

druge kriterije: broj stručnog osoblja koje je na raspolaganju u nekom prostoru, kakvoća i broj pratećih sadržaja, vrijednost ambijenta i dr.

NEDOSTATAK HOTELA – Hrvatskoj nedostaju brojni hoteli u usporedbi s drugim mediteranskim turističkim zemljama (Hrvatska ima oko 650 hotela, Španjolska oko 8000, a Italija oko 33.000 hotela). Poželjno je turističke predjele planirati kao hotelska naselja koja će biti opremljena svom infrastrukturom i javnim pratećim turističkim sadržajima (trgovine, restorani, športska i dječja igrališta, perivojni prostori, trgovci, šetališta i dr.).

PRATEĆI TURISTIČKI SADRŽAJI - U turističkim predjelima nije prihvatljivo samo turističko stanovanje već su nužni prateći sadržaji javnog karaktera (trgovine, ugostiteljstvo, rekreacijski i zabavni sadržaji, kulturni sadržaji i sl.). Nije prihvatljiva izgradnja apartmana kao stanova za tržište. Moguća su apartmanska naselja koja će biti opremljena svom infrastrukturom i javnim turističkim standardom kao pratećim sadržajima javnog karaktera.

PARCELACIJA TURISTIČKIH PREDJELA - Prostor predviđen za turističku izgradnju (u turističkoj praksi označava se oznakom T1) ne smije se parcelirati na pojedinačne parcele već cijeli predio turističke izgradnje treba biti jedna velika parcela.

ODMICANJE GRAĐEVNE CRTE OD OBALNE - Preporuča se turističke građevine odmaknuti što više od obale, a prostor između zgrada i obalne crte urediti kao šetališta, perivoje i gajeve, športske terene bez zgrada, kupališta, bazena i sl.

REGULIRANJE TURISTIČKE DJELATNOSTI – Zakonski odrediti obvezu ishođenja uporabne dozvole za turističke građevine kao uvjet za registraciju turističke djelatnosti. Preporuča se obavljanje turističke djelatnosti preko registriranih tvrtki, a ne kao iznajmljivanje fizičkih osoba.

POVREMENO (SEKUNDARNO) STANOVANJE U FUNKCIJI TURIZMA – Utvrditi kriterije za povremeno stanovanje – u kojoj mjeri su to stambene odnosno turističke građevine.

KATEGORIZACIJA TURISTIČKIH GRAĐEVINA

Pravilnik o kategorizaciji turističkih objekata iz 2002. godine neusklađen je sa stručnom urbanističko-arhitektonskom terminologijom turističke izgradnje i u provedbi je često sukobljen s pozitivnim namjerama prostornog uređenja. Zbog toga je važno napraviti reviziju kategorizacije turističkih građevina i uskladiti ju sa zakonodavstvom i propisima koje regulira prostorno uređenje i graditeljstvo, kao i sa stručnom urbanističko-arhitektonskom terminologijom. Kategorizaciju turističkih građevina treba prvenstveno temeljiti na prostorno-urbanističko-arhitektonskim gledištima, a ne s polazišta ugostiteljstva (turizam je širi pojam od ugostiteljstva pa bi u nazivlju trebalo koristiti izričaj «turistička djelatnost» koja u sebi sadrži ugostiteljstvo, hotelijerstvo itd.

Prilikom izrade nove kategorizacije turističkih građevina trebalo bi ugraditi sljedeće postavke:

SMJEŠTAJNA JEDINICA UMJESTO BROJA POSTELJA – Predlaže se uvesti izričaj SMJEŠTAJNA JEDINICA kao osnovna mjerna jedinica u prostornim planovima, umjesto BROJA POSTELJA.

TIPOLOGIJA TURISTIČKIH GRAĐEVINA - U sklopu kategorizacije potrebno je definirati tipologiju turističkih građevina te utvrditi kriterije za njihovu kategorizaciju (hotel, motel, pansion, kamp, apartman, seoska turistička građevina i dr.) pri čemu treba koristiti hrvatsko nazivlje kada god je to moguće.

RAZINA USLUGE KAO KRITERIJ KATEGORIZACIJE - Kategorizacija u turizmu ne smije polaziti samo od zadovoljavanja propisane površine (m²) nego treba u obzir uzeti i razinu usluge.

BROJ POSTELJA KAO KRITERIJ KATEGORIZACIJE - Utvrditi najveći dopušteni broj postelja po hektaru ovisno o kategorizaciji.

OKOLIŠ KAO KRITERIJ KATEGORIZACIJE - Odrediti kriterije kojima se uvjetuje pejzažno-perivojno uređenje pripadajućeg okoliša turističke građevine.

RAZLIČITI UVJETI ZA NOVE I STARE GRAĐEVINE - Prilikom određivanja kategorizacije u turizmu potrebno je razlikovati uvjete za novu izgradnju od uvjeta za prilagodbu i pregradnju povijesno vrijednih zgrada (dvoraca, kurija, ljetnikovaca, dvoraca-zamkova, palača, tradicijskih seoskih kuća i sl.). U starim zgradama ne može se tražiti zadovoljavanje svih hotelsko-ugostiteljskih propisa kao kod novih građevina. Pravilnikom treba obuhvatiti i povijesne perivoje (vrtove, parkove) ako su povijesno i kompozicijski pripadajući dio povijesnih zgrada jer oni, ako su održavani, podižu kategoriju građevini.

KRITERIJI ZA PLANIRANJE GOLF IGRALIŠTA

OPĆA ZAMISAO GOLF IGRALIŠTA

Svaki projekt golf igrališta (DPU i drugi prostorno-planski dokument) mora sadržavati jasnu zamisao cjeline iz čega će biti vidljivo prostorno-funkcionalno, ambijentalno i formalno-pravno uklapanje golf igrališta u širi prostor.

Svaki DPU ili druga vrsta prostornoga plana (UPU i sl.) mora sadržavati idejna rješenja smještajnih i drugih građevina koje su predviđene unutar parcele za golf igralište.

PEJZAŽNO OBILJEŽJE GOLF IGRALIŠTA

U rješenju golf igrališta mora prevladavati pejzažni koncept, a ne izgradnja. Ne smije doći do miješanja parcela za izgradnju (zgrada kluba, prateći sadržaji, hotel, vile i dr.) i golf terena već potrebno građevno područje u funkciji golf igrališta mora biti koncentrirano.

Projekt za golf igrališta mora sadržavati odnos prema postojećoj vegetaciji i postojećim ambijentalnim obilježjima koja ne smiju biti bitno narušena i/ili uništena zbog izgradnje golf igrališta, već postojeće ambijentalno-pejzažne vrijednosti potrebno je iskoristiti i ugraditi u zamisao golf igrališta i uređenja cijele parcele golfa.

IZGRADNJA U FUNKCIJI GOLF IGRALIŠTA

Predviđena izgradnja u funkciji golf igrališta mora garantirati i osiguravati raznovrsnost sadržaja što podrazumijeva i raznolike turističke sadržaje. Uz golf igralište treba primarno biti vezan hotel s potrebnim pratećim sadržajima. Moguće je uz golf igralište planirati vile i apartmane, ali oni nisu mogući bez hotela i hotelskih pratećih sadržaja.

Smještajne građevine (hotel, vile i apartmani) moraju biti smješteni na jednoj parceli. Ne dozvoljava se pojedinačna parcelacija za vile i apartmane.

Ako se istovremeno ne gradi golf igralište i smještajni kapaciteti tada se najprije mora izvesti golf igralište. Ne dozvoljava se izgradnja smještajnih kapaciteta (vile, apartmani, hotel) kao prve faze izgradnje golf igrališta.

Poželjno je koristiti postojeće raspoložive turističke smještajne kapacitete u funkciji korištenja golf igrališta.

Potrebno je mijenjati postojeći normativ od 15% moguće izgradnje unutar parcele za golf igralište jer je to nepotrebno velika površina za izgradnju koja omogućava preveliku izgrađenost i zlouporabe.

OGRADA GOLF IGRALIŠTA

Ako se golf igralište ograđuje potrebno je osigurati prolaznost u mjeri koja proizlazi iz prostorne logike širega prostora uklapajući se pri tom u prostorne (urbanističke) planove višega reda i širega područja.

ZAŠTITA OKOLIŠA OD ONEČIŠĆENJA

Potrebno je na odgovarajući način osigurati zaštitu ambijenta (okoliša) od svih negativnih posljedica uporabe pesticida i drugih sredstava potrebnih za održavanje golf igrališta. To je osobito važno na kraškim terenima

4.4. MINISTARSTVO KULTURE - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja u sklopu Ministarstva kulture važno je usklađivanje zakonodavstva i djelovanja sljedećih uprava s prostornim uređenjem:

- UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE
- UPRAVA ZA ZAŠTITU PRIRODE

Cilj je uskladiti rad Ministarstva kulture s ostalim ministarstvima, utvrditi što je problem u zakonodavstvu i u primjeni zakonodavstva, gdje nastaju problemi na razini stručnih opredjeljenja, a gdje i kada nastaju problemi zbog pojedinačnih tumačenja konzervatorskih i krajobraznih uvjeta za izgradnju. Članovi Savjeta upoznali su s ovom problematikom nadležne osobe iz Ministarstva kulture na sjednicama Savjeta kojima su bili nazočni: doc.dr.sc. Krešimir Filipec, pomoćnik Ministra kulture (12. siječnja 2005.), mr.sc. Joško Belamarić, ravnatelj Konzervatorskog odjela u Splitu (23. veljače 2005.) i Josip Hren, viši stručni suradnik u Upravi za zaštitu prirodne baštine Ministarstva kulture (24. ožujka 2005.).

Temeljno je polazište da za svako kulturno dobro mora postojati nedvosmisleno znanstveno i stručno utemeljeno određenje što se štiti i pod kojim uvjetima, a što proizlazi iz unaprijed postavljenih kriterija. Slijedom takvog polazišta dolazi se i do vrjednovanja kulturnih dobara što će omogućiti djelotvorniju zaštitu, održivu obnovu te nedvosmislenu nadležnost i obvezu u pogledu skrbi za proglašena kulturna dobra od svjetskog, državnog, regionalnog/županijskog i lokalnog značenja. Kulturni identitet nekog prostora mora biti polazište za bilo kakva promišljanja o prostornom uređenju.

U raspravi su izneseni brojni prijedlozi i razmišljanja u cilju unaprjeđenja obnove i zaštite kulturnih dobara:

NADLEŽNOST U DONOŠENJU ODLUKA - Utvrditi granice nadležnosti Ministarstva kulture odnosno nadležnosti Uprave za zaštitu kulturne i Uprave za zaštitu prirodne baštine u pogledu prostornog uređenja.

IZDAVANJE SUGLASNOSTI – Ubrzati postupak izdavanja suglasnosti i potrebnih baza podataka.

RAZVOJNA I POTICAJNA ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA – Kulturno naslijeđe nije samo čuvanje nego i korištenje. Zaštita spomenika kulturnih dobara danas je previše restriktivna, a trebala bi biti razvojna i poticajna. Nije dovoljno niti je prihvatljivo da zaštita kulturnih dobara samo konzervira postojeće stanje.

GRANICE ZAŠTITE - Prostornim planovima određuju se idealne granice zaštite a da se ne sagledavaju posljedice te zaštite u smislu mogućnosti vlasnika za održavanjem tih zgrada.

BROJ ZAŠTIĆENIH GRAĐEVINA - U nekim europskim zemljama (primjerice Mađarska) zakonom o zaštiti kulturnih dobara zaštićeno je razmjerno malo građevina jer su sve ostale povijesne građevine zaštićene drugim zakonima (zakonom o prostornom uređenju, zakonom o građenju i dr.). U Hrvatskoj se zaštićuje preveliki broj kulturnih dobara koja usprkos zaštiti propadaju jer nisu stvoreni zakonodavni i gospodarski uvjeti za njihovo održavanje i obnovu.

VJEDNOVANJE KULTURNIH DOBARA - Osim registra kulturnih dobara trebalo bi napraviti i njihovo vrjednovanje (kategorizaciju) što bi svrstalo spomenike u vrijednosne razine, a to bi omogućilo i jasnije financiranje obnove.

SUSTAV PROVEDBE ZAŠTITE - Razraditi sustav zaštite u kojemu će se odrediti tko se čime bavi – što je nadležnost konzervatora, što planera, što projektanata i sl.

EDUKACIJA U PODRUČJU ZAŠTITE - Razraditi sustav edukacije u preddiplomskom, diplomskom i poslijediplomskom studiju polazeći od principa interdisciplinarnosti u području zaštite kulturnih dobara. Hrvatskoj nedostaju konzervatori, a istodobno preveliki je broj nekompetentnih konzervatora koji propisuju često puta neprimjerene konzervatorske uvjete. Educirati i poticati ovlaštene projektantske i istraživačke tvrtke za izradu konzervatorskih projekata kako bi se konzervatorski odjeli Ministarstva kulture odteretili od istraživanja i projektiranja.

KONZERVATORSKI PRAVILNICI - Napraviti provedbene pravilnike za izgradnju u povijesnim ambijentima i za obnovu povijesnih zgrada kako uvjeti za izgradnju ne bi ovisili o volji pojedinaca konzervatora koji propisuju uvjete.

AKTIVNO KONZERVATORSTVO U PLANIRANJU – Stvoriti preduvjete za suradnju izrađivača prostornih planova i Konzervatorskih odjela - konzervatori bi trebali djelovati u sustavu planiranja, a ne bi trebali biti arbitri koji će davati ili ne davati suglasnosti na gotovi projekt ili plan (danas to funkcionira samo u rijetkim pojedinačnim slučajevima); preporuča se u sklopu konzervatorskih odjela razviti odjele za prostorno-plansku dokumentaciju.

AKTIVNA ULOGA KONZERVATORA - Konzervatori često djeluju restriktivno s pozicija zabrana, a poželjna je njihova aktivna uloga i partnerski odnos; očekuje se određivanje propozicija za zaštitu i režima zaštite na temelju utvrđenih spomeničkih svojstava i definiranih ciljeva zaštite.

POREZNE OLAKŠICE - Iznaci mogućnost poreznih olakšica prilikom obnove graditeljskoga naslijeđa ili neke druge poticaje (povoljni krediti i sl.).

SUSTAV AUTORITETA - Uspostaviti sustav autoriteta u svim stručnim područjima, pa tako i u zaštiti kulturnih dobara.

ŠIRA ZAŠTITA AMBIJENTA - Nedostaje nam dostatna šira zaštita ambijenta arhitektonskoga spomenika – štiti se unutar granice zaštite i u granicama katastarskih čestica, a kontaktni predio nema

zadovoljavajuću snagu zaštite pa se često događaju degradacije zaštićenoga dobra izvan granice njegove formalne zaštite.

INTEGRALNO PLANIRANJE - Prostorni plan bi trebao biti integriran sa zaštitom kulturnoga naslijeđa i zaštitom prirodnoga naslijeđa.

SPOMENIČKA RENTA - Spomenička renta mora biti poticajna za održavanje i rehabilitaciju prostora i povijesnih građevina.

SURADNJA IZRAĐIVAČA PROSTORNIH PLANOVA I KONZERVATORSKIH ODJELA - Konzervatori bi trebali djelovati u sustavu planiranja, a ne bi trebali biti arbitri koji će davati ili ne davati suglasnosti na gotovi projekt ili plan (danas to funkcionira samo u rijetkim pojedinačnim slučajevima); preporuča se u sklopu konzervatorskih odjela razviti odjele za prostorno-plansku dokumentaciju.

REŽIMI ZAŠTITE - Odrediti stupnjeve režima zaštite u zaštićenim povijesnim cjelinama i definirati zaštitu slike mjesta.

VRJEDNOVANJE HOTELSKE ARHITEKTURE - Napraviti evidenciju te provesti vrjednovanje i na temelju toga provesti zaštitu najvrjednijih ostvarenja hotelske arhitekture druge polovice 20. stoljeća u Hrvatskoj

KULTURNO NASLIJEĐE I PROMETNICE - Potrebno je uspostaviti odnos prometnica (posebice auto-cesta i brzih cesta) s kulturnim naslijeđem (smjerokazi, odmorišta uz spomenička područja ili spomeničke zgrade i sl.)

4.5. MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODNOG GOSPODARSTVA - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja u sklopu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva važno je usklađivanje zakonodavstva i djelovanja sljedećih uprava s prostornim uređenjem:

- UPRAVA POLJOPRIVREDNE POLITIKE I RURALNOG RAZVITKA
- UPRAVA POLJOPRIVREDE I GOSPODARENJA POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM
- UPRAVA ŠUMARSTVA I LOVSTVA
- UPRAVA RIBARSTVA.

Osim usklađivanja propisa i djelovanja pojedinih uprava s prostornim uređenjem potrebno je uskladiti propise i tumačenja u nadležnosti pojedinih uprava unutar samog Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. U tom smislu predlaže se:

RAZGRANIČENJE ŠUMSKIH I POLJODJELSKIH POVRŠINA - Uskladiti probleme u prostoru i prostorno-planskoj dokumentaciji koji proizlaze iz neriješenih odnosa između «šumara» i «agronoma» po pitanju razgraničenja šumskih i poljodjelskih površina. U županijama na području sjeverne Hrvatske upozoravaju na velike probleme u tom smislu, a posljedice su razvoj šikara i neobrađene poljodjelske površine pogodne za vinograde i druge kulture.

SUGLASNOSTI NA PROSTORNE PLANOVE – U dogovoru s Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te uz konzultacije sa županijskim zavodima za prostorno planiranje utvrditi djelotvorne i realne uvjete za ishodenje suglasnosti na prostorne planove gradova i općina. Lokalna uprava i samouprava, kao i izrađivači prostornih planova, nezadovoljni su zbog predugog čekanja na suglasnosti koje izdaje Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Ishodenje suglasnosti uglavnom se svodi na zadovoljavanje formalnih uvjeta jer stvarno stanje često ne odgovara podacima koji se dostavljaju Ministarstvu budući da se koriste stari katastarski i gruntovni podaci od prije nekoliko desetljeća ili cijeloga stoljeća.

ŠUME

«Hrvatske šume» gospodare s približno 45% teritorija Hrvatske koji je u vlasništvu Države. U svrhu unaprjeđenja stanja u prostoru, kao i očuvanja šuma, predlaže se sljedeće:

PRETVORBA ŠUMSKOG U GRAĐEVNO ZEMLJIŠTE - Prema izvješćima «Hrvatskih šuma» postoje problemi sa šumskim zemljištem (slično kao s pomorskim dobrom) jer se šume krče i pretvaraju u građevno

zemljište (nelegalno ili legalno putem izrade prostorno-planske dokumentacije lokalne samouprave). Novim zakonom o šumama, koji je u saborskoj proceduri, trebalo bi onemogućiti špekulaciju pretvorbe šumskog u građevno zemljište i nakon toga trgovačke transakcije s istim zemljištem.

GRAĐEVINE U ŠUMAMA - «Hrvatske šume» posjeduju brojne građevine i zgrade. Potrebno je napraviti evidenciju svih građevina u vlasništvu «Hrvatskih šuma» na temelju koje treba razraditi strategiju upravljanja s tim građevinama.

USKLAĐIVANJE DRŽAVNOG INTERESA – Konkretno situacije ukazuju na potrebu usklađivanja tri ministarstva – Poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva; Zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva; te Gospodarstva, rada i poduzetništva - kako bi riješile nadležnosti i hijerarhija donošenja odluka u slučajevima kada se na šumskom zemljištu grade hoteli ili ceste, kada se izdaju koncesije za vađenje šljunka.

STRATEGIJA ŠUMARENJA ZA POTREBE PROSTORNOG PLANIRANJA – Prilikom izrade prostorno-planske dokumentacije rijetko kada je moguće dobiti strateške planove o šumarenju (uglavnom se od «Hrvatskih šuma» mogu dobiti podatci o postojećem stanju i to za šume kojima upravljaju «Hrvatske šume». Strategija upravljanja šumama (planovi za pošumljavanje, za pretvorbu u poljodjelsko ili građevno zemljište i sl.) u funkciji je prostornog uređenja i potrebna je prilikom izrade prostornih planova lokalne samouprave.

KARTIRANJE PRIVATNIH ŠUMA I NJIHOV NADZOR – «Hrvatske šume» ne vode brigu o privatnim šumama koje nisu niti odgovarajuće kartirane niti održavane. Prilikom izrade prostorno-planske dokumentacije nije moguće dobiti nikakve podatke o privatnim šumama (na raspolaganju su podatci postojećeg stanja ako postoje nove orto-foto karte).

POLJODJELSKO ZEMLJIŠTE

STRATEGIJA POLJODJELSTVA U FUNKCIJI PROSTORNOG UREĐENJA – Za izradu prostorno-planske dokumentacije potrebna je jasna strategija razvoja poljodjelstva napravljena za potrebe planiranja prostornog uređenja – kako Države, tako županija i lokalne samouprave. Ako se želi razviti poljodjelstvo na jadranskoj obali kao uspješnu gospodarsku djelatnost nužno je poljodjelstvo povezati s turističkim gospodarstvom, pa to treba ugraditi i u prostorno-plansku dokumentaciju i uskladiti s ostalim uvjetima prostora.

UTJECAJ EUROPSKE UNIJE NA RAZVOJ POLJODJELSTVA U HRVATSKOJ – S aspekta prostornog uređenja važno je utvrditi koje se promjene mogu očekivati u Hrvatskoj, a čije će posljedice biti vidljive u prostoru i zbog čega će se možda trebati mijenjati prostorno-planska dokumentacija (farme i normativi za njihovu izgradnju – tlocrtna površina, visina, gustoća i broj i sl.; staklenici i plastenici; navodnjavanje zemljišta; vinogradi – minimalne i maksimalne površine, izgradnja zgrada u funkciji vinogradarstva i dr.

KATEGORIZACIJA POLJODJELSKOGA ZEMLJIŠTA – Prilikom izrade prostorno-planske dokumentacije koriste se stari podatci o bonitetu zemljišta iz studija starih tri do četiri desetljeća. Županijski planovi uglavnom su koristili te stare podatke. Nužno je izraditi detaljne karte boniteta zemljišta, osobito za one prostore (županije i općine) gdje je gospodarski razvoj usmjeren na poljodjelstvo ili bi zbog vrijednih tala poljodjelstvo trebalo imati prvovažan položaj u gospodarskom promišljanju. Takve studije omogućile bi argumentirano onemogućiti pretvorbu poljodjelskoga u građevno zemljište.

REVITALIZACIJA POLJODJELSKIH POVRŠINA – Lokalna uprava i samouprava zainteresirana je za revitalizaciju nekadašnjih poljodjelskih površina, koja je na mnogim mjestima i započela (u prostoru su osobito vidljivi obnovljeni vinogradi i maslinici – ne samo na zapuštenim površinama nego i na mjestu šuma koje su se razvile zbog desetljećima neodržavanih poljodjelskih površina). Nekadašnje poljodjelske površine moguće je prepoznati ne samo u prostoru nego još više na temelju starih katastarskih karata.

REVITALIZACIJA POLJODJELSTVA U FUNKCIJI OBNOVE KULTURNOGA KRAJOLIKA – U nekim dijelovima Hrvatske potrebna je revitalizacija poljodjelskih površina kako bi se pristupilo obnovi nekad prepoznatljivog kulturnoga krajolika – primjerice: vinogradi Hrvatskoga zagorja ili vinogradi i maslinici s gromačama na jadranskoj obali. Revitalizaciju je potrebno provoditi u suradnji s nadležnim Ministarstvom kulture i u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom, uvažavajući i novostvorene pejzažne vrijednosti te postupkom valorizacije.

RIBOGJILIŠTA – Uzgoj ribe u moru nije samo ekološki problem nego i prostorni problem jer treba naći mjesta na obali za ribogjilišta koja neće smetati ili obezvrjeđivati turističku djelatnost. Uzgoj ribe traži građevine u moru, koje je nužno uklopiti u koncept prostornog razvoja.

VODNO GOSPODARSTVO – Prilikom hidrotehničkih zahvata u krajoliku nužno je više pozornosti posvetiti pejzažnom uređenju i očuvanju identiteta krajolika u kojemu se zahvati provodi. U tom smislu trebala bi biti obvezna izrada pejzažnih studija i vrjednovanje krajolika, kao polazište za tehničko rješenje hidrotehničkih zahvata.

4.6. MINISTARSTVO PRAVOSUĐA - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja u sklopu Ministarstva pravosuđa važno je usklađivanje s UPRAVOM ZA KAZNENO PRAVO.

Iz djelokruga rada Ministarstva pravosuđa smatramo potrebnim ukazati na sljedeće:

AFIRMATIVNI ZAKONI TEMELJENI NA POLAZIŠTIMA STRUKE - Kod donošenja novih zakona i propisa trebalo bi težiti da zakoni budu afirmativni te da se temelje na polazištima struke. Uobičajilo se da zakone pišu pravници, koji ne poznaju dovoljno problematiku struke, u ovom slučaju problematiku prostornog uređenja i prostornog planiranja. Zakone i propise iz prostornog uređenja treba temeljiti na stručnim ciljevima i načelima koje će onda pravници uobličiti u zakonski oblik.

USUGLAŠAVANJE ZAKONA – Brojni su zakoni i propisi ne usuglašeni pa je nužno poraditi na njihovu sustavnom usuglašavanju. Primjerice, trenutno u Hrvatskoj postoji 389 propisa koje planeri primjenjuju u planiranju. Planirati prostor, te provoditi prostorno uređenje s toliko zakona i propisa, osobito ako su neusklađeni, nije moguće.

USKLAĐIVANJE TERMINOLOGIJE – Suočeni smo s brojnim zakonima i propisima koji nisu terminološki usuglašeni – i to ne samo da nisu međusobno usuglašeni nego katkada nisu u skladu sa stručnim korištenim nazivljima. Trebalo bi koristiti gdje god je to moguće hrvatsko nazivlje u zakonodavstvu, a ne prenositi riječi iz engleskog ili drugih stranih jezika.

KATASTRI I ZEMLJIŠNICI – Osvremenjene i digitalno pripravljene katastarske karte kao i sređeni zemljišnici (gruntovne knjige) temelj su za kvalitetno prostorno planiranje. Suvremeno prostorno planiranje ne može dati zadovoljavajuće rezultate na starim katastarskim kartama iz kraja 19. stoljeća i nesređenim zemljišnicima.

PROVEDBA ZAKONODAVSTVA – Nije moguće očuvati prostor i uvesti reda u prostorno uređenje ako se dosljedno ne provode zakoni i ne kažnjavaju izvršitelji krivičnih djela u području prostornog uređenja.

5.7. MINISTARSTVO OBRANE - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja u sklopu Ministarstva obrane važno je usklađivanje s UPRAVOM ZA MATERIJALNE RESURSE – SLUŽBOM ZA NEKRETNINE, GRADITELJSTVO I ZAŠTITU OKOLIŠA. Najvažnija problematika jest prenamjena vojnih predjela (zona). Neki su vojni predjeli (vojarne, vježbališta i sl.) već započeli s preobrazbom dobivajući drugu namjenu izvan vojnog korištenja. Neki će vojni predjeli to doživjeti u budućnosti. Predlaže se sljedeće:

PRETVORBU VOJNIH PREDJELA ZAKONSKI REGULIRATI - Nužno je taj proces vlasničko-korisničke i urbanističke pretvorbe vojnih površina (izgrađenih ili neizgrađenih) zakonodavno usmjeriti i spriječiti zlouporabe, osobito na osjetljivim mjestima (obala mora, središnji dijelovi gradova i sl.).

VR Snoća projekata za preobrazbu vojnih predjela - Budući da se površine u vojnom (državnom) vlasništvu nalaze na istaknutim i s gledišta prostornog uređenja važnim mjestima u gradovima i

krajoliku potrebno ih je s osobitom pozornošću koristiti i izgrađivati na temelju kvalitetnih urbanističkih planova i arhitektonskih projekata.

VOJNI PREDJELI – NE PRODAJA NEGO KONCESIJA - Vojne površine, koje su u pravilu u državnom vlasništvu, ne bi se smjele prodavati već davati u koncesije - uvažavajući njihov značaj u prostoru kako ne bi novom namjenom došlo do obezvrjeđivanja okolnog prostora.

4.8. MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA I EUROPSKIH INTEGRACIJA - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja u sklopu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija važno je usklađivanje s UPRAVOM ZA BILATERALNU SURADNJU. Najvažnija problematika odnosi se na usklađivanje naših zakona sa zakonodavstvom Europske unije pri čemu usklađivanje ne bi smjelo biti samo administrativno-pravno već bi trebalo uvažavati terminologiju struke i naše posebne uvjete, ako su oni važni. Budući da i europsko stručno zakonodavstvo (primjerice iz područja prostornog uređenja) nije svugdje usuglašeno potrebno je odabrati za nas odgovarajuće predloške za usklađivanje.

4.9. MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja u sklopu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa važno je usklađivanje zakonodavstva i djelovanja sljedećih uprava s prostornim uređenjem:

- UPRAVA ZA VISOKO OBRAZOVANJE
- UPRAVA ZA ZNANOST
- UPRAVA ZA SREDNJE OBRAZOVANJE
- UPRAVA ZA PREDŠKOLSKI ODGOJ I OSNOVNO OBRAZOVANJE
- UPRAVA ZA ŠPORT I
- SAMOSTALNI ODJEL ZA TEHNOLOGIJSKI RAZVITAK.

NORMATIVI ZA IZGRADNJU I DIMENZIONIRANJE ZGRADA I PARCELA - S gledišta prostornog uređenja važno je usuglasiti i po potrebi osuvremeniti normative za izgradnju i dimenzioniranje zgrada i parcela: sveučilišnih zgrada i *campusa* (Uprava za visoko obrazovanje), srednjih škola (Uprava za srednje obrazovanje), osnovnih škola i dječjih ustanova (Uprava za predškolski odgoj i osnovno obrazovanje), športskih zgrada i centara (Uprava za šport).

EDUKACIJA STRUČNJAKA ZA PODRUČJE URBANIZMA I PROSTORNOG PLANIRANJA - U sklopu djelovanja i nadležnosti Uprave za visoko obrazovanje razmotriti mogućnosti rješavanja problema nedostatka stručnjaka za područje urbanizma i prostornog planiranja (matičnost Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu) te problematiku visokoškolske nastave i edukacije u funkciji kulture korištenja i racionalnog trošenja prostora. U tom smislu potrebno je usklađeno djelovanje i suradnja svih fakulteta koji educiraju stručnjake za one djelatnosti koje na bilo koji način svojim djelovanjem utječu na promjene u prostoru.

ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKI PROGRAMI I PROJEKTI - Unutar djelokruga Uprave za znanost potrebno je usuglasiti prvovažne znanstvenoistraživačke teme u sklopu istraživačkih domaćih i međunarodnih programa i projekata. Potrebno je poticati (pa i uvjetovati) suradnju ili udruživanje pojedinih srodnih znanstvenih projekata u znanstvene programe kojima će težište istraživanja biti usmjereno na problematiku prostornog uređenja. Takva interdisciplinarna istraživanja sa sudjelovanjem stručnjaka različitih znanstvenih područja mogu pridonijeti formuliranju suvremenih teorija, metoda i kriterija za unaprjeđenje stanja u prostoru. Osnivanjem državnog zavoda (ili instituta) za prostorno uređenje moglo bi se na jednom mjestu koordinirati istraživanja u Hrvatskoj od interesa za prostorno uređenje.

TEHNOLOGIJSKI RAZVITAK I PROSTORNO UREĐENJE - U djelokrugu rada Samostalnog odjela za tehnologijski razvitak trebalo bi u kontekstu prostornog uređenja razmotriti posljedice u prostoru izazvane već aktualnim i očekivanim budućim tehnologijskom razvitkom.

4.10. MINISTARSTVO FINANCIJA - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja u sklopu Ministarstva financija važno je usklađivanje zakonodavstva i djelovanja u djelokrugu POREZNE UPRAVE i CARINSKE UPRAVE s prostornim uređenjem.

POREZNA UPRAVA može sa financijskim zakonima i propisima utjecati na aktivnosti u prostoru. Ministarstvo financija trebalo bi svojom politikom usmjeriti kvalitetnu izgradnju, obnovu vrijednih i zaštićenih povijesnih građevina, priznavanje poreznih olakšica kod ulaganja u obnovu kulturnih dobara, ciljano korištenje spomeničke rente i sl. Ministarstvo financija bi moglo s financijskim propisima biti korektor provedbe prostornog (urbanističkog) plana s ciljem onemogućavanja zlouporaba (primjerice: s većim porezima sankcionirati protivno urbanističkom planu promjenu turističke u stambenu namjenu).

U djelokrugu CARINSKE UPRAVE od važnosti za prostorno uređenje mogu biti prekogranični prijelazi (to je u pravilu veliki prostorno-graditeljski zahvat i prvi kontakt stranaca sa Hrvatskom) te bescarinski predjeli (zone).

4.11. MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi sa državnim institucijama iz tog područja važni su zbog usuglašavanja i donošenja NORMATIVA ZA GRADNJU GRAĐEVINA ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE (bolnice, domovi zdravlja, ambulante, domovi socijalne skrbi i sl.). S aspekta prostornog planiranja i državne strategije uređenja prostora važni su podaci o postojećem stanju građevina zdravstvene i socijalne zaštite te PLANOVI ZA NJIHOV SMJEŠTAJ, BROJ I KAPACITET U BUDUĆNOSTI.

4.12. MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja u sklopu Ministarstva unutarnjih poslova važno je usklađivanje zakonodavstva i djelovanja u djelokrugu UPRAVE ZA INSPEKCIJSKE I UPRAVNE POSLOVE, ZAŠTITU OD POŽARA, TE CIVILNU ZAŠTITU s prostornim uređenjem. Usuglašavanje i donošenje NORMATIVA u nadležnosti te Uprave osobito je važno u smislu zaštite građevina i prostora (gradova i krajolika) od požara. Posebnu pozornost valja usmjeriti na sprječavanje zlouporaba prilikom PROBIJANJA POŽARNIH PUTOVA NA JADRANSKOJ OBALI, uz koje se često pojavljuje bespravna izgradnja.

4.13. DRŽAVNI INSPEKTORAT

S gledišta prostornog uređenja u djelokrugu rada DRŽAVNOG INSPEKTORATA važno je ustrajati na provedbi nadzora stanja u prostoru – nadzora provedbe prostorno-planske dokumentacije i izgradnje na terenu kako bi se BESPRAVNA IZGRADNJA SPRIJEČILA VEĆ U SAMOM ZAČETKU kod početnih građevnih radova. U tom smislu danas postoje tehničke mogućnosti praćenja stanja u prostoru na temelju orto-foto karata i fotografija iz zraka. Predlaže su uvesti SUSTAV PRAĆENJA STANJA U PROSTORU ZA OSJETLJIVA PODRUČJA (jadranska obala, veliki gradovi, nacionalni parkovi).

4.14. DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA

Za prostorno uređenje Države - izradu prostorno-planske dokumentacije te za nadzor provedbe i kontrolu izgradnje u prostoru od osobite je važnosti DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA. Od nje se očekuje da u što kraćem vremenu za cijeli teritorij Republike Hrvatske organizira izradu digitaliziranih i osuvremenjenih karata potrebnih za prostorno uređenje Države. Poglavitno se to odnosi na katastarske karte, orto-foto karte i Hrvatsku osnovnu kartu (HOK).

NEODGOVARAJUĆE KARTOGRAFSKE PODLOGE ZA IZRADU PROSTORNIH PLANOVA - Prostorni planeri se suočavaju već na samom početku izrade prostorno-planske dokumentacije s problemom nepostojanja svih potrebnih karata, a lokalna samouprava u pravilu je nezadovoljna s visokim cijenama potrebnih kartografskih podloga. Pojedini geodetski uredi u županijama, koji u pravilu izdaju karte za izradu prostorno-planske dokumentacije lokalne samouprave, raspolažu najčešće sa starim austrijskim katastarskim kartama u papirnatom obliku koje pri tome niti ne odgovaraju stvarnom stanju. Budući da ne postoje digitalizirani katastri planeri se snalaze skenirajući stare karte, ali rezultati nisu zadovoljavajući i planovi su puni pogrešaka iz tehničkih razloga.

UVOĐENJE GIS SUSTAVA NA SVIM RAZINAMA PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE - Važno je istaknuti da nije moguć očekivani i željeni razvoj prostornog uređenja bez odgovarajućih suvremenih kartografskih podloga i razvijenog GIS sustava na svim razinama izrade prostorno-planske dokumentacije. U tom smislu nisu jednako razvijeni i osposobljeni niti županijski zavodi za prostorno planiranje, a da i ne govorimo o planerskim tvrtkama koje izrađuju prostorne planove. Smatramo da bi Državna geodetska uprava zajedno s Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te sa županijskim geodetskim službama trebala u što kraćem roku osposobiti i osuvremeniti potrebne kartografske podloge za izradu prostorno-planske dokumentacije prema suvremenim europskim standardima.

4.15. DRŽAVNI HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD

Za prostorno uređenje Države i izradu prostorno-planske dokumentacije od važnosti je DRŽAVNI HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD. Planiranje zračnih luka, golf terena, skijališta, velikih industrijskih predjela i slično nije moguće bez hidrometeoroloških podataka kao polazišta kod planiranja. Zato bi Državni hidrometeorološki zavod trebao imati svoje mjesto i ulogu u sustavu planiranja i prostornog uređenja Države kako bi na temelju podataka s kojima raspolaže mogao izraditi potrebne podloge za planiranje u prostoru.

HIDROMETEOROLOŠKI PODATCI NA «TRŽIŠTU» - Podatke za potrebe prostornog planiranja moguće je dobiti na traženje, ali cijene su previsoke i studije se ne naručuju. Posljedice su da se u izradi prostorno-planske dokumentacije ne koriste hidrometeorološki podatci - osim općih podataka svima dostupnim koji se u planovima navode kako bi se ispunila tražena forma.

BAZA HIDROMETEOROLOŠKIH PODATAKA ZA PROSTORNO PLANIRANJE - Prostornim planerima (a time i Državi jer se radi o korištenju prostora koji je od državne važnosti) važne su informacije koje proizlaze interpretacijom hidrometeoroloških podataka, primjerice: prostori nepovoljni za stanovanje ili drugu

izgradnju zbog izloženosti jakim vjetrovima ili učestalim maglama; prostori nepovoljni za poljodjelstvo zbog jakog i učestalog mraza; oceanografski podatci važni za marine, podmorje, za izgradnju na obali i otocima i sl. Trebalo bi u sustav praćenja i interpretacije uraditi i podatke važne za prostorno uređenje Države. Predlažemo da Državni hidrometeorološki zavod - zajedno s Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te s budućim Državnim zavodom za prostorno uređenje - svoja mjerenja i interpretacije podataka prilagodi potrebama prostornog uređenja Države stvarajući katastar povoljnih i nepovoljnih prostora za izgradnju gradeći tako interdisciplinarni sustav i bazu podataka neophodnu za prostorno planiranje.

4.16. DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

Za prostorno uređenje Države i izradu prostorno-planske dokumentacije od važnosti je DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU.

NEMOGUĆNOST KORIŠTENJA STATISTIČKIH PODATAKA U SVRHU PROSTORNOG PLANIRANJA - Statistički podatci koji stoje na raspolaganju nisu osobito primjenjivi za prostorno planiranje i izradu prostorno-planske dokumentacije jer su preopćeniti i nisu vezani za stvarni prostor gradova i mjesta nego za statističke granice naselja, koje ne daju sliku stanja u urbanističko-planerskom smislu. Statistički podatci nisu praćeni kartografskim priložima što otežava ili onemogućuje korištenje za potrebe prostornog uređenja. Primjerice, postoje statistički podatci za bivše općine, a te podatke nije moguće dovesti u odnos sa današnjim stanjem jer su se granice promijenile, a statističkom obradom nisu podatci povezani.

STATISTIČKI PODATCI «NA TRŽIŠTU» - Opći statistički podatci, koji nisu od osobite koristi u prostornom planiranju, mogu se lako pribaviti a sve duge podatke je moguće dobiti uz plaćanje visokih naknada pa se u stvarnosti takvi podatci ni ne koriste prilikom izrade prostorno-planske dokumentacije. U stvarnosti se događaju neshvatljive situacije da jedan državni zavod naplaćuje drugoj državnoj instituciji korištenje podataka, ako uopće raspolaže s potrebnim podacima.

STATISTIČKA BAZA PODATAKA VAŽNA ZA PROSTORNO PLANIRANJE - Predlažemo da Državni zavod za statistiku - zajedno s Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te s budućim Državnim zavodom za prostorno uređenje - svoja mjerenja i interpretacije podataka prilagodi potrebama prostornog uređenja Države gradeći tako interdisciplinarni sustav i bazu podataka neophodnu za prostorno planiranje.

4.17. URED ZA ZAKONODAVSTVO VLADE REPUBLIKE HRVATSKE

DRŽAVNI URED ZA ZAKONODAVSTVO u kontekstu prostornog uređenja Države može pridonijeti na način da utječe na korištenje TERMINOLOGIJE I SINTAKSE koja je svima RAZUMLJIVA i koja će U SVIM ZAKONIMA I PROPISIMA BITI USKLAĐENA. Posebno valja zahtijevati korištenje hrvatskog nazivlja u zakonima i propisima, kao i u službenoj dokumentaciji u svim područjima.

4.18. AGENCIJA ZA PRAVNI PROMET I POSREDOVANJE NEKRETNINA

Državna AGENCIJA ZA PRAVNI PROMET I POSREDOVANJE NEKRETNINAMA u kontekstu prostornog uređenja Države može pridonijeti na način da utječe na Državu, županije, gradove i općine kako bi kupovali zemljišta od važnosti za prostorni razvoj i uređenje prostora. Takvu praksu desetljećima koriste mnoge države kako bi očuvale najvrjednija područja i spriječila privatno vlasništvo nad zemljištima od najveće vrijednosti za državu ili lokalnu zajednicu.

Predlažemo da Agencija u suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te s budućim Državnim zavodom za prostorno planiranje i urbanizam, te sa Središnjim državnim uredom za upravljanje državnom imovinom postavi kriterije i polazišta za otkup zemljišta i nekretnina od važnosti za prostorni razvoj i uređenje prostora te da poradi na stvaranju formalno-pravnih pretpostavki koje će omogućiti provedbu takve zamisli.

4.19. AGENCIJA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

AGENCIJA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA u kontekstu prostornog uređenja Države može pridonijeti na način da iskustvo konkretnih situacija i provedbe zaštite okoliša (sanacija odlagališta, zbrinjavanje otpadnih voda i sl. te rezultate praćenja energetske učinkovitosti) prenese u obliku KRITERIJA ZA IZRADU PROSTORNE STRATEGIJE I PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE.

4.20. SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA RAZVOJNU STRATEGIJU

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA RAZVOJNU STRATEGIJU morao bi u svoje promišljanje razvojne strategije UGRAĐIVATI PROSTORNE POKAZATELJE I KRITERIJE PROSTORNOG UREĐENJA bez čega nema ni razvojne gospodarske ni bilo koje druge strategije na razini Države. U tom smislu Središnji državni ured za razvojnu strategiju morao bi surađivati s budućim Državnim zavodom za prostorno planiranje i urbanizam te s Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva kao koordinirajućim ministarstvom za problematiku izgradnje u prostoru Države.

4.21. SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA E HRVATSKU

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA «ELEKTRONSKU» HRVATSKU u kontekstu prostornog uređenja Države može pridonijeti na način da u DIGITALNOM OBLIKU BUDU DOSTUPNI SVI BAZIČNI PODATCI VAŽNI ZA ZAŠTITU I UREĐENJE PROSTORA (primjerice: potresno opasna područja, klizišta, magloviti i klimatski nepovoljni prostori za stambenu izgradnju i dr.). Strategija prostornog uređenja Države, kao lokalne uprave i samouprave, trebala bi na odgovarajući način biti dostupna na elektronskom mediju kako bi svi mogli u svakom trenutku dobiti potrebne informacije o mogućnostima nekih prostora u kontekstu ulaganja, moguće izgradnje i sl.

4.22. SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA UPRAVU

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA UPRAVU od 2004. godine sustavno otklanja nedostatke iz prethodnog razdoblja u smislu unapređenja stanja prostornog uređenja i stvaranja reda u prostoru.

EDUKACIJA - Potrebno je poraditi na edukaciji osoblja zaposlenog u županijskim službama Središnjeg državnog ureda za upravu kako bi stekli dopunska znanja iz prostornog uređenja. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva trebalo bi u suradnji s visokoškolskim ustanovama te drugim subjektima organizirati ili potaknuti proces naobrazbe svih koji na bilo koji način rade na poslovima uređenja prostora, poglavito onih koji izdaju lokacijske i građevne dozvole za izgradnju građevina.

4.23. SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA UPRAVLJANJE DRŽAVNOM IMOVINOM

SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA UPRAVLJANJE DRŽAVNOM IMOVINOM morao bi svoje djelovanje vezati za prostornu strategiju Države usko surađujući s budućim Državnim zavodom za prostorno planiranje i urbanizam te Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, kao koordinirajućim ministarstvom za praćenjem stanja u prostoru.

EVIDENCIJA I STANJE GOSPODARENJA ZEMLJIŠTIMA I NEKRETNINAMA U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU - Nakon evidencije zemljišta i nekretnina u vlasništvu Države (koja je u tijeku) trebalo bi utvrditi kako se tim nekretninama upravlja (što donosi dobit a što gubitke), predložiti neophodne mjere za daljnje upravljanje, te provesti vrjednovanje nekretnine u smislu važnosti za Državu.

STRATEGIJA UPRAVLJANJA ZEMLJIŠTIMA I NEKRETNINAMA U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU – Na temelju evidencije i stanja gospodarenja zemljištima i nekretninama te provedenog vrjednovanja od važnosti za Državu potrebno je napraviti strategiju upravljanja zemljištima i nekretninama od važnosti za Državu i lokalnu upravu i samoupravu. Strategija se mora temeljiti na strategiji prostornog uređenja. Država mora znati koja su zemljišta i nekretnine razvojne i važne za prostorno uređenje, kojima mora sama upravljati, koja može dati u koncesiju, a koja može prodati ili mijenjati za neke druge nekretnine.

UPRAVLJANJE ZEMLJIŠTIMA I NEKRETNINAMA U VLASNIŠTVU LOKALNE UPRAVE I SAMOUPRAVE - Isti postupak treba provesti na razinama lokalne uprave i samouprave – dakle na razini županija i na razini gradova i općina. To je nužno učiniti jer je Država djelomice prenijela upravljanje nad državnom imovinom na 550 gradova i općina. Mnogi od njih iz različitih razloga nisu u stanju gospodariti prostorom pa je to razlog da Država nađe odgovarajuća rješenja kako ne bi došlo do neželjenih posljedica u prostoru uslijed neprihvatljive izgradnje.

USPOSTAVITI DRŽAVNI SUSTAV PLANIRANJA VEZAN NA GOSPODARENJE DRŽAVNOM IMOVINOM - Evidencija i vrjednovanje zemljišta i nekretnina u vlasništvu Države i lokalne uprave i samouprave preduvjet je za prostorno planiranje, prostorno uređenje i gospodarenje prostorom, osobito od važnosti za Državu i lokalnu upravu i samoupravu. Time će se izbjeći ili smanjiti na najmanju mjeru zlouporabe u planiranju prostora i održivo gospodariti s državnom imovinom. Stoga je nužno uspostaviti državni sustav planiranja vezan na gospodarenje državnom imovinom, jednako imovinom u vlasništvu ili korištenju lokalne uprave i samouprave.

KUPOVANJE ZEMLJIŠTA I NEKRETNINA OD DRŽAVNE VAŽNOSTI – Po uzoru na druge europske zemlje (primjerice Francuska) utemeljiti izvor financiranja kupovine zemljišta i nekretnina od velike važnosti za Državu, analogno tome od važnosti za županiju, grad ili općinu. Time će se onemogućiti privatno vlasništvo nad zemljištima i nekretninama koje imaju nacionalnu važnost i strateško značenje u smislu prostornog uređenja i korištenja prostora.

5. OBILAZAK ŽUPANIJA 2004.-2005. – STANJE I PROVEDBA PROSTORNOG UREĐENJA

Tijekom 2005. godine Savjet je održao sjednice izvan Zagreba u sljedećim županijama: Splitsko-dalmatinska županija (54. sjednica, 15. travnja), Krapinsko-zagorska (Gornja Stubica, 56. sjednica, 21. travnja), Zagrebačka županija (Samobor, 65. sjednica, 17. lipnja), Brodsko-posavska županija (Slavonski Brod, 66. sjednica, 29. lipnja), Požeško-slavonska županija (Požega, Pakrac, Lipik; 67. sjednica, 30. lipnja), Dubrovačko-neretvanska županija (Korčula, Vela Luka, Ston; 72. i 73. sjednica, 21. i 22. rujna), Sisačko-moslavačka županija (Sisak, Petrinja, Hrvatska Kostajnica; 75. sjednica, 6. listopada), Bjelovarsko-bilogorska županija (Bjelovar, 76. sjednica, 18. listopada), Koprivničko-križevačka županija (Koprivnica, 76. sjednica, 18. listopada) i Karlovačka županija (Karlovac, Duga Resa, Ozalj; 80. sjednica, 16. studenoga). Jedna je sjednica održana u Gradskom poglavarstvu Grada Zagreba (20. travnja). Posjet Virovitičko-podravskoj županiji bit će ostvaren početkom 2006. godine.

Tijekom 2004. godine Savjet je posjetio 11 županija. Zbog cjelovitosti izvješća o obilasku županija navedena su u ovom prikazu rada za 2005. godinu i kratka izvješća o sjednicama Savjeta održanim u županijama u 2004. godini. Tijekom svog dvogodišnjega rada Savjet je posjetio 20 županija i Grad

Zagreb, i manji broj jedinica lokalne samouprave. U 2004. godini Savjet je posjetio sljedeće županije: Šibensko-kninsku (14. travnja), Zadarsku (15. travnja), Splitsko-dalmatinsku (12., 13., 26. i 27. svibnja), Dubrovačko-neretvansku (8. i 9. lipnja), Vukovarsko-srijemsku (7. srpnja), Osječko-baranjsku (8. srpnja), Istarsku (21. i 22. rujna), Primorsko-goransku (6. listopada), Ličko-senjsku (7. listopada), Varaždinsku (21. listopada) i Međimursku (21. listopada).

Prilikom obilaska županija sastanci su održavani kod župana, gradonačelnika i načelnika općina uz nazočnost ravnatelja županijskih zavoda za prostorno uređenje i drugih županijskih (gradskih, općinskih) čelnika. Na zajedničkim sastancima članovi Savjeta obaviješteni su o stanju prostornog uređenja na području županije, odnosno grada ili općine kada su sastanci održavani u pojedinim gradovima i općinskim središtima. Župani, gradonačelnici i načelnici koristili su priliku iznijeti članovima Savjeta probleme s kojima se susreću uz redovitu zamolbu za pomoć u smislu rješavanja problema koji su zajednički i drugim lokalnim zajednicama. Nakon sastanaka uvijek su bili organizirani obilasci lokaliteta zanimljivih i važnih s gledišta problematike prostornog uređenja ili kao provjera stanja u prostoru u slučaju razmatranih predmeta na sjednicama u Zagrebu.

Iako pojedine županije imaju svoje specifične probleme ipak se mogu prepoznati neke zajedničke teme kao što su:

- Nepostojanje strategije razvoja (ponajprije gospodarskog razvoja)
- Promet i prometna nepovezanost
- Preobrazba bivših proizvodnih i vojnih predjela (industrije, brodogradilišta, vojarne i dr.)
- Zbrinjavanje otpada
- Eksploatacija mineralnih sirovina (kamenolomi, šljunčare i dr.)
- Obnova i revitalizacija zaštićenih povijesnih dijelova naselja i graditeljskoga naslijeđa
- Bolja suradnja između pojedinih ministarstava u pogledu unaprjeđenja stanja u prostoru
- Nerazvijenost kontinentalnog turizma
- Loša komunalna opremljenost naselja
- Nezadovoljavajuća odvodnja i nedovoljno razvijena vodoopskrba
- Nezadovoljavajuće gospodarenje državnim zemljištem
- Prespora revitalizacija poljodjelstva
- Zastarjeli katastarski podatci o šumama
- Neusklađenost zakonodavstva
- Neophodnost donošenja zakona o izvlašćenju i komasaciji
- Nedostatnost urbanista i planera – potreba edukacije
- Nezadovoljavajuća suradnja Ureda državne uprave u županijama sa županijskim zavodima za prostorno planiranje u pogledu planiranja i provedbe dokumenata prostornog uređenja
- Nezadovoljavajuća suradnja Ureda državne uprave u županijama sa lokalnom samoupravom (osobito većim gradovima) prilikom izdavanja lokacijskih i građevnih dozvola)
- Dugo čekanje suglasnosti na prostorne planova uređenja gradova i općina (osobiti su problemi s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva)
- Neujednačenost provedbenih odredbi prostornih planova - potreba normiranja i usklađivanja provedbenih odredbi na razini Države i regija uz uvažavanje lokalnih posebnosti
- Nepostojanje normativa za izradu prostornih planova
- Potreba osnivanja državnog zavoda za prostorno uređenje
- Potreba uvođenja revizije urbanističkih planova i arhitektonskih projekata kako bi se podigla razina kvalitete dokumentacije i izvedbe
- Potreba brže primjene GIS sustava u prostornom planiranju i izradi prostorno-planske dokumentacije.
- Potreba suradnje i učešća konzervatorskih odjela u izradi prostorno-planske dokumentacije, a ne samo izdavanja suglasnosti na izrađene planove.

U ŽUPANIJAMA SJEVERNE HRVATSKE osim navedene problematike redovito se ističe potreba zaštite vrijednoga poljodjelskog zemljišta te razgraničenje šumskog i poljodjelskog zemljišta.

U ŽUPANIJAMA U KOJIMA SU SE DOGAĐALA RATNA STRADANJA aktualni su problemi demografske i poslijeratne obnove. Preispitati obvezu obnove zgrada u kojima nakon obnove nitko ne živi. Aktualna je obnova komunalne infrastrukture. Nerazminirana područja potrebno je sustavno razminirati prema utvrđenim prioritetima, i dr.

U JADRANSKIM ŽUPANIJAMA najveći su problemi na obali i na otocima zbog velikog interesa za izgradnjom na samoj obali, te zbog zahtjeva za otvaranjem brojnih novih kamenoloma. Veliki je problem bespravna izgradnja koja je znatno obuzdana donošenjem Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog

obalnog pojasa mora (Uredba), kao i rušenjem bespravno podignutih građevina. Uredba je dala vidljive rezultate, ali je izazvala i nezadovoljstva kod dijela lokalne samouprave zbog nemogućnosti ostvarenja svih zahtjeva za izgradnjom. Među primjedbama koje se upućuju Uredbi neke su racionalne i opravdane te ih valja razmotriti. Usklađivanje županijskih planova s Uredbom je završeno, a u tijeku su usklađivanja prostornih planova gradova i općina sa županijskim planovima.

5.1. ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA

ŠIBENIK

U sjedištu Šibensko-kninske županije u Šibeniku održana je 14. travnja 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: župan Duje Stančić sa suradnicima, te predstavnici županijskoga Zavoda za prostorno planiranje – ravnatelj Damir Lučev, mr.sc. Ivica Poljičak i Irena Jurin Terzanović. Savjet je u Brodarici održao konferenciju za tisak.

Nakon kraćeg upoznavanja s prostornim obilježjima Županije i županijskoga prostornog plana iznesene neke teme važne za Županiju:

1. NEDOSTATAK URBANISTA
2. ODLAGALIŠTE OTPADA
3. MARIKULTURA (nije prihvatljiva izrada studija o utjecaju na okoliš za pojedinačne građevine marikulture već je potrebno cjelovito sagledavanje šireg prostora)
4. GOSPODARSKO-PROIZVODNI PREDJELI
5. TURISTIČKI PREDJELI
6. ISKORIŠĆIVANJE MINERALNIH SIROVINA (kamenolomi)
7. GRAĐEVNA PODRUČJA I BESPRAVNA IZGRADNJA (gradnja izvan građevnog područja i na pomorskom dobru, nemogućnost vatrogasnog pristupa, komunalni priključci za bespravnu izgradnju).

OBILAZAK TERENA

Na području Šibensko-kninske županije članovi Savjeta obišli su 14. travnja 2004. sljedeće lokalitete: Šibenik, Stivančica, Rogoznica, Marina Frapa, Jurlinovi Dvori i Vransko jezero.

5.2. ZADARSKA ŽUPANIJA

ZADAR

U sjedištu Zadarske županije u Zadru održana je 15. travnja 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: župan Ivo Grbić sa suradnicima te Ines Kozulić – ravnateljica županijskog Zavoda za prostorno planiranje. Članovi Savjeta upoznati su s glavnim obilježjima prostora Županije i sa županijskim prostornim planom, koji je bio prvi županijski plan u Hrvatskoj za kojega su izrađene izmjene i dopune. Radi se pilot projekt uknjižbe u katastar pomorskog dobra uz novčanu pomoć Norveške vlade. Veliki problem u Županiji je Vransko jezero zbog granica zaštite.

U cilju unaprjeđenja stanja u prostoru - ne samo na području Zadarske županije nego i na razini Države, izneseno je nekoliko konkretnih prijedloga:

1. PROVEDBA ZAKONODAVSTVA (dosljedno provoditi i postojeće zakone što bi znatno unaprijedilo stanje u prostoru)
2. DOZVOLE ZA IZNAJMLJIVANJE ZGRADA (ukinuti izdavanje dozvola za iznajmljivanje zgrada i soba za potrebe turizma ako zgrada nema uporabnu dozvolu)
3. URBANISTIČKI NORMATIVI (izraditi urbanističke normative za cijelu Hrvatsku i po pojedinim regijama jer se stari normativi više ne koriste, a novi nisu propisani)
4. REVIZIJA URBANISTIČKIH PLANOVA I ARHITEKTONSKIH PROJEKATA (nužno je uvesti reviziju urbanističkih planova i arhitektonskih projekata kao što postoje revizije za statiku i fiziku zgrada)
5. NEZADOVOLJAVAJUĆA SURADNJA ŽUPANIJE I UREDA DRŽAVNE UPRAVE (nužno je uspostaviti suradnju između Ureda državne uprave i županijskog Zavoda za prostorno planiranje - ta suradnja uglavnom izostaje u većini županija)
6. KONTROLA OVLAŠTENJA ZA PROJEKTIRANJE (procjenjuje se da je 70% loše izgradnje posljedica loših projekata ovlaštenih arhitekata što upućuje na potrebu oduzimanja licenci za projektiranje)

7. EDUKACIJA O PROSTORNOM REĐENJU (potreba edukacije o izgradnji i prostornom uređenju svih uzrasta stanovništva, osobito putem medija).

OBILAZAK TERENA

Na području Zadarske županije članovi Savjeta obišli su 15. travnja 2005. sljedeće lokalitete: Zadar, Pakošani, Vir, Kožino, Petrčani, Privlaka i Vransko jezero.

5.3. SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA

SPLIT

U sjedištu Splitsko-dalmatinske županije u Splitu održana je 13. svibnja 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: župan Kruno Peronja i Niko Mrčić, dipl.ing.arh. - ravnatelj županijskog Zavoda za prostorno planiranje. U županijskom Zavodu članovi Savjeta upoznati su s temeljnim obilježjima županijskoga prostornog plana. Istoga dana Gradsko poglavarstvo Splita organiziralo je prezentaciju Prostornoga plana uređenja i Generalnog urbanističkog plana Grada Splita, koji je bio u završnoj fazi izrade. Planove je u ime izrađivača predstavio arhitekt Gojko Berlengi.

TROGIR

Sjednica Savjeta održana je u sjedištu Grada Trogira 15. travnja 2005. Uz članove Savjeta sjednici su prisustvovali: gradonačelnik Vedran Rožić, predsjednik gradskog vijeća prof. Milivoj Špika, Vinko Pliškanić i Niko Mrčić, ravnatelj županijskog zavoda za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije.

Na sastanku su istaknuti sljedeći prostorno-urbanistički problemi:

1. PROMET (nužno je rasterećenje povijesne gradske jezgre od tranzitnog prometa za Čiovo)
2. PJEŠAČKI MOST (povezivanje kopna i gradske povijesne jezgre na otoku nije usuglašeno s konzervatorima)
3. MOST ZA ČIOVO (ne postoje relevantne studije koje će dati odgovor na pitanje most ili tunel; nisu usuglašeni stavovi konzervatora i Grada glede mikro lokacije)
4. PREOBRAZBA BRODOGRADILIŠTA (postoji načelna želja za preobrazbu brodogradilišta u turistički predio)
5. PREOBRAZBA BIVŠE VOJARNE (planira se preobrazba bivše vojarnе površine 4,5 ha u turističku namjenu)
6. Izrada Prostornoga plana (prije dvije godine izrađen je prijedlog prostornog plana, ali plan nije donesen; nije urbanistički definiran širi potez obale od brodogradilišta na jugozapadu do planiranog mosta za Čiovo na sjeveroistoku)
7. CRKVA I PASTORALNI CENTAR (neusklađeni su stavovi u pogledu lokacije crkve i pastoralnog centra na samoj obali i to na nasipanom terenu oduzetom od mora).

OBILAZAK TERENA

Obilazak Splitsko-dalmatinske županije bio je organiziran u nekoliko navrata: 12., 13., 26. i 27. svibnja 2004. te 15. travnja 2005. godine.

U svibnju 2004. posjećeni su sljedeći lokaliteti: Split, Brela, Promajna, Baška Voda, Makarska, Vepric, Tučepi, Podgora, Drvenik, otok Hvar (Sućuraj, Humac, Jelsa, Pitve, Vrboska, Stari Grad, Hvar), otok Brač (Supetar, Mirca, Bobovišća, Ložišća, Milna, Donji Humac, Nerežišća, Vidova Gora; prelet obalnog pojasa otoka), te otok Šolta.

U travnju 2005. godine članovi Savjeta obišli su s predstavnicima Grada Trogira povijesnu jezgru Trogira i lokaciju planiranog pješačkog mosta (u pratnji prof.dr.sc. Ive Babića), otok Čiovo (lokalitet Tople Banje) i Seget Donji (u pratnji načelnika Općine Seget posjećen je bivši vojni lokalitet predviđen za prenamjenu).

5.4. DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

Savjet je posjetio Dubrovačko-neretvansku županiju 8. i 9. lipnja 2004. te 21. rujna 2005. godine.

DUBROVNIK

U sjedištu **DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE** u Dubrovniku održana je 8. lipnja 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: župan Ivan Šprlje sa suradnicima iz Županije, ravnateljica

Županijskog zavoda za prostorno planiranje dr.sc. Zrinka Rudež i pročelnica Konzervatorskog odjela u Dubrovniku Žana Baća.

Nakon kratkog upoznavanja s prostorom Županije i županijskim prostornim planom istaknute su sljedeće teme važne za Županiju:

1. PROMETNA I OSTALA INFRASTRUKTURA (cestovna i brodska povezanost Dubrovnika i otoka te s Hrvatskom, zračna luka na Korčuli, most kopno-Pelješac)
2. POLIFUNKCIONALNO GOSPODARSTVO (ne razvijati monofunkcionalno gospodarstvo – npr. samo turizam jer se to pokazalo jako loše)
3. PROBLEM DUBROVAČKOG ZALEDA (opasnost od onečišćenja vode zbog nezbrinjavanja otpada u susjednoj državi BiH; otežanost gašenja požara na granici sa susjednom državom)
4. ZBRINJAVANJE KOMUNALNOG OTPADA
5. DONOŠENJE ZAKONA O IZVLAŠĆENJU I KOMASACIJI (bez tih zakona nije moguće djelotvorno urbanističko planiranje)
6. RAZVOJ SVEUČILIŠTA U DUBROVNIKU
7. POTREBA JAČE SURADNJE MINISTARSTVA ZAŠTITE OKOLIŠA I MINISTARSTVA KULTURE (posebice s Upravom za zaštitu kulturne baštine i s Upravom za zaštitu prirode)
8. POTREBA UKLJUČIVANJA PODMORJA U PROSTORNO-PLANSKU DOKUMENTACIJU
9. POTREBA JAČE SURADNJE IZMEĐU ŽUPANIJSKOG ZAVODA ZA PROSTORNO PLANIRANJE I ŽUPANIJSKOG ODJELA DRŽAVNE UPRAVE
10. POJAČATI KONTROLU IZRADA I PROVEDBE PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE (uvesti instituciju recenzenta/revidenta prostornih planova).

U **GRADSKOM POGLARSTVU GRADA DUBROVNIKA** održan je 8. lipnja 2004. sastanak članova Savjeta s dubrovačkom gradonačelnicom Dubravkom Šuicom. Ona je članove Savjeta upoznala s urbanističkom problematikom Grada i istaknula neodrživost prakse da županijski ured Državne uprave izdaje lokacijske dozvole na području obuhvata GUP-a bez konzultacije s gradskom upravom. Predlaže da se to zakonski regulira.

KORČULA

Sastanak u sjedištu Grada Korčule održan je 21. rujna 2005. na kojemu su uz članove Savjeta bili nazočni: gradonačelnik Mirko Duhović, D. Kalogjera – zamjenik gradonačelnika, M. Skokandić i D. Bakarić – članovi Gradskog poglavarstva, F. Skokandić – predsjednik Gradskog vijeća, J. Belić i B. Vilović – djelatnici županijskog Ureda za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Ispostava Korčula; Žana Baća – pročelnica Konzervatorskog odjela u Dubrovniku i Z. Jeramaz – projektant građevine na Potoku.

Nakon kratkog upoznavanja članova Savjeta s prostorno-planskom dokumentacijom Korčule istaknuti su sljedeći problemi:

1. IZGRADNJA SREDIŠNJEG GRADSKOG PARKIRALIŠTA (nemogućnost ishođenja potrebnih dozvola zbog neusklađenosti aktualnog projekta s važećom urbanističkom dokumentacijom)
2. REKONSTRUKCIJA KUĆE MARKA POLA (problem je u postojećim građevnim česticama koje nisu usklađene s urbanističkim planom)
3. UREDBA O UREĐENJU I ZAŠTITI ZAŠTIĆENOG OBALNOG PODRUČJA MORA I ZAKON O PROSTORNOM UREĐENJU (u pisanom obliku naknadno su dostavljeni konkretni prijedlozi za izmjenu Zakona o prostornom uređenju i za izmjenu Uredbe o zaštiti obalnog područja mora)
4. KAMENOLOMI
5. ODLAGALIŠTE OTPADA
6. SUSTAV ODVODNJE.

VELA LUKA

Sastanak u sjedištu Općine Vela Luka održan je 21. rujna 2005. na kojemu su uz članove Savjeta bili nazočni: gradonačelnik Tonko Bugić sa suradnicima i članovima poglavarstva. Nakon obilaska akvatorija duboke uvale Vele Luke (izgradnja na obali, bivša vojarna, revitalizacija maslinika i vinograda i dr.) održan je sastanak na kojemu su članovi Savjeta upoznati sa stanjem prostorno-planske dokumentacije i uređenjem prostora na području gradske općine.

Istaknute su sljedeće aktualne teme:

1. MARINA (iznalazi se najpovoljniji smještaj marine u uvali)

2. **TRAJEKTNNA LUKA** (iznalazi se najpovoljniji smještaj trajektne luke usklađeno s marinom i mogućim kolnim prilazima)
3. **PRENAMJENA BIVŠE VOJARNE** (očekuje se prenamjena velike površine bivše vojarnje u turističke svrhe)
4. **UTVRĐIVANJE UVJETA ZA IZGRADNJU** (predlaže se utvrđivanje različitih uvjeta za izgradnju: u mjestu Vela Luka, u turističkim obiteljskim predjelima u uvali izvan mjesta i poljodjelske kuće u funkciji poljodjelstva i turizma).

STON

Sastanak u sjedištu Općine Ston održan je 21. rujna 2005. na kojemu su uz članove Savjeta bili nazočni: gradonačelnik Vedran Antunica sa suradnicima, dr.sc. Zrinka Rudež – ravnateljica Županijskog zavoda za prostorno planiranje, te dr.sc. Petar Đukan i ing. Aljoša Dušek iz Instituta građevinarstva Hrvatske (projektanti mosta). Tema sastanka bila je izgradnja mosta s kopna na poluotok Pelješac i njegovi prostorni aspekti. Istražuju se i trase cesta na području Stona i oko povijesnoga grada budući da su županijskim planom predviđene alternativne trase zbog Stonskoga polja (ostatci rimske centurijacije) i zaštite povijesnoga grada.

OBILAZAK TERENA

Članovi Savjeta obišli su u 2004. godini sljedeće lokalitete: Dubrovnik (Stari grad, luka Gruž, Srđ), Prevlaka, obilazak brodom akvatorija Elafitskih otoka (kopnena obala od Dubrovnika do Slanog; otoci Šipan, Lopud i Koločep). U 2005. godini organiziran je bio obilazak Stona i otoka Korčule: u Gradu Korčuli pogledana je povijesna jezgra grada i prostor predviđen za izgradnju središnjega gradskog parkirališta sa poslovnim sadržajima; u Vela Luci je brodom oplovljen akvatorij velalučke uvale i središte mjesta; u Stonu je posjećena povijesna jezgra Velikoga i Maloga Stona, solana u Velikom Stonu i lokacija predviđena za izgradnju mosta kod Stona.

5.5. VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA

VUKOVAR

U sjedištu **VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJE** u Vukovaru održana je 7. srpnja 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni župan Nikola Šafer sa suradnicima iz Županije te pročelnica županijskog Zavoda za prostorno planiranje Vesna Premužić.

Nakon upoznavanja s aktualnom prostornom problematikom na području Županije istaknuti su najveći problemi od važnosti za prostorno uređenje:

1. **VISOKA NEZAPOSLENOST I DEPOPULACIJA** (50-70% mladih ljudi odlazi iz Županije - mladi se nakon školovanja u Osijeku i Zagrebu rijetko vraćaju)
2. **NEZADOVOLOJAVAJUĆA POSLIJERATNA OBNOVA** (presporo se odvija; nisu mogući značajniji pomaci bez većeg udjela Države; obnova se odvija na način «urbane destrukcije» s lošom izgradnjom, bez urbanističke vizije, s normativima koji dovode do ruralizacije nekadašnjeg urbanog prostora - Vukovar je propustio priliku da nakon razaranja bude grad 21. stoljeća);
3. **RAZMINIRANJE** (još su uvijek velike površine minirane što onemogućuje gospodarski i prostorni razvoj);
4. **NAVODNJAVANJE I ČIŠĆENJE ZATRPANIH ODVODNIH KANALA** (čišćenje kanala je nužno ubrzati kako bi se stvorile nužne pretpostavke za razvoj poljodjelske proizvodnje);
5. **PREVELIKI TRANZITNI PROMET** (prevelik je i za prostor Županije štetan tranzitni promet između BiH i Mađarske).

U **GRADSKOM POGLARSTVU** GRADA VUKOVARA održan je 7. srpnja 2004. sastanak članova Savjeta s vukovarskim gradonačelnikom Vladimirom Štenglom. On je članove Savjeta upoznao s urbanističkom problematikom Grada i s poslijeratnom obnovom te je istaknuo najveće probleme:

1. **NEZADOVOLJAVAJUĆA OBNOVA** (obnova se odvija stihijski bez sustavnoga plana pa se ocjenjuje da je uspjeh obnove što još uvijek neki dijelovi grada nisu obnovljeni što daje nadu u kvalitetniju obnovu u budućnosti; dosadašnjom obnovom nekadašnji grad dobiva ruralnu sliku)
2. **NEMOGUĆNOST GOSPODARENJA GRADOM** (nedostatak zakona o komasaciji)
3. **NESURADNJA ŽUPANIJSKOG UREDA DRŽAVNE UPRAVE i Grada** (predlaže se da građovi sami izdaju lokacijske i građevne dozvole).

OBILAZAK TERENA

Članovi Savjeta obišli su 2004. godine na području Vukovarsko-srijemske županije Vukovar, Vučedol i Ilok.

5.6. OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA**OSJEK**

U sjedištu **OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE** u Osijeku održana je 8. srpnja 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni župan Krešimir Bubalo sa suradnicima iz Županije te pročelnik županijskog Zavoda za prostorno planiranje Oliver Grigić.

Nakon upoznavanja s aktualnom prostornom problematikom na području Županije istaknuti su najveći problemi od važnosti za prostorno uređenje:

1. **PROSTORNA PLANSKA OGRANIČENJA** (kanal Drava-Dunav-Sava te hidroelektrane na Dravi ograničavaju prostorni razvoj Županije; nikad nisu napravljene studije isplativosti tih zahvata)
2. **MELIORACIJSKI SUSTAV** (Županija je dobro pokrivena melioracijskim kanalima tako da postoji mogućnost korištenja za potrebe poljodjelstva, ali Županija ne može podnijeti troškove održavanja – predlaže se da i kanalsku mrežu 3. i 4. reda održavaju «Hrvatske vode»)
3. **ODLAGALIŠTA OTPADA** (predlaže se da regionalna odlagališta otpada dobiju status građevina od važnosti za državu kako bi bila manja mogućnost utjecaja lokalne politike)
4. **PROCEDURA DONOŠENJA PROSTORNIH PLANOVA GRADOVA I OPĆINA** (problem u proceduri donošenja planova je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva koje ne izdaje suglasnosti ili se predugo čeka na suglasnost)
5. **NEPOSTOJANJE INSTRUMENTATA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA** (nužnost donošenja zakona o izvlaštenju i komasaciji na razini županija i gradova)
6. **NEUJEDNAČENOST METODE IZRADA PROSTORNIH PLANOVA** (svaki plan donosi drukčije provedbene odredbe i one su tako pisane da se mogu različito tumačiti – nužnost normiranja i usklađivanja provedbenih odredbi na razini Države i regija uz uvažavanje lokalnih posebnosti)
7. **NEPOSTOJANJE NORMATIVA ZA IZRADU PROSTORNIH PLANOVA** (ujednačiti terminologiju i tumačenje na razini Države i regija za temeljne urbanističko-arhitektonske čimbenike: visina zgrada, broj etaža, potkrovlje, udaljenost od međe i dr.).

U **GRADSKOM POGLARARSTVU** GRADA OSJEKA održan je 8. srpnja 2004. sastanak na kojemu su osim članova Savjeta bili nazočni osječki dogradonačelnik Zlatko Benašić, član gradskog poglavarstva dr.sc. Željko Koški i Branka Andrašić. Oni su članove Savjeta upoznali s urbanističkom problematikom Grada te su istaknuli najveće probleme:

1. **NEDOSTATAK ZAKONA O URBANOJ KOMASACIJI** (nemogućnost provedbe urbanističkih planova)
2. **URBANA PREOBRAZBA STARIH INDUSTRIJSKIH I VOJNIH PREDJELA** (razmjerno velike površine u gradu potencijal su za širenje grada pa ne treba zauzimati nove površine zemljišta)
3. Demografsko opadanje.

OBILAZAK TERENA

Članovi Savjeta obišli su 2005. godine na području Osječko-baranjske županije Osijek (grad i Tvrđa), park prirode Kopački rit i Đakovo.

5.7. ISTARSKA ŽUPANIJA**PULA**

U sjedištu **ISTARSKE ŽUPANIJE** u Puli održana je 21. rujna 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni zamjenik župana Marin Brkarić, članovi županijskog poglavarstva Veljko Ostojić i dr.sc. Lido Sošić, Josip Zidarić, dipl.ing.arh. - pročelnik Upravnog odjela za prostorno planiranje, graditeljstvo zaštitu okoliša, Bruno Nefat, dipl.ing.arh. - pročelnik županijskog Zavoda za prostorno planiranje, Ivica Matošević – ravnatelj ustanove za zaštitu prirode u Županiji.

Nakon upoznavanja s aktualnom prostornom problematikom na području Źupanije istaknuti su najveći problemi i problematika od važnosti za prostorno uređenje:

1. **BESPRAVNA IZGRADNJA** (procjenjuje se da u Istri ima 10.000-12.000 bespravnih građevina; propusti propisa – za bespravne zgrade moguće je dobiti kućni broj)
2. **BRIJUNI RIVIJERA** (u nastajanju je strategija razvoja prostora)
3. **PRENAMJENA BIVŠIH VOJNIH PREDJELA** (urbana preobrazba u turističke i druge namjene)
4. **BOLJA ZAŠTITA KRAJOLIKA I PRIRODE** (predlaže se uvođenje obveznog krajobraznog plana u sustav prostornog planiranja; loša iskustva s resorom zaštite prirode u sklopu Ministarstva kulture)
5. **KORIŠTENJE MINERALNIH SIROVINA** (predlažu se oštrije mjere u eksploataciji kamena i drugih mineralnih sirovina).

OBILAZAK TERENA

Članovi Savjeta obišli su 2004. godine na području Istarske Źupanije sljedeće lokalitete: Plomin, Labin, Pula (turistička naselja Volme i Premantura), Fažana, Peroj, Poreč, Vrsar; prelet avionom zapadne obale Istre; Park prirode «Učka».

5.8. PRIMORSKO-GORANSKA ŹUPANIJA

RIJEKA

U sjedištu **PRIMORSKO-GORANSKE ŹUPANIJE** u Rijeci održana je 6. listopada 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni Źupan Zlatko Komadina sa suradnicima, mr.sc. Ivo Brozović – član Źupanijskog poglavarstva, te prof.dr.sc. Mladen Črnjar - ravnatelj Źupanijskog Zavoda održivi razvoj i prostorno planiranje.

Nakon upoznavanja s aktualnom prostornom problematikom na području Źupanije istaknuti su najveći problemi i problematika od važnosti za prostorno uređenje:

1. **NAFTOVOD U OMIŠLJU**
2. **KOKSARA U BAKRU** (sanacija bivše koksare i cijeloga Bakarskoga zaljeva)
3. **TERMoeLEKTRANA PLOMIN** (problem onečišćenja okoliša)
4. **RIJEČKA LUKA I LUČKI POGONI** (nepostojanje strategije razvoja i prenamjene)
5. **AUTO-CESTA U VINODOLSKOJ DOLINI** (neprihvatljivost predložene trase s gledišta zaštite krajolika)
6. **POTREBA OSNIVANJA DRŽAVNOG ZAVODA ZA PROSTORNO UREĐENJE** (nužnost hijerarhije planersko-urbanističkih institucija; prostorno planiranje ne smije biti djelatnost na tržištu)
7. **PROVEDBA PLANIRANJA - NEUSKLAĐENOST ZAKONODAVSTVA** (potreba usklađenosti i povezanosti zakona i propisa koji utječu na prostorno uređenje)
8. **UNAPRIJEDITI I REFORMIRATI SUSTAV INSPEKCIJE**
9. **NESURADNJA ŹUPANIJSKOG UREDA DRŽAVNE UPRAVE I IZRAĐIVAČA PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE**
10. **NUŽNOST DONOŠENJA ZAKONA O KOMASACIJI.**

BAKAR

U Gradskom poglavarstvu Grada Bakra održan je 6. listopada 2004. sastanak na kojemu su osim članova Savjeta bili nazočni gradonačelnik Bakra Desimir Širola i njegovi suradnici.

Istaknuto je nekoliko tema važnih za prostor Bakra:

1. **PRENAMJENA PROSTORA KOKSARE** (do sada su srušene sve građevine osim dimnjaka; nejasna zamisao budućeg razvoja – Grad želi razvijati turizam za kojega nema uvjete)
2. **REVITALIZACIJA STARE GRADSKJE JEZGRE**
3. **UNIŠTAVANJE KRAJOLIKA** (nova cesta na padini iznad grada devastira krajolik; zapuštenost gromača i nekadašnjih čuvenih vinograda «Bakarske vodice»)
4. **PROMET** (potreba izrade prometne studije).

NOVI VINODOLSKI

U Gradskom poglavarstvu Grada Novog Vinodolskog održan je 6. listopada 2004. sastanak na kojemu su osim članova Savjeta bili nazočni gradonačelnik Milivoj Vidmar sa suradnicima. Članovima Savjeta ukratko je izložena problematika prostornog uređenja koja se započela osmišljavati prostornim planom uređenja koji je u izradi.

OBILAZAK TERENA

Članovi Savjeta obišli su 2004. godine na području Primorsko-goranske županije sljedeće lokalitete: Rijeka, Bakar, Vinodolska dolina, Novi Vinodolski, Goli otok, Park prirode «Učka».

5.9. LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA**GOSPIĆ**

U sjedištu **LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE** u Gospiću održana je 7. listopada 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni župan Milan Jurković, Stipe Mudrović – ravnatelj županijskog Zavoda za prostorno planiranje razvoj i zaštitu okoliša, Gordana Vuković, dipl.ing.arh. i Ante Pašalić, dipl.ing.arh. – stručni suradnici Zavoda, dipl.ing.arh., Biserka Polić – pročelnica odjela za zaštitu prirode.

Nakon upoznavanja s aktualnom prostornom problematikom na području Županije istaknuti su najveći problemi i problematika od važnosti za prostorno uređenje:

1. NEDOVRŠENO RAZMINIRANJE (znatan dio Županije još je miniran)
2. ODLAGALIŠTA OTPADA (od 13 registriranih odlagališta samo jedno udovoljava propisima; 100-injak divljih odlagališta)
3. BESPRAVNA IZGRADNJA (brojne bespravne kuće južno od Karlobaga na pomorskom dobru, kritično na lokalitetu Lukovo)
4. APARTMANSKA IZGRADNJA (brojne apartmanske građevine niske kvalitete, osobito u Staroj Novalji na otoku Pagu)
5. DEMOGRAFSKI PAD (očekuje se povećanje broja stanovnika zbog izgradnje auto-cesta)
6. CESTA KROZ GACKO POLJE (s gledišta zaštite prirode neprihvatljiva planirana trasa zbog vodonosnika)
7. NELEGALNA GRADNJA ŠUMSKIH CESTA I PUTOVA NA VELEBITU (poduzetnici grade ceste i putove bez lokacijskih i građevnih dozvola)
8. KORIŠTENJE MINERALNIH SIROVINA (problem nelegalnih kamenoloma)
9. NERAZVIJEN VODOOPSKRBNI SUSTAV (Županija je bogata vodom, a naselja nemaju vodovoda).

OBILAZAK TERENA

Članovi Savjeta obišli su 2004. godine na području Ličko-senjske županije sljedeće lokalitete: Karlobag, Gospić, Uprava parka prirode «Velebit», Gacko polje, Izvor Gacke (selo Sinac). Brodom su posjećeni lokaliteti: Sveti Juraj, uvala Žrnovnica, uvala Duboka, predio Crnika, Lukovo, Donja Klada, Starigrad, Mala Stinica, Velika Stinica, Jablanac, Zavratnica, uvala Vukelić, uvala Prizna, uvala Cesarica i Karlobag.

5.10. VARAŽDINSKA ŽUPANIJA**VARAŽDIN**

U sjedištu **VARAŽDINSKE ŽUPANIJE** u Varaždinu održana je 21. listopada 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni župan dr.sc. Zvonimir Sabati sa suradnicima, te Davorin Gregurinčić – ravnatelj županijskog Zavoda za prostorno uređenje i zaštitu okoliša.

Nakon upoznavanja s aktualnom prostornom problematikom na području Županije istaknuti su najveći problemi i problematika od važnosti za prostorno uređenje:

1. PRIMJENA GIS SUSTAVA U PROSTORNOM PLANIRANJU (Županija razvija GIS sustav i predlaže bržu primjenu na teritoriju cijele Hrvatske)
2. BRZA PODRAVSKA CESTA (potreba izgradnje)
3. PARK PRIRODE HRVATSKO ZAGORJE (sporo međužupanijsko dogovaranje i rješavanje administrativnih poteškoća)
4. FARME (izgradnja brojnih farmi u krajoliku – uočljive građevine od bliješćeg metala)
5. GOSPODARSKO-PODUZETNIČKI PREDJELI (preveliki broj malih zona u jedinicama lokalne samouprave)
6. VAĐENJE ŠLJUNKA (brojni zahtjevi, sprječavanje divljih kopova)
7. ODLAGALIŠTE OTPADA (Županija nema riješeno odlaganje otpada)

8. PARK PRIRODE DRAVA (Županija želi park prirode, a Država vidi rijeku Dravu kao izvor vode za hidroelektrane).

OBILAZAK TERENA

Prilikom posjeti Varaždinskoj županiji 2004. godine članovi Savjeta obišli su samo uži dio Varaždina.

5.11. MEĐIMURSKA ŽUPANIJA

ČAKOVEC

U sjedištu **MEĐIMURSKJE ŽUPANIJE** u Čakovcu održana je 21. listopada 2004. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni župan Branko Levačić sa suradnicima, te Dragutin Sutlar – ravnatelj županijskog Zavoda za prostorno planiranje.

Nakon upoznavanja s aktualnom prostornom problematikom na području Županije istaknuti su najveći problemi i problematika od važnosti za prostorno uređenje:

1. MANJAK VISOKOOBRAZOVANIH STRUČNJAKA (osobito nedostaju stručnjaci tehničkih struka)
2. REKONSTRUKCIJE DRŽAVNIH I ŽUPANIJSKIH CESTA (ceste se obnavljaju mimo odredbi županijskoga prostornog plana koji propisuje posebnu zaštitu tla zbog vodozaštite)
3. VODNO-TEHNIČKE GRAĐEVINE («Hrvatske vode» kod održavanja hidrotehničkih građevina ne izrađuju tehničku dokumentaciju i ne traže suglasnosti radi usklađivanja s planovima i zaštitom krajolika)
4. KORIŠTENJE MINERALNIH SIROVINA (vađenje šljunka i pijeska – općine ne žele kopove zbog lošeg iskustva s koncesionarima)
5. GOSPODARENJE OTPADOM (zbog vodozaštite i hidroloških uvjeta nije lako pronaći prihvatljiva odlagališta otpada)
6. GRAĐEVNA PODRUČJA (brojni su zahtjevi za novim građevnim područjima – predlaže se određivanje normativa na razini Države; građevno područje širi se na državno zemljište i na vrijedno poljodjelsko zemljište)
7. FARME (treba odrediti normative i standarde na razini Države kako bi se zaštitio krajolik)
8. UNAPRJEĐENJE METODE IZRADA PROSTORNIH PLANOVA (predlaže se propisivanje hijerarhije izrade prostornih planova kako bi se spriječilo izbjegavanje izrade urbanističkih planova uređenja –UPU i njihova zamjena sa detaljnim planovima uređenja - DPU)
9. HIDROELEKTRANE (možebitna izgradnja hidroelektrana na rijeci Dravi smanjit će razinu podzemne vode pa će poljodjelska proizvodnja biti moguća samo uz navodnjavanje).

OBILAZAK TERENA

Prilikom posjeti Međimurskoj županiji 2004. godine članovi Savjeta obišli su samo uži dio Čakovca.

5.12. GRAD ZAGREB

U Gradu Zagrebu sjednice su održane u Gradskom poglavarstvu i u Gradskom zavodu za planiranje razvoja i zaštitu čovjekova okoliša.

Sjednica je održana u **GRADSKOM POGLARSTVU GRADA ZAGREBA** 20. travnja 2005. Na sjednici su uz članove Savjeta bili nazočni: dogradonačelnik Stipe Tojčić, Ana Mrak Taritaš – pročelnica Gradskog zavoda za planiranje, Ančica Kačić – načelnica odjela za prostorno uređenje, te drugi službenici Gradskoga poglavarstva.

Predstavnici Grada iznijeli su veći broj prostorno-urbanističkih problema od kojih se ističu:

1. PROMET (probleme gradskoga prometa mora rješavati Grad Zagreb, a probleme tranzitnoga prometa – izgradnja trećega prometnog prstena – nije moguće riješiti bez susjednih županija)
2. ZBRINJAVANJE OTPADA (Zagreb će morati riješiti problem odlaganja otpada sa susjednim županijama)
3. BESPRAVNA IZGRADNJA (primjerice na pojasu «zelene magistrale» na Medvednici izgrađeno je 1370 građevina; razmotriti mogućnost donošenja propisa o legalizaciji bespravne izgradnje koji je već nekoliko puta bio predlagan; nepostojanje inspektora na razini Grada koji nadziru izgradnju)
4. IZVLAŠĆENJE (nužno je donošenje zakona o izvlašćenju)
5. NEUSKLAĐENOST ZAKONA (zakone i propise treba učiniti komplementarnima)

6. ZAKON O KOMUNALNOM GOSPODARSTVU (javne ceste trebalo bi financirati i iz komunalne naknade a ne samo iz proračuna).

Nakon sjednice u Gradskom poglavarstvu održan je sastanak u **GRADSKOM ZAVODU ZA PLANIRANJE RAZVOJA GRADA I ZAŠTITU ČOVJEKOVA OKOLIŠA**. Na sastanku su uz članove Savjeta bili nazočni: Ana Mrak-Taritaš - ravnateljica Zavoda, Jadranka Veselić – koordinatorka izrade Prostornog plana uređenja Grada, Ines Merčep – koordinatorka izrade GUP-a i drugi suradnici Zavoda.

Istaknuti su sljedeći problemi i teme od urbanističke važnosti:

1. ŠIRENJE GRAĐEVNOG PODRUČJA (brojni su zahtjevi za proširenjem građevnih područja u južnim i istočnim dijelovima Grada i na sjevernom rubu u parku prirode)
2. VODONOSNICI (pritisak za izgradnju unutar vodozaštite)
3. EKSPLOATACIJA MINERALNIH SIROVINA (veliki su zahtjevi za eksploataciju šljunka u vodonosnicima te kamena na Medvednici)
4. BESPRAVNA IZGRADNJA (Zagreb je posljednjih godina vodio jaku socijalnu politiku, a posljedice su vidljive u bespravnoj izgradnji i prevelikom broju malih stanova i loše kvalitete – sve to Gradu postaje veliki teret)
5. ADMINISTRATIVNO OGRANIČENJE PLANIRANJA (sve što je potrebno Gradu mora se smjestiti unutar granica GUP-a i ne može se koristiti prostor susjednih županija, čak niti Zagrebačke županije, što stvara brojne probleme)
6. NEPOSTOJANJE POTREBNIH STRATEGIJA RAZVOJA (Grad ne planira stanogradnju, gospodarsku izgradnju i dr.)
7. PRENORMIRANOST URBANISTIČKIH PLANOVA (GUP je prenormiran kako bi se smanjila mogućnost zlouporabe jer se unaprijed znade da se neće izraditi detaljniji planovi)
8. PRAVILNIK O IZRADI URBANISTIČKIH PLANOVA (trebalo bi mijenjati pravilnik jer nije isto radi li se GUP Zagreba ili GUP nekog drugog znatno manjeg grada; potrebno je odrediti urbana pravila za određene tipologije dovršenosti izgrađenosti; podrobna pravila su logična za one prostore za koje nije predviđen detaljniji plan, ali za područja za koja je predviđen detaljniji plan nema potrebe GUP-om previše propisivati; naručitelji se lako prilagođavaju urbanističkim uvjetima ali ih moraju unaprijed znati)
9. NEDOSTATNOST JAVNIH PROSTORA U GRADU (nema zadovoljavajućeg osiguranja gradske javne infrastrukture – vrtića, škola, perivoja)
10. NEUSKLAĐENOST TUMAČENJA PROPISA (GUP propisuje nužnost postojanja javnog puta za izgradnju zgrade, a nadležno ministarstvo strankama izdaje mišljenje da ne treba javni put nego pristup gradilištu što dovodi do urbanistički neprihvatljivih posljedica)
11. STRATEGIJA I UPRAVLJANJE GRADOM (Grad mora biti strateg prostornog razvoja i menadžer za planiranje razvoja - što nije; Grad mora preuzeti ulogu graditelja Grada a ne da tu ulogu preuzimaju graditelji; previše se radi urbane obnove i sanacije, a nedovoljno se radi na vizijama i osmišljavanju gradskih projekata)
12. NUŽNOST ODREĐIVANJA KRITERIJA (potrebno je izraditi jasne kriterije za ponašanje u prostoru – od kriterija za izradu urbanističkih i drugih planova do kategorizacije ugostiteljskih građevina usklađene s urbanističkim kriterijima).

5.13. KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA

Sjednica je održana u Muzeju seljačkih buna – Dvorac Oršić u **GORNJOJ STUBICI**, 21. travnja 2005. Na sjednici su uz članove Savjeta bili nazočni: županica Vlasta Hubicki, gradonačelnik Grada Donja Stubica Branko Mučnjak, načelnik Općine Gornja Stubica Željko Lisak, Načelnik Općine Stubičke Toplice Vladimir Bosnar, načelnik Općine Marije Bistrica Stjepan Muhek, ravnateljica javne ustanove Park prirode Medvednica Nives Farkaš-Topolnik, te pročelnica Ureda državne uprave u Krapinsko-zagorskoj županiji Snježana Žigman i ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno planiranje Dubravko Kolar sa suradnicima.

Ravnateljica županijskoga zavoda, a kasnije i gradonačelnici i načelnici, isticali su sljedeće probleme:

- 1– GRANICE PARKA PRIRODE (neprihvatljivost prolaza granice parka sredinom naselja pri čemu su Stubičke Toplice 80% u parku prirode, a Donja Stubica i Gornja Stubica otprilike 50% u parku prirode);
- 2– MAGISTRALNA INFRASTRUKTURA (Strategijom prostornog uređenja Države predviđen je 400 kV dalekovod koji prolazi parkom prirode);

3- PROMETNA POVEZANOST HRVATSKOGA ZAGORJA SA ZAGREBOM (cestovni promet usuglašen je na području Marije Bistrice; u županijskom planu kroz Medvednicu su planirani i cesta i željeznička pruga s tunelom, a u prijedlogu Prostornog plana parka prirode Medvednica predviđen je samo željeznički tunel).

OBILAZAK TERENA

Članovi Savjeta obišli su južne granice (prema Gradu Zagrebu) i sjeverne granice Parka prirode Medvednica – Mariju Bisticu, Gornju Stubicu, Donju Stubicu i Stubičke Toplice.

5.14. ZAGREBAČKA ŽUPANIJA

U Zagrebačkoj županiji sjednice su održane u Javnoj ustanovi Park prirode Medvednica (21. travnja 2005.), u sjedištu Zagrebačke županije (17. lipnja 2005.) i u Samoboru (17. lipnja 2005.).

SASTANAK U ZAGREBAČKOJ ŽUPANIJ

U sjedištu Zagrebačke županije (Ulica grada Vukovara 72, Zagreb) održana je 17. lipnja 2005. sjednica na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: župan mr.sc. Stjepan Kožić, zamjenik župana Josip Jambrač, te ravnatelj županijskog zavoda za prostorno planiranje Zlatko Dražetić sa suradnicima.

Tijekom kraćeg upoznavanja članova Savjeta s prostornim obilježjima Zagrebačke županije i županijskim prostornim planom istaknuto je sljedeće: intenzivan rad na zaštiti okoliša u Županiji, demografski trend je pozitivan, 56% Županije su poljodjelske površine (malo je visokokvalitetnih tala), prosječna veličina seoskih gospodarstava iznosi oko 3,3 hektara, više od 1/3 površine Županije pokriveno je šumama (pretežito gospodarske šume).

Istaknute su sljedeće teme sa svojim problemima:

1. PARK PRIRODE ŽUMBERAK – SAMOBORSKO GORJE (iseljavanje stanovništva – posljednjih 100 godina iselilo se 80-90% stanovnika, preklapanje režima zaštite, gospodarsko odumiranje, velika ograničenja zbog zaštite, nepostojanje prostornog plana i dr.)
2. ZRAČNA LUKA ZAGREB I VODOCRPILIŠTE ČRNKOVEC (područja suprotnih interesa sadržaja od državnog značenja – vodonosno područje grada Zagreba, zaštićeni kulturno-pejzažni prostori, brojne građevine i magistralna infrastruktura što je nemoguće izmjestiti - vrijedno arheološko područje Andautonija i zaštićena priroda kao nizinske turopoljske šume, izvorište rijeke Odre, savski krajolici i dr.; te magistralna infrastruktura kao auto-ceste, kolektori, željeznica, plinovod, uređaj za pročišćavanje otpadnih voda, moguća spalionica otpada, planirana hidroelektrana Drenje na Savi i dr.)
3. ODNOS ZAGREBAČKE ŽUPANIJE I GRADA ZAGREBA (suradnja je uspostavljena ali nije zadovoljavajuća – potrebno je zajednički rješavati probleme Grada Zagreba jer su neke kapitalne infrastrukturne građevine izvan granica gradskog teritorija – primjerice: novi cestovni prsten (druga obilaznica), energetska infrastruktura, gospodarski predjeli Grada Zagreba.
4. ZAŠTITA KULTURNOG NASLIJEĐA (Županija prihvaća kulturno naslijeđe – posebice etno naslijeđe – kao resurs u stvaranju turističkog identiteta prostora).

SAMOBOR

U Samoboru je održan sastanak 17. lipnja 2005. na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni Željko Kovačić - pročelnik upravnog odjela za prostorno uređenje, stambene i komunalne poslove, njegovi suradnici, dr.sc. Matija Franković - ravnatelj Parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje, te Zoran Hebar, dipl.ing.arh. - glavni planer prostorno-planske dokumentacije Grada Samobora.

Nakon kratkog prikaza prostornih obilježja Samobora istaknuti su sljedeći problemi:

1. ODLAGANJE OTPADA (postojeće odlagalište je u granici zaštite vodocrpilišta, a nova lokacija nije nađena)
2. PROMETNE POTEŠKOĆE (planira se proširenje postojećeg ulaza u Samobor kao i nova obilaznica iz smjera Brdovca)
3. PONOVO UVOĐENJE SAMOBORČEKA (planira se na trasi nekadašnjeg vlaka «Samoborčeka» izgraditi prugu normalnog kolosjeka do Zagreba)
4. PRESPORI GOSPODARSKI RAZVOJ (zbog blizine državne granice Samobor postaje zanimljiv za trgovinu pa se grade trgovački centri u središnjim dijelovima grada gdje nisu bili planirani pa stvaraju poteškoće urbanističkog karaktera; proizvodni pogoni se grade, ali znatno sporije)

5. NEDOSTATNOST GRAĐEVINA I PROSTORA ZA SLOBODNO VRIJEME (nužnost revitalizacije rekreacijskog centra Šmidhen, izgradnja tenis centra uz nogometno igralište, uređenje napuštenih šljunčara u funkciji rekreacije i izletišta)
6. PROMJENE SLIKE KRAJOLIKA (zbog procesa depopulacije u prostoru parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje zapuštaju se livade i pašnjaci koji se pretvaraju u šikare i šume)
7. SUŠTAV ODVODNJE I PROČIŠĆAVANJA OTPADNIH VODA
8. OBRANA OD POPLAVA U NIZINSKOM DIJELU UZ SAVU.

Istaknute su prostorne, komunalne, ambijentalne i druge prednosti Samobora za život u malom gradu nadomak Zagrebu. U kontekstu Parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje iznesena je problematika planiranja prihvatljivih oblika zimske rekreacije u uvjetima zaštite prirode te mogući oblici turizma i gospodarstva u parku prirode u duhu održivog razvoja i zaštite prirode, stanje infrastrukture, potreba planiranja razvoja koji će zaustaviti depopulaciju prostora i očuvati njegove vrijednosti – ponajviše zaštićene ruralne cjeline i pojedinačna kulturna dobra.

OBILAZAK TERENA

Kratak obilazak središta Samobora te uređenog trga i spomen-parka uz crkvu. U pratnji ravnatelja Parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje dr.sc. Matije Frankovića i drugih djelatnika parka članovi Savjeta posjetili su i sjedište Parka prirode u mjestu Slani Dol gdje su im izložena i vizualno pokazana osnovna obilježja parka. Nakon toga je slijedila posjeta eko-centru u selu Budinjak, arheološkoj izložbi i obilazak «staze kneževa».

5.15. BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA

Sjednica je održana u sjedištu Županije u **SLAVONSKOM BRODU** 29. lipnja 2005. na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: zamjenici župana Zvonimir Laszlo i Suzana Bilić Vardić, Igor Čizmek – ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno planiranje i drugi županijski službenici.

Nakon upoznavanja članova Savjeta s prostornim uređenjem Županije izneseni su problemi i prijedlozi u cilju unaprjeđenja politike prostornog uređenja:

1. IZRAĐIVAČI PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE (strateško planiranje cjelovitog prostora države, regije ili županije ne bi smjelo biti na tržištu)
2. PREVELIKI BROJ RADNIH ZONA (promašena je odluka da svaka lokalna samouprava mora imati barem jedan industrijski/radni predio pa se u Županiji nudi 500-injak industrijskih predjela koje nije moguće infrastrukturno opremiti)
3. NERAZVIJENOST KONTINENTALNOG TURIZMA (nedostaje sustavna prostorna strategija kontinentalnog turizma)
4. ZBRINJAVANJE OTPADA (zakon je odredio da jedinice lokalne samouprave moraju zbrinjavati otpad, međutim troškovi uređenja odlagališta su jako visoki pa većina gradova i općina nisu u stanju financijski i organizacijski brinuti za odlagališta; predlaže se određivanje odlagališta otpada po regijama)
5. PROMET (problemi tranzitnog prometa i veza sa susjednom BiH).

OBILAZAK TERENA

Obilazak središta Slavonskoga Broda, brodske tvrđave i obale Save u središtu Grada.

5.16. POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA

Sjednice Savjeta održane su sjedištu Županije u Požegi, te u Gradu Pakracu i Gradu Lipiku.

POŽEGA

Sjednica u sjedištu županije održana je u Požegi 30. lipnja 2005. na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: župan Anto Bagarić, zamjenik župana Tomislav Radonić, pročelnik za društvene djelatnosti Zdenko Kolarić i Mladenko Soldo – ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno planiranje.

Nakon upoznavanja članova Savjeta s prostornim uređenjem Županije izneseni su problemi i razmišljanja u cilju unaprjeđenja prostornog uređenja:

1. GRANICE PARKA PRIRODE (granice Parka prirode Papuk određene su osim zbog vrijednih prirodnih obilježja ponajprije kako bi se spriječilo odlaganje nisko i srednje radioaktivnog otpada pa bi ih trebalo prostudirati i promijeniti);
2. CESTOVNA MREŽA (za Županiju je važna cesta u smjeru sjever-jug od Virovitice do Okučana koja vodi dalje u BiH i na Jadran; planira se i «šokačka magistrala» od Kutine, preko Požege do Đakova, Vinkovaca i Iloka);
3. IZRADA PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE (nezainteresiranost lokalne samouprave za izradu prostornih planova; duga procedura izrade i donošenja prostornih planova – problem sa suglasnostima Ministarstva kulture /konzervatori/ i Ministarstvom poljoprivrede i šumarstva /čekanje do dvije godine na suglasnosti/);
4. DEVASTACIJA PRIRODE (problemi s kamenolomima – zatvaramo domaće kamenolome a dozvoljavamo otvaranje stranim tvrtkama; potrebno je osigurati djelotvorne instrumente za obveznu sanaciju kamenoloma);
5. NERAZVIJENOST KOMUNALNE INFRASTRUKTURE;
6. NESREĐENO GRUNTOVNO-KATASTARSKO STANJE;
7. NESURADNJA ŽUPANIJE I DRŽAVNE UPRAVE (Županija ne dobiva informacije o izdanim lokacijskim dozvolama; izdavanje lokacijskih dozvola mimo prostornih planova; izdavanje lokacijskih dozvola na infrastrukturnim pojasevima i dr.);
8. LEGALIZIRANA NEPRIHVATLJIVA IZGRADNJA (VIP antenski stupovi legalno se podižu pored križa kalvarije; nakazna nova izgradnja požeških «vila» i dr.);
9. BESPRAVNA IZGRADNJA (brojne bespravne zgrade za povremeno stanovanje na obroncima Požeške gore, Pleterničkog gorja i Papuka);
10. RAZGRANIČENJE ŠUMSKOG I POLJODJELSKOG ZEMLJIŠTA (otežano usklađivanje šumarskih i agronomskih kriterija; povećanje šumskih površina zbog neodržavanja na nešumskim zemljištima; formalno-pravna nemogućnost revitalizacije vinograda na površinama koje su obrasle šumom a izvorno su bila vinogradska zemljišta);
11. RAZMINIRANJE ZEMLJIŠTA (još je oko 8.000 hektara zemljišta minirano);
12. OBNOVA SPOMENIKA KULTURE (sporo i s komplikacijama se obnavljaju zgrade zaštićene kao kulturno dobro; nemogućnost obnove zgrada u vlasništvu stranaca);
13. NEUSKLAĐENOST PROSTORNIH PODATAKA (neusklađenost vodnogospodarskih, šumskih, prometnih i drugih studija i dokumenata);
14. GRAĐEVNA INSPEKCIJA (premali broj građevnih inspektora i loše plaćen inspekcijski posao dovodi do nefunkcioniranja inspekcijske službe i jačanja bespravne izgradnje);
15. POSLJEDICE RATA I DEMOGRAFSKOG STANJA (izumiranje naselja zbog ratnih oštećenja i starenja stanovništva).

Županijski zavod za prostorno uređenje ukazuje na dva problema: 1) nezadovoljavajuću suradnju s jedinicama lokalne samouprave koja nerado prihvaća suradnju i usaglašavanje tijekom izrade prostornih planova gradova i općina, te 2) nekvalitetnu gradnju što upućuje na uvođenje djelotvornih mjera do oduzimanja ovlaštenja za projektiranje.

PAKRAC

U Pakracu je održan sastanak u sjedištu Grada Pakraca 30. lipnja 2005. na kojemu su uz članove Savjeta bili nazočni gradonačelnik Davor Huška i suradnici. Nakon upoznavanja članova Savjeta sa stanjem na području Grada i provedbom poslijeratne obnove (Pakrac je područje od posebne državne skrbi) iznesene su glavne poteškoće:

1. SPORO POVEĆANJE BROJA STANOVNIKA
2. SPORA OBNOVA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE (vodoopskrba, plinifikacija, odvodnja i dr. – obnova komunalne infrastrukture zajedno s Lipikom)
3. ODUMIRANJE ZASEOKA (radi racionalnosti obnove komunalne infrastrukture zbog jedne, dvije ili tri kuće želi se ugasiti takve zaseoke i izgraditi zamjenske kuće u naseljima s komunalnom infrastrukturom).

LIPIK

U Lipiku je održan sastanak u sjedištu Grada Lipika 30. lipnja 2005. na kojemu su uz članove Savjeta bili nazočni: gradonačelnik Stjepan Horvat i savjetnik gradonačelnika Albert Menegoni. Nakon što su članovi Savjeta poznati s nastojanjima i rezultatima poslijeratne obnove Lipika izneseni su problemi i prijedlozi za unaprjeđenje stanja u prostoru:

1. NESRAZMJER BROJA STANOVNIKA I BIRAČA

2. OBNOVA ZGRADA U KOJIMA NITKO NE ŽIVI (posljednjih pet godina obnovljeno je otprilike 350 kuća u kojima danas nitko ne živi i sve se prodaju; primjerice u jednom selu obnovljeno je 80-ak kuća u kojima nitko ne živi; postavlja se pitanje kako koncipirati razvoj sela gdje nema stanovnika i gdje nema infrastrukture; razmišlja se o doseljavanju stanovništva)
3. UNIŠTENI TURISTIČKI RESURSI (još uvijek je obnovljen hotelski sklop s perivojem i bazenima; planira se obnova rekreacijskog centra i ergele; prije rata Lipik je bilo turističko mjesto s puno zaposlenih a danas je 22% nezaposlenih)
4. ODLAGALIŠTE KOMUNALNOG OTPADA (neriješeno pitanje odlagališta – moguće rješenje pod uvjetom dogovora nekoliko gradova)
5. Formalno-pravna nemogućnost obnove kulturnih dobara u privatnom vlasništvu (Grad želi pomoći obnovu krovova vila u Ulici Marije Terezije ali zakoni to onemogućuju)
6. PRIENOS DRŽAVNOG ZEMLJIŠTA (ne funkcionira prijenos državnog zemljišta na Gradove – odgovor na svaki zahtjev čeka se od šest mjeseci do nekoliko godina)
7. PROBLEMI S KATASTROM I ŠUMAMA (na starim katastarskim kartama označene su šume koje u stvarnosti ne postoje)
8. KAMENOLOMI (koriste ih strani investitori a šteta na prometnicama i naseljima se ne nadoknađuje)
9. Odlagalište otpada (rješenje se vidi u proširenju postojećeg odlagališta).

OBILAZAK TERENA

Na području Požeško-slavonske županije članovi savjeta obišli su gradsko središte Požege, područje požeške doline s vinogorjem, Kaptol, Veliku, park prirode Papuk, bivši turističko-rekreacijski centar Zvečevo, Pakrac i Lipik.

5.17. SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA

Sjednice Savjeta održane su u sjedištu Županije, u Gradu Petrinji i u Općini Hrvatska Kostajnica.

SISAK

Sjednica u sjedištu ŽUPANIJE održana je u Sisku 6. listopada 2005. na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: zamjenica županice Marijana Petir, Zdenko Sešo, dipl.ing.građ. – ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno uređenje i graditeljstvo, Ante Rajić – pročelnik Upravnog odjela za zaštitu okoliša i prirode, Margita Malnar – stručni savjetnik te predstavnici javnog priopćavanja (tisak i televizija).

Istaknuto je nekoliko važnih tema za Sisačko-moslavačku županiju:

1. PARK PRIRODE LONJSKO POLJE (plan je izrađen prije dvije godine ali još nije provedena procedura donošenja; plan je potreban radi gospodarskog razvoja (eko-turizam, poljodjelstvo, polazište za plan upravljanja)
2. REVIZIJA STRATEGIJE PROSTORNOG UREĐENJA HRVATSKE (Županija, Općina Dvor i susjedna država BiH ne žele odlagalište za niski i srednji radioaktivni otpad na lokalitetu Trgovska Gora u Općini Dvor)
3. AUTO-CESTA ZAGREB-SISAK (nužnost izgradnje auto-ceste zbog preopterećenosti postojeće državne ceste – 35.000 vozila dnevno; veza prema BiH)
4. POSLIJERATNA OBNOVA (50% teritorija Županije bilo je okupirano – danas je to područje od posebne državne skrbi; dio općina je pogranično područje prema BiH; tijekom rata u Županiji je smanjen broj stanovnika za 70.000)
5. PREOBRAZBA BIVŠIH VELIKIH INDUSTRIJA (Refinerija Sisak, Željezara Sisak, Gavrilović i dr.)
6. RIJEKA SAVA KAO PROMETNICA (Interes Države je da Sava bude svrstana u 4. klasu prometnih putova što zahtijeva regulaciju Save – to je suprotno očuvanju Lonjskoga polja jer zbog smanjenja prirodnih tijekova vode može dovesti do nestanka prirodnog fenomena poplavlivanja)
7. REVITALIZACIJA SEOSKIH NASELJA (problem su brojna ruralna naselja niskog standarda na prostoru Banovine – neka od tih naselja su i zaštićena ali sve propada jer nema uvjeta za razvoj i normalan život pa se vraća malobrojno staračko stanovništvo; pitanje je kako i kojim mehanizmima prostornog uređenja usmjeriti i revitalizirati život i naselja; velike nade Županija polaže u perspektivna seoska naselja u smislu razvoja gospodarstva i turizma kao što su Letovanić, Trebarjevo, Čigoč, Krapje i dr.)
8. BRZA ŽELJEZNIČKA PRUGA (Županija je protiv brze dvokolosječne transeuropske željezničke pruge na vijaduktu preko Lonjskog polja – predviđena je željeznička stanica u Lonjskom polju gdje nema stanovnika)
9. ENERGETSKO ISKORIŠTAVANJE RIJEKE KUPE (u suprotnosti sa zaštitom krajolika). Nakon sastanka Županija je organizirala konferenciju za tisak.

PETRINJA

Sastanak u sjedištu Grada Petrinje održan je 6. listopada 2005. na kojemu su uz članove Savjeta bili nazočni: gradonačelnik Miroslav Gregurinčić, Zlatko Medved – član gradskog Poglavarstva, Mira Mačković, pročelnica u Gradu Petrinji i Zdenko Sešo - ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno uređenje i graditeljstvo.

Nakon upoznavanja članova Savjeta s problematikom prostornog uređenja na području gradske općine i tijekom poslijeratne obnove istaknuti su sljedeći problemi:

1. SUGLASNOSTI NA PROSTORNE PLANOVE (Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva traži previše podataka i mjesecima ne izdaju suglasnosti; slično je s Ministarstvom kulture; predlaže se utvrđivanje zakonskih rokova za izdavanje mišljenja na prostorne planove za Ministarstvo poljoprivrede i ministarstvo kulture; suglasnost za obnovu pročelja u središtu Petrinje čeka se i do dvije godine)
2. NEKRETNINE U VLASNIŠTVU HRVATSKE VOJSKE (kupalište u Petrinji je u vojnom vlasništvu, vojska ga ne koristi i ne održava, a Grad ne može ni na koji način koristiti taj prostor, čak ni kositi travu – traži se rješenje takvih problema koji su aktualni u cijeloj Hrvatskoj)
3. GOSPODARENJE DRŽAVNIM ZEMLJIŠTEM (puno je tzv. šumskoga zemljišta koje u stvarnosti nije pokriveno šumom i potpuno je beskorisno i bez namjene)
4. MESNA INDUSTRIJA GAVRILOVIĆ (prije rata Gavrilović je bio snažan pokretač prehrambenog gospodarskoga razvoja regije)
5. NEGATIVNA DEMOGRAFSKA KRETANJA (otežana ili nemoguća obnova ruralnih naselja).

HRVATSKA KOSTAJNICA

Sastanak u sjedištu Grada Hrvatska Kostajnica održan je 6. listopada 2005. na kojemu su uz članove Savjeta bili nazočni: gradonačelnik Tomislav Paunović, Zoran Stunkvić – pročelnik u Gradu, Tomislav Žličarić – direktor komunalnog poduzeća i Zdenko Sešo – ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno uređenje i graditeljstvo.

Nakon upoznavanja članova Savjeta sa prostorno-planskom dokumentacijom i poslijeratnom obnovom izneseni su sljedeći problemi i prijedlozi:

1. OBNOVA PORUŠENIH I OŠTEĆENIH ZGRADA (zaštićene zgrade ne smiju se rušiti usprkos velikoj opasnosti od urušenja i mogućih stradanja stanovništva, a Država ne osigurava nikakav novac za njihovu obnovu; oblikovanje zaleđa urbanih struktura koje su devalvirane izgradnjom nove ceste uz rijeku Unu)
2. NEDOSTATAK STANOVNIŠTVA (nema dovoljno stanovništva i radne snage za eventualnu proizvodnju pa nema interesa za izgradnju proizvodnih pogona)
3. POLOŽAJ POGRANIČNOGA GRADA (potreba veće suradnje sa susjednom državom BiH na usklađivanju prostorno-planske dokumentacije, posebice u zaštiti prirodnih vrijednosti i prometne infrastrukture – zaštita doline Une, obilaznica Hrvatske Kostajnice, novi most na Uni, Brdo Djed i dr.).

JASENOVAC

Kratki sastanak u sjedištu Općine Jasenovac održan je 6. listopada 2005. s načelnicom Općine Marijom Mačković, koja je članove Savjeta upoznala s osnovnim obilježjima prostora Općine te istaknula problem SPOMEN PODRUČJA JASENOVAC (granica područja, imovinsko-pravni odnosi).

OBILAZAK TERENA

Članovi savjeta obišli su središte Siska, Petrinju, Hrvatsku Kostajnicu, Jasenovac i selo Krapje u Lonjskom polju.

5.18. BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA

Sjednice Savjeta održane su u sjedištu Županije i u Gradskom poglavarstvu Bjelovara.

Sjednica u sjedištu ŽUPANIJE održana je u Bjelovaru 18. listopada 2005. na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: župan Damir Bajs i Mladen Gregurić – ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno planiranje. Nakon sastanka održana je konferencija za tisak.

Nakon kratkog upoznavanja članova Savjeta s prostorom Županije izneseni su sljedeći problemi i prijedlozi:

1. CESTOVNI PROMET – PROMETNA IZOLIRANOST (neophodna je bolja prometna povezanost Bjelovara sa Zagrebom i drugim većim gradovima u regiji – nužna je izgradnja brze ceste ili auto-ceste od Vrbovca do Bjelovara i nastavak prema Virovitici i Osijeku te izgradnja brze ceste Barcs-Virovitica-Daruvar-Oučani-BiH);
2. ŽELJEZNIČKI PROMET – VITALNA PROMETNICA (neophodna je rekonstrukcija postojeće željezničke pruge jer se od Zagreba do Bjelovara putuje preko dva sata);
3. Raspolaganje državnim poljodjelskim zemljištem (nužno je brzo sređivanje katastra i zemljišno-knjižnih podataka državnog zemljišta kako bi se stvorili preduvjeti za raspolaganje državnim poljodjelskim zemljištem što je osnovni županijski interes; predlaže se donošenje uredbe o zaštiti poljodjelskoga zemljišta – ono što je obalno područje na Jadranu to je vrijedno poljodjelsko zemljište u kontinentalnoj Hrvatskoj);
4. VODOOPSKRBA (Županija nema vlastita vodocrpilišta pa se mora snabdijevati vodom iz Koprivničko-križevačke županije);
5. ROKOVI ZA IZVJEŠĆA I PROGRAM MJERA (predlaže se promjena zakonske odredbe da se Izješće o stanju u prostoru i novi Program mjera za unaprjeđenje stanja u prostoru mogu donositi najranije svake dvije godine – katkada dinamika gospodarskog razvoja zahtijeva i češće promjene).

Sastanak u sjedištu **GRADA BJELOVARA** održan je 18. listopada 2005. na kojemu su uz članove Savjeta bili nazočni: gradonačelnica Đurđa Adlešić sa suradnicima. Nakon kratkog izvješća o stanju u prostoru istaknuto je nekoliko problema:

1. IZDAVANJE LOKACIJSKIH I GRAĐEVNIH DOZVOLA (neprihvatljivo je da zahtjevi za izdavanje lokacijskih i građevnih dozvola na području Grada ne dolaze na mišljenje Gradske uprave)
2. IZGRADNJA VIŠESTAMBENIH ZGRADA (uslijed učestale izgradnje višestambenih zgrada kao zamjenskih građevina u predjelima obiteljskoga stanovanja remeti se urbanistička struktura i stvaraju se problemi s parkiranjem vozila)
3. IZGRADNJA U ZAŠTIĆENOM KRAJOLIKU (Grad je imao velike poteškoće prilikom nastojanja sprječavanja izgradnje asfaltne baze mimo planske dokumentacije u predjelu zaštićenog krajolika).

5.19. KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA

Sjednica u sjedištu **ŽUPANIJE** održana je u Koprivnici 18. listopada 2005. na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: zamjenik Župana Darko Koren sa suradnicima i Zlatko Filipović – ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno planiranje. Nakon kratkoga prikaza stanja u prostoru istaknuto je nekoliko problema:

1. PROMETNA NEPOVEZANOST (potreba je izgradnje drugog kolosjeka željezničke pruge Budimpešta-Koprivnica-Zagreb-Rijeka; potrebna je izgradnja produžetka auto-ceste Zagreb-Vrbovec u smjeru Bjelovara i Koprivnice do Barcsa u Mađarskoj)
2. EKSPLOATACIJA MINERALNIH SIROVINA (Županija raspolaže zalihama plina, geotermalnih voda, šljunka i pijeska; Županija odbija brojne zahtjeve za vađenje šljunka i pijeska radi zaštite krajolika i okoliša)
3. VODOOPSKRBA (iako su zalihe vode znatne na području Županije slabo je razvijen sustav vodoopskrbe već se u znatnoj mjeri koriste bunari)
4. DEPOPULACIJA (smanjuje se broj stanovništva na području Županije zbog smanjenog prirodnog priraštaja ali i zbog iseljavanja).

OBILAZAK TERENA

Članovi savjeta obišli su industrijski predjel Koprivnice, Danicu, pogranično dravsko područje u predjelu Šoderice i selo Hlebine.

5.20. KARLOVAČKA ŽUPANIJA

Sjednice Savjeta održane su u sjedištu Županije i u Gradu Karlovcu, nakon čega je slijedio obilazak Županije: Grad Duga Resa, dolina Mrežnice i Općina Ozalj.

Sjednica u sjedištu **ŽUPANIJE** održana je u Karlovcu 16. studenoga 2005. na kojoj su uz članove Savjeta bili nazočni: zamjenik župana Marinko Milčić, Marinko Maradin – ravnatelj Županijskog zavoda

za prostorno uređenje i zaštitu okoliša i Irena Kajfeš-Pavlović – stručna suradnica Zavoda za prostorno uređenje, te predstavnici sredstava javnog priopćavanja.

Nakon kratkog upoznavanja s prostorom Županije istaknuti su sljedeći problemi:

1. DEPOPULACIJA (dijelovi Županije uz granicu prema BiH su gotovo u cijelosti ispraznjeni pa u mnogim dijelovima Županije nema ljudi koji bi mogli nositi gospodarski razvoj)
2. ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA PROSTORNO PLANIRANJE (kadrovski je nepotpun jer nedostaje arhitektonske struke – arhitekti koji rade u županijskim zavodima ne mogu ući u sustav Komore arhitekata i nemaju pravo na stručno usavršavanje koje im je važno za stručni rad u Zavodu)
3. ODNOS KARLOVAČKE ŽUPANIJE I ZAGREBA (ne postoji zajedničko osmišljavanje prostornog razvoja šire zagrebačke i karlovačke regije – svakodnevno se povećava broj stanovnika koji odlaze na rad u Zagreb što donosi Zagrebu prihode, ali mu stvara i brojne druge probleme)
4. PROMET (prometni čvor oko Karlovca)
5. PLANIRANI PARK PRIRODE MREŽNICA (dijelom obuhvaća vojno vježbalište)
6. KORISTENJE MINERALNIH SIROVINA (kamenolom Zvečaj u planiranom parku prirode Mrežnica, kamenolom Tounj uz špilju predloženu za geomorfološki spomenik prirode)
7. IZVEDBA INFRASTRUKTURE (najčešće se izvodi na način da se ne poštuju u cijelosti planirani koridori)
8. SKLADIŠTENJE OPASNOG OTPADA (na neprimjerenom mjestu u stambenoj četvrti u blizini škole i vrtića)
9. PRENAMJENA NAPUŠTENIH INDUSTRIJSKIH PREDJELA U GRADU KARLOVCU (postojeći GUP daje preširoke mogućnosti namjena i izgradnje).

Sastanak u sjedištu **GRADA KARLOVCA** održan je 16. studenoga 2005. na kojemu su uz članove Savjeta bili nazočni: gradonačelnik Miro Škrgatić, Mladen Rakočević – pročelnik gradskog odjela za urbanizam i komunalnu djelatnost, Marinko Maradin – ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno uređenje i zaštitu okoliša, te predstavnici Društva arhitekata i građevinara grada Karlovca: Vladimir Petrović, Tanja Basar i Davor Petračić (predsjednik DAGGK). Nakon kratkog izlaganja o ambicioznom programu za komunalno i urbanističko uređenje Grada istaknute su sljedeće teme od važnosti za Grad:

1. POVIJESNA JEZGRA – ZVIJEZDA (planira se osnovati operativni odbor na čelu s gradonačelnikom za revitalizaciju Zvijezde u kojoj danas živi amo oko 200 stanovnika)
2. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA (ne postoji razvojna i gospodarska strategija Karlovca iako se može koristiti program Grada i Županije iz 2000. godine; Karlovac očekuje komplementarne funkcije u dogovoru sa Zagrebom)
3. ZGRADA POS-A (obnova vojarnje na glavnom trgu u Zvijezdi – pitanje je tko će financirati razliku u cijeni koja proizlazi iz činjenice da se radi o kulturnom dobru pa su troškovi veći od dozvoljenih po kriterijima POS-a); 3-ŠPORTSKI CENTAR (zamišljen je ambiciozan program dogradnje športske dvorane sa zatvorenim i otvorenim bazenom čija će izvedba ovisiti ne samo o novcu nego i o rješenju imovinsko-pravnih problema)
4. OČUVANJE VRIJEDNOSTI PROSTORA (nužno je čuvati tradicijske vrijednosti Karlovca – Zvijezdu, četiri rijeke i njihov krajolik, kulturna dobra, njegovati obrtničku tradiciju, kvalitetno stanovanje u blizini Zagreba)
5. NEZADOVOLJAVAJUĆA SURADNJA GRADA I ŽUPANIJE (mnogi prostorni problemi su rješivi kada bi postojala dobra i aktivna suradnja Grada Karlovca i Karlovačke županije što bi omogućilo zajedničke kapitalne projekte).

DUGA RESA

Obilazak središta Grada Duga Resa održan je 16. studenoga 2005. na kojemu su uz članove Savjeta bili nazočni: gradonačelnik Ivan Baršić, Marija Polović – tajnica Grada Duga Resa, Josip Škrtić – v.d. pročelnik za stambeno-komunalne djelatnosti i Marinko Maradin – ravnatelj Županijskog zavoda za prostorno planiranje, te novinari lokalnih javnih medija. Prilikom obilaska Duge Rese pregledan je industrijski sklop Pamučne industrije Duga Resa te tvorničko stambeno naselje iz kraja 19. stoljeća. Predstavnici Grada iznijeli su probleme sa zaštićenim urbanim cjelinama u kojima se zaštita provodi kao da je zaštićena svaka zgrada pojedinačno, a bez detaljnih mjera zaštite.

OZALJ

Sa načelnicom Općine Ozalj Biserkom Vranić članovi Savjeta obišli su 16. studenoga 2005. gospodarski predio u izgradnji. Prema dobivenim informacijama radi se o uspješnom modelu komunalnog opremanja i uređenja radno-proizvodnog predjela dijelom financiranog i iz europskih financijskih izvora. Kao problem načelnica je istaknula gospodarenje i stavljanje u potpunu funkciju

staroga grada Ozlja i još nekih građevina graditeljskoga naslijeđa. Veliki problem je i nedostatak stručnjaka koji bi mogli pratiti provedbu planiranih programa.

OBILAZAK TERENA

Članovi savjeta obišli su središnje dijelove Karlovca (Zvijezda – zgrada POS-a, vojne građevine uz Trg bana Jelčića, športsko-rekreacijski predio uz Koranu, stara atletska staza, športska dvorana, lokacija planiranog bazena, hotel «Korana Srakovčić» i Vrbanićev perivoj, «Novi centar» i «Luščić»), Duga Resa (zaštićeni «Industrijski grad», stari drveni most na Mrežnici u selu Belavići, krajolik Mrežnice, Ozalj (središte mjesta i gospodarski predio) i golf-igralište u Dolini kardinala u Općini Krašić.

6. OBILAZAK PARKOVA PRIRODE U 2005.

Savjet, temeljem Zakona o prostornom uređenju daje mišljenja, prijedloge i ocjene o prijedlozima Prostornih planova područja posebnih obilježja (parkovi prirode i nacionalni parkovi) i drugih dokumenata koje donosi Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske i skupštine županija za čija područja se izrađuje zajednički prostorni plan. S ciljem kvalitetne izrade i donošenja prostornih planova nacionalnih parkova i parkova prirode a prije upućivanja u zakonodavnu proceduru, Savjet ocjenjuje predmetne prostorne planove koje koordinira Zavod za prostorno planiranje Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Radi boljeg upoznavanja s problematikom prostornog uređenja parkova prirode i nacionalnih parkova Savjet je tijekom 2004. godine obišao četiri parka prirode: «Kopački rit», «Učku», «Vransko jezero» i «Velebit». U 2005. godini posjećeni su parkovi prirode «Medvednica», «Žumberak i Samoborsko gorje», «Papuk» i «Lonjsko polje». Tijekom 2006. godine u planu je obilazak i drugih parkova prirode i nacionalnih parkova Hrvatske.

Prilikom obilaska uočen je vidljiv entuzijazam u vođenju javnih ustanova i brizi za prostor. Međutim, upravljanje nacionalnim parkovima i parkovima prirode ne može se temeljiti samo na entuzijazmu pojedinaca ili stručnog osoblja, već treba RAZVITI KORIŠTENJE RESURSA na svim razinama, UNAPRIJEDITI SUSTAV UPRAVLJANJA tim javnim ustanovama i profesionalizirati muzeološke prezentacije.

NAJČEŠĆI PROBLEMI koji se spominju u nacionalnim parkovima i parkovima prirode jesu: iskorišćivanje mineralnih sirovina (kamenolomi), granice parkova, građevna područja, te gospodarske aktivnosti u parkovima (lov, ribolov, šumarenje i dr.).

PARK PRIRODE MEDVEDNICA - 21. travnja 2005.

Na sastanku u sjedištu Javne ustanove Park prirode Medvednica u Bliznecu uz članove Savjeta nazočni su bili ravnateljica Javne ustanove Nives Farkaš-Topolnik i njeni suradnici.

Nakon kratkog upoznavanja s osnovnim podacima o parku prirode i potrebom donošenja Prostornog plana čiji je javni uvid obavljen, istaknuti su sljedeći problemi parka prirode:

1. KAMENOLOMI (od nekadašnjih 12 danas su četiri aktivna kamenoloma; zeleni sljemenski kamen više se ne vadi)
2. LOVSTVO U PARKU (jedna trećina parka je lovno područje na području Krapinsko-zagorske županije pa se zahtijeva da izrade plan lovnog područja)
3. BROJNI ULAZI (park ima 70 ulaza što otežava nadzor)
4. SKIJAŠKO-REKREACIJSKI SADRŽAJI (poboljšani su uvjeti skijanja ali se nije napravilo puno u pratećim sadržajima; javna ustanova je protiv novih skijaških staza; nije riješen problem dovođenja velikog broja skijaša)
5. PREVELIKA NASELJENOST (u parku živi oko 33.000 stanovnika u brojnim bespravno sagrađenim zgradama što stvara parku velike poteškoće: komunalni problemi – javna rasvjeta, plinifikacija i dr.; divlja odlagališta otpada)
6. HOTELSKA PONUDA (nema interesa za hotele na Medvednici; dobro funkcioniraju planinarski domovi)
7. VRŠNO OPTEREĆENJE POSJETITELJA (potrebno je sadržajima raspršiti posjetitelje koji dominiraju preko subote i nedjelje, a tijekom tjedna Medvednica je prazna)
8. MOTOCIKLISTIČKI PROMET (postao je veliki problem)
9. PROŠIRENJE GRANICA PARKA (širenje parka-prirode u smjeru istoka, tj. prema Kašini i Mariji Bistrici nije izgledno jer su šume kao temeljni fenomen loše kvalitete).

Nakon sastanka organizirana je posjeta obnovljenom rudniku Zrinskih iz 16./17. stoljeća a zatim se krenulo u obilazak rubnih dijelova parka prirode uz prolaz kroz naselja Markuševac, Sesvete, Kašina, Marija Bistrica, Sveti Matej te Donja Stubica gdje je u dvorcu Oršić (Muzej seljačke bune) održan sastanak sa županicom Krapinsko-zagorske županije i gradonačelnicima/načelnicima gradova i općina koji graniče ili zadiru u Park prirode Medvednica.

PARK PRIRODE ŽUMBERAK I SAMOBORSKO GORJE – 17. lipnja 2005.

Nakon sastanka u Samoboru članovi Savjeta su u pratnji ravnatelja Parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje dr.sc. Matije Frankovića i drugih djelatnika parka posjetili samoborsko područje parka i posjetili Eko-centar «Slani dol» gdje su upoznati s osnovnim obilježjima parka prirode i

aktivnostima Javne ustanove. Nakon toga su posjetili Eko-centar «Budinjak» i arheološki lokalitet. Prilikom posjeta naglašen je problem depopulacije prostora i mogući modeli daljnjeg razvoja, te problem granice parka i kamenoloma. Park prirode koji je proglašen 1999. godine prostire se na području Zagrebačke i Karlovačke županije u površini od 33.300 ha.

Tijekom sastanka naglašena je potreba žurnog donošenja Prostornog plana čiji Prijedlog je u izradi i nalazi se u fazi pripreme za javnu raspravu.

PARK PRIRODE PAPUK - 30. lipnja 2005.

Nakon sastanka kod župana i obilaska turističkog predjela Zvečevo članovi Savjeta posjetili su u pratnji Gorana Radonića i Gorana Pavića, stručnih suradnika Parka prirode Papuk, rubna područja gdje im je predstavljena problematika granice parka, kamenoloma, korištenja vodotoka Velika i aktivnosti koje poduzimaju. Park prirode Papuk s površinom od 33.600 ha treći je po veličini park prirode u Hrvatskoj, a obuhvaća gotovo cijelo papučko i dijelom krndijsko područje Požeško-slavonske i Virovitičko-podravске županije. Osim prirodnih ljepota na području Parka su sačuvani značajni ostatci kulturnoga naslijeđa vezani za dva povijesna razdoblja (prapovijesno i razdoblje srednjega vijeka), a na prostoru Parka nalazimo ostatke osam srednjovjekovnih plemićkih gradova među kojima je i Ružica-grad, najljepši i najbolje očuvan u cijeloj Hrvatskoj. Predstavnici Javne ustanove naglasili su potrebu i neophodnost donošenja Prostornog plana radi lakšeg i kvalitetnijeg upravljanja Parkom prirode. Prethodni radovi na elaboratu Prostornog plana su dovršeni.

PARK PRIRODE LONJSKO POLJE – 6. listopada 2005.

Savjet je 6. listopada 2005. godine posjetio naše najveće močvarno stanište Park prirode Lonjsko polje, koji je proglašen parkom prirode 1990. godine. Područje Lonjskog i Mokrog polja uz lijevu obalu Save prostire se na površini od 50.650 ha, a nalazi se u Sisačko-moslavačkoj županiji i rubnim dijelom Brodsko-posavske županije. U pratnji ravnatelja Parka, Gorana Gugića i njegovih suradnika, članovi Savjeta obišli su Park od Jasenovca do Krapja. U Krapju je posjećeno sjedište Javne ustanova i tom je prilikom Savjet upoznat s aktivnostima koje se provode (npr. zbog visoka vodostaja nadzornici Parka su podsjećali mještane da zbrinu stoku). Osobito vrijedan napredak pokazao se u obnovi starih posavskih kuća uz pomoć poticajnih sredstava države (Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka) koje su obnovljene za boravak posjetitelja.

Prostorni plan parka prirode Lonjsko polje je izrađen, provedena je javna rasprava, a Plan je u pripremi za proceduru donošenja. Specifičnost Parka odražava se i u Prostornom planu koji kroz zaštitu i održavanje njegovih prirodnih vrijednosti, opstanak malih seoskih cjelina i njihove socijalne strukture, tradicijskog poljodjelstva i zaštite kulturnog naslijeđa nastoji osuvremeniti život i podići kulturu i standard življenja.

PARK PRIRODE UČKA – 22. rujna 2004.

Savjet je prilikom svoje 33. redovite sjednice posjetio Park prirode Učka 22. rujna 2004. godine, te se u pratnji ravnateljice Parka Suzi Petričić i stručnih suradnika Parka upoznao s aktivnostima i problemima Javne ustanove. Između ostaloga isticana je potreba gradnje centra za posjetitelje. Savjet je upoznat sa smještajem radara na postojećoj lokaciji na vrhu Vojak. Nakon obilaska poučne staze i uvida u stanje u prostoru Parka, Savjet je raspravio prijedlog Prostornoga plana, te pozitivno ocijenio Plan i uputio ga u proceduru donošenja prema Vladi Republike Hrvatske.

Savjet je 22. rujna 2005. razmotrio prijedlog Prostornog plana parka prirode Učka i zaključio da:

- Plan pruža okvir za održivo korištenje i uređenje prostora, te je kvalitetna podloga za upravljanje prostorom parka prirode Učka,
- Učinkovito provođenje Plana zahtijeva etapno vođenje procesa uključivši instrumente provedbe,
- Omogućava etapnu provedbu Plana sanacije, revitalizacije i uređenja zaštićenog područja,
- Omogućava zaštitu prirodnih i kulturnih dobara na temelju daljnjih istraživanja, a koja je regulirana podzakonskim aktima,

- Plan je izrađen u suradnji i uključujući relevantna tijela pojedinih resora i lokalnog stanovništva, te je stoga neophodno da se sve daljnje akcije provode po istom načelu suradnje i koordinacije,
- Savjet jednoglasno prihvaća prijedlog Prostornog plana parka prirode Učka, kao i Izvešće o javnoj raspravi, te preporuča Vladi Republike Hrvatske da se Plan uputi u proceduru usvajanja.

Prostorni plan je u proceduri donošenja.

7. PREDSTAVKE UPUĆENE SAVJETU U 2005.

Tijekom 2005. godine Savjetu prostornog uređenja Države upućene su 103 predstavke navedene u priloženoj tabeli.

Predstavke upućene Savjetu dolaze od državnih ministarstava i institucija do udruga građana i pojedinaca. Pregledom predstavki može se utvrditi da su ih uputili: MINISTARSTVA (Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka; Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva), DRŽAVNE UPRAVE (Uprava za zaštitu kulturne baštine, Uprava za energetiku i rudarstvo, Uprava za inspekcijske poslove i područne jedinice inspekcijskog nadzora, Uprava za prostorno uređenje, Ured državne uprave), KONZERVATORSKI ODJELI MINISTARSTVA KULTURE, LOKALNA UPRAVA I SAMOUPRAVA (županije, gradovi, općine, župani, gradonačelnici, načelnici općina, gradske službe za komunalnu djelatnost), ŽUPANIJSKI I GRADSKI ZAVODI (županijski zavodi za prostorno uređenje, Gradski zavod za planiranje razvoja i zaštitu okoliša u Zagrebu), FAKULTETI I INSTITUTI, JAVNA PODUZEĆA (Hrvatske ceste), UDRUGE, TVRTKE (pravne osobe), Sindikalne podružnice, GRAĐANI (grupe građana, stanari stambenih zgrada, pojedinci).

Predstavke su se odnosile na sljedeće gradove i mjesta, odnosno otoke: GRADOVI (Biograd na moru, Bjelovar, Crikvenica, Dubrovnik, Hvar, Karlovac, Korčula, Krk, Makarska, Omiš, Osijek, Pakrac, Poreč, Pula, Sisak, Split, Šibenik, Trogir, Vis, Vodice, Vodnjan, Zadar, Zagreb); MJESTA (Baška, Diklo (Kožine), Donji Humac, Malinska, Maslinica, Milna, Mljet, Murter, Novalja, Pirovac, Podstrana, Rogoznica, Seget Donji, Slivno, Supetar, Škrip, Tisno, Tučepi); OTOCI (Brač, Korčula, Krk, Mljet, Murter, Pag, Šolta, Vis).

8. PRAĆENJE RADA SAVJETA U DNEVNOM TISKU U 2005.

Rad Savjeta prostornog uređenja Države praćen je u dnevnom tisku i drugim javnim medijima. Prema dostupnim podacima u priloženoj tabeli navedeni su samo napisi u dnevnom i periodičnom tisku, dok prikaze i spominjanje rada Savjeta na televiziji i radijskim postajama nije bilo moguće pratiti.

Analizom objavljenih prikaza može se ustanoviti da su članci bili objavljeni u sljedećim tiskovinama: Dubrovački list, Dvadeset četiri sata, Feral Tribune, Glas Istre, Glas Primoštena, HGK (Hrvatska gospodarska komora – Info), Info Trend, Interni press info MZOPUG, Jutarnji list, Karlovački tjednik, List Međimurja, Makarska kronika, Makarsko primorje, Međimurske novine, Novi list, Slobodna Dalmacija, Splitske novine, Šibenski list, Večernji list, Večernji list (Dalmacija), Večernji list (Istra, Primorje, Lika), Večernji list (Zagorje i Međimurje), Vijenac, Vjesnik i dr.

Najviše je napisa u vezi rada Savjeta prostornog uređenja objavljeno u Slobodnoj Dalmaciji (26), Večernjem listu (16), Jutarnjem listu (11), Glasu Istre (6), Vjesniku (5) i Novom listu (4).

9. SAŽETAK-SKRAĆENO IZVJEŠĆE O RADU SAVJETA PROSTORNOG UREĐENJA U 2005.

UVOD

Savjet Prostornog uređenja Države formiran je na temelju Rješenja o imenovanju članova Savjeta prostornog uređenja Države ("Narodne novine" br. 11/04. i 141/05.) u skladu sa Zakonom o Vladi Republike Hrvatske i Zakonom o prostornom uređenju.

Svojim radom Savjet je pridonio podizanju razine razmatranja i promišljanja hrvatskog prostora, te vrjednovanje njegove kvalitete i važnosti za budući razvitak. Savjet je zajedno s Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva sudjelovao u kreiranju politike prostora i bio partner u osmišljavanju instrumenata kojim se mogu postići najbolji rezultati u zaštiti i uređivanju prostora.

Tijekom prve godine rada u 2004. godini Savjet prostornog uređenja Države uočio je brojne probleme u području prostornog uređenja Hrvatske. Na sjednicama Savjeta (održano je 40 sjednica u 2004.) raspravljane su teme od interesa za prostorno uređenje Države. Glavne teme bile su: bespravna i divlja izgradnja, izmjena zakonodavstva, turistička izgradnja, kriteriji za izradu prostornih/urbanističkih planova, sustav prostornog uređenja, urbana komasacija i izvlašćenje, očuvanje krajolika, očuvanje graditeljskoga naslijeđa, kontrola kvalitete urbanističko-arhitektonske dokumentacije, kadrovska struktura u prostornom uređenju, unaprjeđenje edukacije i istraživanja, te revizija urbanističkih planova i arhitektonskih projekata.

Tijekom 2004. godine Savjet je potaknuo ili je konkretnim prijedlozima pridonio donošenju novih i izmjeni postojećih zakona i propisa važnih za unaprjeđenje stanja u prostoru: Izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju, Izmjene i dopune Zakona o građenju, praćenje provedbe Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora, Izmjene i dopune Kaznenog zakona (bespravna izgradnja okvalificirana je kao krivično djelo), Izmjene i dopune Zakona o komunalnom gospodarstvu te Izmjene i dopune Zakona o otocima.

1. RAD SAVJETA 2005. GODINE

U 2005. godini održano je 45 SJEDNICA. Prilikom obilaska županija, gradova i općina često se moglo čuti mišljenje da bismo već s postojećim zakonodavstvom, kada bismo ga dosljedno primjenjivali, mogli učiniti puno više za unaprjeđenje stanja i stvaranje reda u prostoru. Istodobno smo uočili da su brojni ZAKONI, PROPISI I UREDBE, kao i njihovo tumačenje od strane državnih službenika različitih ministarstava i državnih institucija, često puta u suprotnosti, da NISU USKLAĐENI ILI SU NEDOVOLJNO USKLAĐENI, da nije jasan redoslijed njihove primjene i slično. Posljedice takvoga stanja vidljive su u prostoru jer djelovanje tridesetak državnih resora izravno ili posredno utječe na prostor – na njegov izgled, izgradnju u prostoru, njegovu zaštitu ili degradaciju. Zbog toga je Savjet u 2005. godini toj temi posvetio brojne sjednice, održao je brojne susrete s dužnosnicima ministarstava i državnih institucija, raspravljao o uočenim nedostatcima i potaknuo početak usklađivanja zakonodavstva, tumačenja pojedinih odredbi, te međusobnu komunikaciju i dogovaranja kako bismo u što kraćem vremenu i što djelotvornije unaprijedili stanje u prostoru Republike Hrvatske.

Savjet se pisanim MIŠLJENJIMA S PRIJEDLOZIMA ZA UNAPRJEĐENJE ZAKONA I PRAVILNIKA koji su Savjetu dostavljeni od nadležnih ministarstava i institucija očitovao na: Nacrtr prijedloga Zakona o turističkom zemljištu, Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o izvlaštenju, Prijedlog Pravilnika o stručnom usavršavanju ovlaštenih arhitekata, Prijedlog Pravilnika o organizaciji i provođenju natječaja s područja arhitekture i urbanizma.

Savjet u svom radu raspravlja i donosi MIŠLJENJA O PROSTORNIM I URBANISTIČKIM PLANOVIMA, STUDIJAMA I PROJEKTIMA. Na traženje Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te drugih državnih institucija ili lokalne uprave i samouprave Savjet je raspravljao i davao pisana mišljenja za 16 stručnih izradaka (planova, projekata, studija).

Tijekom 2005. Savjet prostornog uređenja Države prepoznao je brojne probleme, neki su riješeni, neki se rješavaju, a neke tek treba započeti rješavati. Važno je prostor razvijati na opće dobro i u interesu pojedinaca na način postavljanja jasne strategije kako bismo što spremnije dočekali postavljanje uvjeta Europske unije i kako bismo se lakše suprotstavili svim onim zahtjevima koji ne afirmiraju pozitivna nastojanja zaštite i očuvanje prostora Republike Hrvatske.

1.1. USKLAĐIVANJE PROBLEMATIKE PROSTORNOG UREĐENJA U DJELOKRUGU MINISTARSTAVA I DRŽAVNIH INSTITUCIJA

Tridesetak različitih državnih uprava, ureda, zavoda, agencija i drugih državnih institucija svojom nadležnošću isprepliće se u području prostornog uređenja. Budući da ne postoji dovoljna koordinacija njihova djelovanja događa se preklapanje nadležnosti, pa su posljedice često loše za stanje u prostoru. Zato je nužno ustrojiti rad državnih ministarstava i njihovih resora sa stožernim koordinirajućim ministarstvom, koje bi moglo usklađivati sve aktivnosti u prostoru bez štetnih posljedica.

Savjet je znatan dio svog rada posvetio i temi usklađivanja djelovanja i zakonodavstva u nadležnosti različitih ministarstava i državnih resora. Neke sjednice Savjeta održane su s gostima iz različitih ministarstava i državnih institucija, a predsjednik Savjeta održao je brojne sastanke s ministrima, pomoćnicima ministara i drugim državnim dužnosnicima s ciljem ukazivanja na nužnost koordiniranja svih aktivnosti čije se posljedice osjećaju i vidljive su u prostoru. Redom svi sudionici u razgovorima su i sami u svom djelovanju prepoznali probleme i poteškoće u tom smislu i svi su iskazali spremnost da, osobno ali i njihove institucije koje predstavljaju, djeluju u smislu usklađivanja propisa i djelovanja u prostoru kako bi se pridonijelo unaprjeđenju stanja prostornog uređenja Države. Savjet je organizirao sastanak na koji su pozvani različiti resori ministarstava da bi potaknuo i njihove međusobne sastanke kako bi se krenulo u postupak usklađivanja zakonodavstva i koordiniranog djelovanja.

Nekoliko je tematskih cjelina važnih za usklađenje:

1. SURADNJA MINISTARSTAVA I DRŽAVNIH INSTITUCIJA s ciljem koordiniranog djelovanja na problematici prostornog uređenja,
2. ZAKONODAVSTVO - DONOŠENJE NOVIH I USKLAĐIVANJE POSTOJEĆIH zakona i propisa u nadležnosti ministarstava čije odredbe zadiru u uređenje prostora,
3. NADZOR PROVEDBE ZAKONODAVSTVA I PRAĆENJE POSLJEDICA (od osobitog je interesa Ministarstva financija, Državnog odvjetništva i Državne inspekcije),
4. NORMATIVNI KRITERIJI – donošenje normativa iz pojedinih područja gotovo svih ministarstava čija primjena izravno utječe na stanje u prostoru,
5. IZVORI PODATAKA DRŽAVNIH RESORA neophodni za planiranje uređenja prostora.

1.1.1. MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA, PROSTORNOG UREĐENJA I GRADITELJSTVA - USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

Savjet predlaže da se Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ustroji kao KOORDINIRAJUĆE MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE DRŽAVE te da temeljem novog Zakona o prostornom uređenju pokrene UTEMELJENJE DRŽAVNOG ZAVODA ZA PROSTORNO PLANIRANJE I URBANIZAM.

U cilju unaprjeđenja stanja u prostoru Savjet je raspravljao, poticao raspravu i donosio zaključke i prijedloge za sljedeće teme u djelokrugu rada Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva:

1. Pokrivenost Hrvatske prostornim planovima – preduvjet uvođenja reda u prostoru
2. Poboljšanje kvalitete urbanističkih planova i arhitektonskih projekata – uvjet za poboljšanje stanja u prostoru
3. Nekvalitetna izgradnja «pokrivena» formalno-pravnim ispunjavanjem uvjeta
4. Unaprjeđenje edukacije i istraživanja u području prostornog uređenja
5. Kriteriji i normativi za prostorno uređenje – polazišta za stvaranje reda u prostoru
6. Pravila građenja (urbanističko-arhitektonska pravila za izgradnju)
7. Kriteriji za izradu, provedbu i praćenje prostornih planova
8. Kriteriji za izradu županijskih prostornih planova
9. Kriteriji za izradu prostornih planova gradova i općina
10. Kriteriji za izradu planova nižeg reda (prema današnjem zakonu - UPU, DPU; UP)
11. Kriteriji za urbanističku sanaciju bespravne izgradnje
12. Kriteriji za izradu planova posebne namjene
13. Kriteriji za planiranje gospodarskih (poduzetničkih) predjela

14. Kriteriji za stambena naselja
15. Kriteriji za turističku izgradnju.

1.1.2. USKLAĐIVANJE ZAKONA I PRAVILNIKA U NADLEŽNOSTI DRUGIH MINISTARSTVA

S gledišta prostornog uređenja važno je USKLAĐIVANJE ZAKONODAVSTVA I DJELOVANJA SLIJEDEĆIH MINISTARSTVA, DRŽAVNIH UPRAVA I AGENCIJA:

Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva; Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka; Ministarstva kulture; Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva; Ministarstva pravosuđa; Ministarstva obrane; Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija; Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa; Ministarstva financija; Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi; Ministarstva unutarnjih poslova; Državnog inspektorata; Državne geodetske uprave; Državnog hidrometeorološkog zavoda; Državnog zavoda za statistiku; Ureda za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske; Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama; Agencije za zaštitu okoliša; Središnjeg državnog ureda za razvojnu strategiju; Središnjeg državnog ureda za E Hrvatsku; Središnjeg državnog ureda za upravu; Središnjeg državnog ureda za upravljanje državnom imovinom.

Iz navedenih resora osobito se može istaknuti potreba PRILAGODBE I USUGLAŠAVANJA u području turizma, poljodjelstva, šumarstva i vodnog gospodarstva te infrastrukturnih sustava, nadzora provedbe prostorno-planske dokumentacije i sprječavanje bespravne izgradnje već u samom začetku uz uvođenje besprekidnog sustava praćenja stanja u prostoru za osjetljiva područja (jadranska obala, veliki gradovi, nacionalni parkovi), provedbe zaštite okoliša, kulturne baštine, te uspostave državnog sustava planiranja vezano na gospodarenje državnom imovinom, kupovanje zemljišta i nekretnina od državne važnosti i dr.

2. OBILAZAK ŽUPANIJA 2004.-2005. – STANJE I PROVEDBA PROSTORNOG UREĐENJA

Tijekom 2004. i 2005. godine Savjet je održao SJEDNICE IZVAN ZAGREBA U DEVETNAEST ŽUPANIJA. Prilikom obilaska županija sastanci su održavani kod župana, gradonačelnika i načelnika općina uz nazočnost ravnatelja županijskih zavoda za prostorno uređenje i drugih županijskih (gradskih, općinskih) čelnika. Na zajedničkim sastancima članovi Savjeta obaviješteni su o stanju prostornog uređenja na području županije, odnosno grada ili općine. Čelnici lokalne uprave i samouprave koristili su priliku iznijeti probleme s kojima se susreću uz redovitu zamolbu za pomoć u smislu rješavanja problema koji su zajednički i drugim lokalnim zajednicama. Nakon sastanaka uvijek su bili organizirani OBILASCI LOKALITETA zanimljivih i važnih s gledišta problematike prostornog uređenja ili kao provjera stanja u prostoru u slučaju razmatranih predmeta na sjednicama u Zagrebu.

Iako pojedine županije imaju svoje specifične probleme ipak se mogu prepoznati neke ZAJEDNIČKE TEME I PROBLEMI, kao što su:

1. Promet i prometna nepovezanost
2. Preobrazba bivših proizvodnih i vojnih predjela (industrije, brodogradilišta, vojarne i dr.)
3. Zbrinjavanje otpada
4. Eksploatacija mineralnih sirovina (kamenolomi, šljunčare i dr.)
5. Obnova i revitalizacija zaštićenih povijesnih dijelova naselja i graditeljskoga naslijeđa
6. Nepostojanje strategije razvitka (ponajprije gospodarskog razvoja)
7. Nerazvijenost kontinentalnog turizma
8. Nezadovoljavajuće gospodarenje državnim zemljištem
9. Prespora revitalizacija poljodjelstva
10. Zastarjeli katastarski podatci o šumama
11. Neusklađenost zakonodavstva
12. Neophodnost donošenja zakona o izvlastbi (izvlašćenju) i komasaciji
13. Nedostatnost urbanista i planera – potreba edukacije
14. Nezadovoljavajuća suradnja Ureda državne uprave u županijama sa županijskim zavodima za prostorno planiranje u pogledu planiranja i provedbe dokumenata prostornog uređenja
15. Nezadovoljavajuća suradnja Ureda državne uprave u županijama sa lokalnom samoupravom (osobito većim gradovima) prilikom izdavanja lokacijskih i građevnih dozvola
16. Dugo čekanje suglasnosti na prostorne planova uređenja gradova i općina (osobiti su problemi s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva)

17. Neujednačenost provedbenih odredbi prostornih planova - potreba normiranja i usklađivanja provedbenih odredbi na razini Države i regija uz uvažavanje lokalnih posebnosti
18. Nepostojanje normativa za izradu prostornih planova
19. Potreba osnivanja državnog zavoda za prostorno uređenje
20. Potreba uvođenja revizije urbanističkih planova i arhitektonskih projekata kako bi se podigla razina kvalitete dokumentacije i izvedbe
21. Potreba brže primjene GIS sustava u prostornom planiranju i izradi prostorno-planske dokumentacije
22. Potreba aktivne i ažurne suradnje i dostupnosti podataka u izradi prostorno planske dokumentacije od strane konzervatorskih odjela nadležnog resora

U ŽUPANIJAMA SJEVERNE HRVATSKE osim navedene problematike redovito se ističe potreba zaštite vrijednoga poljodjelskog zemljišta, razgraničenje šumskog i poljodjelskog zemljišta, te stavljanja kvalitetnog zemljišta u funkciju.

U ŽUPANIJAMA U KOJIMA SU SE DOGAĐALA RATNA STRADANJA aktualni su problemi demografske i poslijeratne obnove, obveza obnove zgrada u kojima nakon obnove nitko ne živi, odumiranje naselja i zaseoka, spora obnova i revitalizacija napuštenih naselja, sporost u obnovi komunalne infrastrukture, nepostojanje pokretača gospodarske obnove, nerazminirana područja i dr.

U JADRANSKIM ŽUPANIJAMA najveći su problemi na obali i na otocima zbog velikog interesa za izgradnjom na samoj obali, te zbog zahtjeva za otvaranjem brojnih novih kamenoloma. Veliki je problem bespravna izgradnja koja je znatno obuzdana donošenjem Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora, kao i uklanjanje bespravno podignutih građevina. Uredba je dala vidljive rezultate, ali je izazvala i nezadovoljstva kod dijela lokalne samouprave zbog nemogućnosti ostvarenja svih zahtjeva za izgradnjom. Među primjedbama koje se upućuju Uredbi neke su racionalne i opravdane te ih valja razmotriti. Usklađivanje županijskih planova s Uredbom je završeno, a u tijeku su usklađivanja prostornih planova gradova i općina sa županijskim planovima. Županijski planovi zalažu se za razvoj polifunkcionalnoga gospodarstva, a ne samo turističkoga gospodarstva, jer se taj koncept pokazao lošim. Izneseni su prijedlozi da se u prostorno-plansku dokumentaciju ugradi i detaljna obrada podmorja.

3. OBILAZAK PARKOVA PRIRODE U 2005.

Savjet je tijekom 2004. godine obišao četiri parka prirode: «Kopački rit», «Učku», «Vransko jezero» i «Velebit». U 2005. godini posjećeni su parkovi prirode «Medvednica», «Žumberak i Samoborsko gorje», «Papuk» i «Lonjsko polje». Tijekom 2006. godine u planu je obilazak i drugih parkova prirode i nacionalnih parkova Hrvatske.

Prilikom obilaska uočen je vidljiv ENTUZIJAZAM U VOĐENJU JAVNIH USTANOVA i brizi za prostor. Međutim, upravljanje nacionalnim parkovima i parkovima prirode ne može se temeljiti samo na entuzijazmu pojedinaca ili stručnog osoblja, već treba RAZVITI KORIŠTENJE RESURSA na svim razinama, UNAPRIJEDITI SUSTAV UPRAVLJANJA tim javnim ustanovama i profesionalizirati prezentaciju uz prirodne vrijednosti i muzeološke.

NAJČEŠĆI PROBLEMI koji se spominju u nacionalnim parkovima i parkovima prirode jesu: iskorišćivanje mineralnih sirovina (kamenolomi), granice parkova, građevna područja, te gospodarske aktivnosti u parkovima (lov, ribolov, šumarenje i dr.).

4. PREDSTAVKE UPUĆENE SAVJETU U 2005.

Tijekom 2005. godine Savjetu prostornog uređenja Države upućeno je STOTINJAK PREDSTAVKI. Predstavke upućene Savjetu dolaze od državnih ministarstava i institucija do udruga građana i pojedinaca.

5. PRAĆENJE RADA SAVJETA U DNEVNOM TISKU U 2005.

Rad Savjeta prostornog uređenja Države praćen je u dnevnom tisku i drugim javnim medijima. Praćeni su samo napisi u dnevnom i periodičnom tisku, dok prikaze i spominjanje rada Savjeta na televiziji i radijskim postajama nije bilo moguće pratiti.

Analizom objavljenih prikaza može se ustanoviti da su članci bili objavljavani u dvadeset i četiri tiskovina.

6. PRIJEDLOG NEOPHODNIH MJERA ZA UNAPRJEĐENJE POLITIKE UREĐENJA PROSTORA – UPUĆENO PREDSDJEDNIKU VLADE 7. RUJNA 2005.

Savjet prostornog uređenja Države uputio je 7. rujna 2005. predsjedniku Vlade Republike Hrvatske, dr.sc. Ivi Sanaderu, prijedlog neophodnih mjera za unaprjeđenje politike uređenja prostora. Prijedlog je obrazložen Predsjedniku Vlade na zajedničkoj sjednici održanoj u Zagrebu 16. rujna 2005.

Savjet je temeljem vlastitih spoznaja kroz rad u proteklom razdoblju ocijenio da se stanje u prostornom uređenju bitno promijenilo u pozitivnom smislu, te podržava napore resora nadležnog za prostorno uređenje na tom planu i preporuča daljnje unaprjeđenje i intenziviranje započetih radnji.

Neophodne mjere izložene su u šest točaka:

- 1. USKLAĐIVANJE RADA DRŽAVNIH MINISTARSTAVA I NJIHOVIH RESORA, KAO I ZAKONODAVSTVA, NA TEMAMA OD VAŽNOSTI ZA PROSTORNO UREĐENJE – preduvjet za unaprjeđenje i poboljšanje stanja u prostoru i budućeg prostornog uređenja.**
- 2. GOSPODARENJE I UPRAVLJANJE PROSTORIMA I ZEMLJIŠTEM U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU I U VLASNIŠTVU LOKALNE SAMOUPRAVE – preduvjet za racionalno prostorno uređenje u državnom i javnom interesu.**
- 3. ZAKON O IZVLAŠĆENJU I URBANOJ KOMASACIJI – preduvjet za održivo prostorno uređenje i gospodarenje prostorom te polazište za novi zakon o prostornom uređenju.**
- 4. OSNIVANJE DRŽAVNOG ZAVODA ZA PROSTORNO PLANIRANJE I URBANIZAM – preduvjet za sustavni, usklađen i kontinuiran rad na poslovima prostornog uređenja od važnosti za Državu.**
- 5. NADZOR PRIMJENE ZAKONODAVSTVA I KONTROLA VRSNOĆE – preduvjet za provedbu državne strategije prostornog uređenja i očuvanja prostora.**
- 6. UNAPRJEĐENJE DJELOVANJA GRAĐEVNE I URBANISTIČKE INSPEKCIJE – preduvjet očuvanja prostora od građevnih devastacija i neprimjerene izgradnje.**